

צ'בזטי מזהר"ן

תנינא
דף לח: לט.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה פג

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(ה"מ שמו שמה)

ליקוטי

ואז נתרומם מזלו שהיא בשר מבשרו וזוכה לעושר בבחי' (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר ותחזק יצרו הטוב היינו לב בשר (ל) יצר טוב מצא אשה מצא טוב (משלי יח): וזהו (שמות יט) קול השופר הולך וחזק מאד קול השופר היוצא מגופא שפירא הנל וקול זה בחי' תפילה: הנל הולך וחזק מאד זה ממוין (ברכות נד) שנתחזק מזלו ויצרו הטוב כנל ונתבטל העצבות והליצינות הבאים ממרה שחורה כי העצבות מחמת דחקות ועניות והליצינות היא שחוק הכפיל (ז) בחי' המחול שוחק (ברכות סא) הן נתבטלים ע"י המזל של עשירות וע"י יצר הטוב שהיא בחי' לב חכם לימינו (קהלת י):

ובימין הזה הוא מקים את הנופלים

הוא מקים אותם לאהבות ויראות קדושות בבחי' כל הנשמה תהלל י"ק (תהלים קן) כי ימינו מעביר החושך מעיניהם ואז עיניהם רואות נפלאות בבחי' (תהלים קיט) גל עיני ואביטת נפלאות ונפלאות האילן הן בבחי' פסח שהוא ימין בחי' כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות (מיכה ז) (ז) ופסח היא פה סח (ז) בחי' תורת אמת היתה בפיהו (מלאכי ב) ונחשב כ"כאילו ברא את העולם כי שם כתיב יחי מאורות (ז) ועבר חושך שכיסה פני תהום (ז):

ואור העינים מעליו גם כל הבקשות ותחינות אשר תפלו

אל הבית המקדש (י"ב) כי שם עליו כל הבקשות (י"ב) ומשם האור עינים יוצא בבחי' (ד"ה ז) (י"ג) והיה עיני ולבי שם ואור העיניים מעוררין הגאולה התלויה בלב בבחי' (ישעי' סג) כי יום נקם בלבי כי עיניו ולבו שם וזה בחי' ויקרא לאור יום (בראשית א) אור העיניים מעוררין יום נקם שבלב שאור והמוץ של יצר לב האדם רע הנשאר לו מנעוריו (י"ב) ושאר והמוץ שבלב האדם הוא המסית את האדם שיהרהר אחר תלמידי החמים שבודדו ולומר זה נאה וזה לא נאה (ז) בבחי' חלק לבם (הושע י) לבם הם עיין בית צדיקים שבדור (ז) וזהו אור לארבעה עשר (ז) היינו אור שבעינים שיש בהם שני פעמים שבעה גלדי עינא (ז) בהם בודקין את החכמי :

ואז יכול הלב להתלהב בלימוד התורה בשלהובין דרהימותא

ומים רכים שהם אהבת ויראת היציגות² אי אפשר להם לככות התלהבות הזאת בבחי' (ש"ה ח) מים רכים לא יוכלו לכבות את האהבה והשכינה היא מכסה בכנפיה על דמהו של ישראל באהבה הזאת שלא ישלמו עליהם זרע מריעים (י"ב) שהם בחי' מי המבול וזה העובר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו וכו' (ברכות יב) כי על כל פשעים תכסה אהבה (משלי י) כי ע"י הבושה נשפך דמו (ז) ואז השכינה מכסה דמו באהבה כנל בבחי' כיסוי דם. וע"י כ"כיסוי הזאת נתכסה כל פשעיו (ממילא :) (כ"ט) (מתחילת סימן זה ע"כ. הוא לשון רבינו ז"ל)

וכשהקב"ה רוצה למעוץ ממ"ע (לא) של איש ישראלי שהוא צדיק, אזי היא בחי' אבר מן החי שהוא אסור באכילה, וצריך שהיטה להתירה. ע"כ צריך שיבא עליו בושה שהיא

פג פד

מוהר"ן תנינא לט.

שפיכות דמים בחי' שהיטה שהיא מטהרת האבר מן החי ואזי יוכל הש"י למעוץ מהמצוות עשה שלו בין מצות עשה אחת בין מצוות² רבות. כי המצוות נקראים מטעמים כ"ש (בראשית כז) ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי² בפיקודין דעשה כמוכא (בת"ז תי כ"א ד' נ' (ז"ל)). וכשנשפך דמו ע"י הבושה כנל אזי צריך לשמור שלא יינקו ממנו החיצונים הידועים שרוצים לינק מזה הדם הנשפך. ע"כ צריך כיסוי שהשכינה מכסה דמהו של ישראל שנשפך באהבה הזאת בחי' כאשר אהבתי כנל וזה בחי' כיסוי דם (ז"ל):

ובענין שפיכות דמים של ישראל יש דברים עליונים ונסתרים הרבה. בין שפיכות דמים ע"י בושה בין שאר ש"י ממש. כי יש כמה וכמה נשמות נפולות שאין להם עליה כ"א ע"י שפיכות דמים של ישראל של אדם גדול. ולפעמים אין להם עליה כי אם על ידי ש"י ממש (ז"ל). וזה בחי' (ז"ל) ודונות נעשין כזכות שע"י הבושה ושפיכות דמים השכינה מכסה דמהו באהבה הנל וזה בחי' על כל פשעים תכסה אהבה כנל, ונתהפכין הודונות לזכיות, ונתעלו הנשמות הנפולות שהן בחי' פשעים כי נתעלין ונתהפכין לזכיות על ידי כיסוי דם באהבה הנל : (עיין בתיקון כ"א (ז"ל))

פד (לשונו ז"ל) דע שיעקר התחברות ודכיות להשי

הוא ע"י התפילה כי התפילה יהיה שער שדרך שם נכנסין להשי ומשם אשתמודעין ליה כי תפילה היא מלכות כמ"ש (תהלים קט) ואני תפילה. ותפילה לשון התחברות כמ"ש (בראשית ל) נפתולי אלקים נפתלתי לשון התחברות (י"א). ובשביל זה עפ"י רוב כשאדם מתפלל נופלים לו מחשבות של גדלות כי התפילה היינו בחי' מלכות בחי' אני (י"ב) הואמג בגלות בתוך מלכות הרשעה כמ"ש (ויחזקאל א) ואני בתוך הגולה וכשהיא רוצה לצאת אזי מתאחות בה מלכות הרשעה היינו גדלות שגדלות היא ממלכות הרשעה שרוצה להתגדל ולמלוך². וזה שמתפללים ככה בזה נותן כח בתפילה להתחזק כנגד מלכות הרשעה לצאת מגלותא. וזה (תהלים סח) תנו עוז לאלקים על ישראל אותו כד הגאווה היינו מלכות הרשעה גוברת על ישראל התיקון זה שתתפלל² ככה ותחזקו את אלקים היינו בחי' אני. וזה (דברים ה) וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל. פי' שע"י הכח נתקן את אשת חיל (י"ב) בחי' מלכות (י"ג). וזה פי' למקני נכסין (י"ג) (היינו תרגום של לעשות חיל. למקני נכסין) פי' כי המלכות כד איהי בגלותא אזי אומרת אל תראוני שאני שחרהרת (ש"ה א) כי היא מלובשת בלבושין אוכמין בלבושין דקלפין ומכוסה בהם ואזי כצופר נודדת מן קנה כן איש נודד (משלי כז) כי היא קן דיליה וכד אדם מתפלל ככה ומוציא אותה מגלותא מכסויין² דילה ונעשית קן להקב"ה. וזה פי' למקני לשון קן נכסין לשון כסויין ועיקר כוונתך יהי שתתקן השכינה כדי לוונה עם בעלה וזה פי' למען הקים את ברייתו

תורה אור 30 פסוקים

תשלי י (כב) ברכת יקוד היא תשיר ולא יוסף צבע עשה: תחוקאל יא (יט) ונמתי להם לב אחי ורוח ותתש אתן בקרבכם והתתי לב האמן משרים ונמתי להם לב קצ: תשלי יח (כב) קצא אשה קצא טוב וקצו רצון ימיו: שמת יתתי יט (יט) ויהי קול השפר הולך וקוץ מאד משה ודבר והאלהים יעננו בקול: קהלת ו (ו) כי בקול השירים תמת השר פון שחק תפסיל וגם זה בקול: קהלת י (ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו:

תהילים ק (ו) כל הנשמה תהלל יה: תהילים תהילים קט (יח) גל עיני ואבטיח נפלאות נתן הקד: מיכה ז (טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות: מלאכי ב (ו) תורת אמת היתה פיהו וצולה לא נקצא שפתיו וקולו ומישור הולך אתי ורבים השיב צעון:

בראשית א (ד) ויאמר אלהים יהי וארץ פרוקה שמים למבול בין הים ובין הקלה יהיו לאתם ולמאעושים ולנפשות חסד: בראשית א (ב) והארץ תהיה תוהו ובהו ושחך על פני תהום ורוח אלהים נרחפת על פני המים: מלכים א ח (ל) ושפטע אל תחנת בנדר וקצר ישראל אשר תפלו אל המקים הזה ואפוא תשפט אל יקום שתקך אל השמים ושפטע וקלח:

דברי הימים ב ו (טו) ונקה בחרתי והקשית את הבית הזה להיות שמי שם עד עולם יהיו עיני ולבי שם כל הימים: מלכים א ו (ו) ויאמר יקום אלוהי שפטע את תפלתך והתקף אשר התמנה לפני השפתי את הבית הזה אשר בנתה לטוב שמי שם עד עולם יהיו עיני ולבי שם כל הימים:

ישעיה סג (ד) כי יום נקם בלבי ישנת אנלי פאה: בראשית א (ח) ויקרא אלהים לאור יום והשחך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחר: בראשית ג (א) ויהי תען את רוח נחיות ויאמר יקום אל לפו לא אסף לקלל עוד את האדמה עמרי האדם פי יצר לב האדם רע מנעריו ולא אסף עוד לקבול את כל מי פאשר ישחית: הושע י (ב) חלק לבם עתה ואשמו הוא יצרו מתנבזים ישרד בעצבותם:

סדר השירים ו (ו) פום רבים לא יכלו לקבול את האנקה ונקרות לא ישפטו אם יתן איש את כל חון ביתו ואתה בוא יבוא לו: ישעיה א (ד) הוי גוי חטא עם כבר עון ורע טרעם גנים שחיתים עובי את יקוד נאצי את קודש ישראל גורו אתו: בראשית תלדות כו (ד) ועשה לי סעצעים כאשר אהבתי וקבוא לי ואתה: ובענין התרין נפשי במרם אמות:

תורה פד

תהילים קט (ד) תמת אהבתי שטנתי ואני תפלה: בראשית י ובא ז (ח) ותאמר רחל נפתולי אלהים נפתלתי עם אחתי גם ילתי ותקרא שמו נפתלי: תחוקאל א (א) ויהי בשלשים שנה כרביעי נחמיש ללות ואני בתוך גולה על נהר כפר נפתחו השמים ויקראו נפלות אלהים: תהילים סח (לח) תנו עז לאלהים על ישראל גאונתו ועוז נשחקים: דברים עקב ה (יח) ונקרתי את יקום אלקיך כי הוא נתתי לך כח לעשות חיל למען הקים את ברייתו אשר נשבע לאבותיך ביום הזה פ תשלי לא (י) אשת חיל מי יקצא ורחוק נפגנים מקנה: סדר השירים א (ו) אל תראוני שאני שחרהרת ששפנתי השטם בני אפי נהרי בן שפני נטרה את הקריטים פריי שלי לא נשחית: משלי כ (ח) כצופר נודדת מן קנה כן איש נודד מקולותו:

ושבת יח. אוצרות חיים עקודים בכו"פ א). פדרס רמונים (להשלים) ט' ה' וכו' א'. שערי צדק (לרבי יוסף גקסיליא) שער חמישי ד"ה ודע כי צדק. ספר מגיד ישרים פרשת כי תשא ה"ה אור ליום שבת ז' לאדר א': ב דבורי ותקפא ותלדו. הוא ותלדו. היא ו. בתקפא - ולמדך ב דבורי שתפללו. בתקפא ותלדו. - שתפלו. מתלדו. שתפללו משלי לא י משלי יב י ד רות ג יא אשת חיל דא מלכות עיני ווהי רע"ב קודח דף קעח: י"ב נמצא כבר בדפורי ב מתלדו. מכסיון

אלדבי נתיב ד' (בדפוס ורשא תרף דף לז). בעין ז' מחיצות. ולעיל תורה כט אות י' בהשטת לאות ח. י ב דפורי ותלדו. אהבת ויראת יחוצונית, ומתלדו. אהבות ויראת יחוצונית ב"ה לה"כ ישעיה א' ד' ושם יד כ' ב בתקפא ובתלדו מימי זה נמצא בין הסורים ובמקומו סימן. בתקפא כזה ובתלדו כזה בתלדו ציינו בהערה למטה במקומו ציינו (א) ובתשכט ציינו ב' פעמים במקומו ובסוף הקטע. בתלדו ציינו במקומו הראוי. ב"ב נה: אויל סוקא ואתי יורא ב דפורי ובתקפא - כיסו, ובתלדו ומתלדו. כיסוי כס הסימן הזה () נמצא כאן גם בדפורי ותלדו ותלדו. ובתלדו מתק ציוו כ () ובתשכט ציינו במקומו בתלדו. סימן פ' (יחבת זה מתוק) ב מצות עשה

א * יחוקאל יא יט *ישם לו כו
ב בתקפא (משלי יח) ובתשכט תוקן
ג מתרדו - תפלה
ד * קהלת ז' ו'
ה עיין כל הענין בתיקון כא דף מט:
ו ג דפורי ותלדו. היא, ומתלדו - שהוא
ז ג דפורי ותלדו. האילו, ומתלדו והאלו
ח עיין תיקון כא דף נג:
ט ג דפורי ותלדו. היא, ומתלדו - הוא
פ ע"פ"ה חג המצות פ"ד ולעיל תורה עד תנינא ושם נרשם
א ג דפורי ותלדו כאילו, ומתלדו כאלו
ב * בראשית א' יד
ג מתרדו - חשך
ד בראשית א' ב'

מאמר על ידי תיקון הברית יכול להתפלל

מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה
לא ידוע

פתיחה

תורה זו היא אש להבה שנחטפה מהספר שנשרף באש להבה, ולא נשאר לנו ממנו אלא עלה גחל שיש לו קצת שייכות גם אלינו.

רבנו מבאר כיצד זוכים לתפילה שלימה, תחילה ע"י תיקון הברית, כי תפלה בבחי' "כל עצמותי תאמרנה". דהיינו באש להבה היוצא מכל הגוף, זה אפשרי רק עד כמה שמתבטל מהגוף אש התאוה, ונוסף לזה צריך להיות קובע מקום לתפילתו.

והמקום הוא שע"י שמירת הברית והקשר עם הקב"ה הנ"ל אחוזה מחשבתו וחכמתו בו ית' בבחי' תכלית הידיעה שלא נדע. כי עיקר החכמה היא עד כמה שמשגיג שרחוק ממנו להשיגו ית' על בוריו. ואעפ"כ פונה בתפלה רק אליו. וזה תכלית החיבור שיכול נברא תחת הזמן, להיות דבוק בו ית' שהוא מעל הזמן.

וכשהוא קבוע בהשגה זו, בבחי' קדושת שבת, בחי' אל יצא איש ממקומו, דהיינו מתחום המקום הזה, הוא הנקרא קובע מקום לתפלתו.

וכשזוכים לזה כראוי אזי המקום גורם להתפשט מגוף עור הנחש של תאוות רעות, וטומאת צרעת, ועצבות וליצנות, ולהתלבש בגוף טהור מגן עדן, ולהיות בן חורין מתאוות, בבחי' "בשר מבשרי", כי הגוף הוא בחי' אשה, וכשהוא בבחי' "מצא אשה מצא טוב", אזי מזלו, שתלוי בה, עולה, וזוכה לעשירות, דהיינו מדת ההסתפקות, ששמח בחלקו, ומתחזק יצרו הטוב, ונקרא שבת, ובחי' לב חכם לימינו.

ואזי התפילה בשלימות, על שם זה נקרא מְשִׁיחַ לשון מְשִׁיחַ, והיא תכלית השלימות, ומכאן והלאה עיקר העבודה שלו היא להעלות אחרים למדרגה זו. ולמסור את הנפש על זה.

ועלית הדבקים בצדיק, מתחיל מעצם הדביקות בו, שע"ז עולים מיראה ואהבה נפולה ליראה ואהבה קדושה, שהן שתי מידות שבלב, שרש לכל המדות טובות והכנעת התאוות. ואורו הגדול מעביר את החושך מעיניהם. ואזי מתעורר היום נקם של לעתיד לבוא, כשהקב"ה יתנקם בגויים כדי לחזור ולהקים את כבודו שנפל ע"י הצרות שעשו הגויים לישראל. והיום נקם הזה בפרטיות, אצל אנשי הצדיק הוא ביטול הישות והחמץ שנשאר בלב ומסית לומר על תלמידי חכמים זה נאה וזה לא נאה, (בחי' רע עין שע"ז הלשון הרע שענשו צרעת הנ"ל) וע"ז חלק לבם מע"ב הצדיקים האמיתיים שבדור. וע"י שבודקים את החמץ הזה ומבערים אותו, זוכים לעין טובה, על כל ישראל, ואזי (ע"י שכל האותיות מאירות לו – שיחות הר"ן צא) יכולים להתלהב בתורה בשלהבת אהבת ה'. ומתביישים בעוונותיהם. ואזי בזכות הצדיק שמוסר נפשו על ישראל ע"י קבלת בזיונות באהבה, השכינה מעלה את שלהבת אהבתם ואת דמם שנשפך ע"י הבושה, ומכסה על פשעיהם, לבטל הקטרוג.

שיחות השייך לתורה זו

בשיש"ק החדש חלק א' סימן תקא זה לשונו – התורה שבסימן פג בליקוטי תנינא "נחטפה" מתוך הספר הנשרף. והמקור לזה נכתב שם שרבי לוי יצחק שמעה מרבי אברהם בן רבי נחמן. ושם בהערה ו' בשם רבי לוי יצחק שלא ידוע לנו היטב ביאור הדבר אם היה מעשה בנוגע לזה או כיוצא בזה.

וכן בפעולת הצדיק סימן תקפז כתב הרב שיק ז"ל ששמע מרבי לוי יצחק זצ"ל ששמע מרבי אברהם בן נחמן טולטשינער זצ"ל שתורה פג תנינא היא עלה אחד מספר הנשרף.

כשלמד פעם רבי אברהם שטרנהרץ את התורה פ"ג שבליקוטי מוהר"ן ח"ב, המדבר שם מענין שצריך להפשיט את הגוף, ולהלבישו בגוף נקי מגן עדן – סיפר: שבעת פטירתו של רבינו, לקחו את האבנט של רבינו, שהיה רחב כאבנט הרבנים, וכיסו את רבינו באבנט זה, והספיק האבנט לבד – לכסות את גוף רבינו – שהיה צנום ודק כל-כך: (שיש"ק ח"ג, סעיף פ"א).

על המובא ב"חיי-מוהר"ן" (סימן רט"ו): שנשבע רבינו בשבת-קודש שאינו יודע כלל, עיי"ש. – אמרו אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנו : שנשבע בשבת-קודש – משום ששבת בעצמו בחינת "תכלית הידיעה שלא נדע", כמבואר בליקו"מ ח"ב סי' פ"ג, עיי"ש: (שיש"ק ח"ו, סעיף שט"ז; ומעדני מלך כאן בשם רלוי"צ וְכוּנֹו-לְבָרְכָה).

תְּכִלִּית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְעַ – זֶה הַתְּכִלִּית אֵין מִי שְׁזוּכָה בִּי אִם הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים בְּמַעֲלָה מְאֹד, כִּי אֵף-עַל-פִּי שֶׁהִכֵּל אֹמְרִים שֶׁתְּכִלִּית הַיְדִיעָה אֲשֶׁר לֹא נִדְעַ, אֲבָל אֵין מִי שֶׁיֵּדַע פְּרוּשׁ דְּבָר זֶה בְּשִׁלְמוֹת, כִּי אִם מִי שְׁאוּחֹז בְּזֶה, דְּהֵינּוּ שְׁזוּכָה לְזֶה

על-ידי מעשיו הטובים, כְּאִשֶּׁר הִכְנִיתִי מִפִּי רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ-לְבָרְכָהּ, כִּמְבֹאֵר בְּשִׁיחֻתָיו הַקְּדוּשִׁים: (ליקו"ה או"ח ח"א, הל' נפי"א ד, טו; מובא בשי"ש"ק ח"א, סעיף י"ב).

בפירוש הכתוב "ויקרא אלקים לאור - יום". פירשוהו אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ בקשר להמבואר שם, "אור" - היינו בחינת "אור" לארבעה עשר" - שאז מבטלין שאור וחמץ שבלב האדם, "יום" - היינו בחינת "יום" נקם בלבי המבואר בפנים, כי על-ידי אור העיינין מעוררין הגאולה, וזהו "ויקרא אלקים לאור - יום": (הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זְכוּרֹנוֹ-לְבָרְכָהּ - מעדני מלך סק"ו).

בפירוש המשנה "אור לארבעה עשר בודקין את החמץ", פירשוהו אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ לפי המבואר בפנים, שעל-ידי בדיקת החמץ על-ידי זה מעוררין הגאולה, בבחינת "אצמיח קרן לדוד" המבואר שם, וזהו ש-דו"ד עולה כמספר ארבעה עשר. וזהו "אור" ל"ארבעה עשר" בודקין את החמץ: (אלו שני דברים האחרונים ששמעתי מהרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זְכוּרֹנוֹ-לְבָרְכָהּ לפני הסתלקותו לחיי העולם הבא. ת.נ.צ.ב.ה. - מעדני מלך סק"ו).

ליקוטי הלכות

תפילה בחי' חיצוני

או"ח פסח הלכה ט ראשי פרקים (ד) "אִשֶּׁר לִקְחֵתִי מִיַּד הָאֱמֹרִי בְּחַרְבֵי וּבִקְשׁוֹתַי" (פראשית מות, כב), "כִּי לֹא בְקִשְׁתִּי אֶבְטַח" (תהלים מו, ז), "בּוֹנֵנוּ חֲצִים עַל יְתֵר" (שם יא, ב), "כִּי חֲצִיךָ נָחַתוּ בִּי וְתַנַּחַת עָלַי יְדָךְ" (שם לז, ט), "כִּמְטָרָא לַחֲזִי" (איכה ג, י), "הִנֵּה חֲצִים מִמֶּךָ" (שמואל א' ב, כא), "שְׁלֹשֶׁת חֲצִים צִדְדָה אוֹרְהָ" (שם פסוק כ), "אֲשֶׁכִּיר חֲצֵי מְדִם" (דברים לב, ט), תַּפְלָה - דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת וְהַחֲצִים (סינים ב, נה; סיקון פג תנינא), זְכָאָה מֵאֵן דִּידַע לְזֻרְקָא חֲצִים, עַד יַפְלַח חֲזֵן כְּבוֹד - דְּסִטְרָא אַחְרָא (עין תקוני-זהר תקון יג, כ), "כִּי חֲצִיךָ נָחַתוּ וְכוּ', כִּי עוֹנוֹתַי וְכוּ', כִּמְשָׂא כְּבוֹד" (תהלים לז, ח), כְּבוֹד מְלֵא דָם (עין פסוק נה), הַפֶּךָ כְּבוֹד (סינים כט), שְׁהוּא בְּחִינַת עֲשָׂרָה מְאֻמְרוֹת, שְׁהֵם בְּשִׁבְלֵי כְּבוֹדוֹ.

י"ד סימני בהמה וחייה טהורה הלכה ד (ח) וְזֶה בְּחִינַת דְּרִיכַת הַקֶּשֶׁת בְּל"ג בְּעָמֵר. דְּבוּרֵי לְשׁוֹן הַרְעָה שְׁמִשְׁמִימֵן מִחֻלְקַת הֵם בְּחִינַת בּוֹנֵנוּ חֲצִים עַל יְתֵר וְכוּ' כִּי הַשְׁתּוֹת יִהְיוּ צְדִיק מִה פֶּעַל. וְלִהְיוּ דְבוּרֵי קְדוּשִׁים, דְּבוּרֵי אֲמוּנָה שֶׁל הַצְּדִיק שְׁהֵם בְּחִינַת תַּפְלָה, בְּחִינַת וְיָהִי יְדִיו אֲמוּנָה וְכוּ' הֵם בְּחִינַת קֶשֶׁת וְחֲצִים בְּחַרְבֵי וּבִקְשׁוֹתַי וְכוּ'. זְכָאָה מֵאֵן דִּידַע לְזֻרְקָא חֲצִים, כִּי זֶה עֵקֶר הַשְּׁלֵמוֹת שֶׁיִּזְדַּקֵּף הָאִוִּיר עַד שִׁפְרָח הַדְּבוּר הַקְּדוּשׁ לְהַטּוֹב הַכְּבוֹשׁ כְּמוֹ חֵץ מִהַקֶּשֶׁת, עַד שִׁשְׁמַע הַטּוֹב וַיַּפְלַח חֲזֵן כְּבוֹד שֶׁל הַסִּטְרָא אַחְרָא וַיֵּצֵא הַטּוֹב מִשָּׁם בְּשִׁלּוֹם:

י"ד תולעים הלכה ד (ז) וּבִשְׁהִסְטָרָא אַחְרָא מִתְגַּבְּרַת זֶה בְּחִינַת חֲצִים הַנִּלְשָׁנוּ שְׁנוֹרָקוֹ לְהַשְׁכִּינָה, כִּבְיָכוֹל, וְאִי צְרִיךְ זֶה הַבַּעַל בַּח לְהַתְּפַלֵּל דִּיקָא תַּפְלָה בְּחִינַת דִּין שְׁמִשְׁמֵ יְנִיקַת הַסִּטְרָא אַחְרָא וְעַל כֵּן זֹאת הַתַּפְלָה הוּא גַם כֵּן בְּחִינַת חֲצִים, אֲבָל דִּיקָא עַל יְדֵי זֹאת הַתַּפְלָה בְּחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל בַּח, הוּא חוֹרֵר וּמוֹצִיא כָּל הַחֲצִים מִהַשְׁכִּינָה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ הַנִּלְשָׁנוּ, כִּי דִיקָא עַל יְדֵי זֹאת הַתַּפְלָה בְּחִינַת דִּין שֶׁל הַבַּעַל בַּח הוּא מְכַנֵּעַ וּמְבַטֵּל הַסִּטְרָא אַחְרָא וּמוֹצִיא בְּלַעַה מִפִּיהָ, שְׁעַל יְדֵי זֶה יוֹצֵאִין וְנִתְבַטְּלִין חֲצִים שְׁנוֹרָקוֹ לְהַבַּת מְלָךְ,

תכלית הידיעה שלא נדע

או"ח שבת הלכה ז' וכו' וְעַל כֵּן נִסְתַּלַּק מִשָּׁה בְּשֶׁבֶת בְּשַׁעֲתָא דְמַנְחָה בְּרַעְוָא דְרַעְוִין (זהר יתרו פח), כִּי הַמְשִׁיף תִּקּוּן הַנִּלְשָׁנוּ לְכָל הַנוֹפְלִים וְהַרְחוּקִים הַנִּלְשָׁנוּ, כִּי נִסְתַּלַּק בְּקִדְשָׁה נוֹרְאָה לְבְּחִינַת 'אִידָה', כִּי 'לֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ' (דברים לד, ו) כִּי שֵׁם הוּא 'תְּכֵלִית הַיְדִיעָה דְּלֵא נִדְע' (שלי"ה פְּרִשְׁת עֲקֵב, תוֹרָה אור), שְׁזָהוּ בְּחִינַת קְדֻשַׁת שְׁבֶת (כמו שכתוב בליקוטי תנינא בסימן פג).

או"ח פסח הלכה ט' (כו) זְכוּר אֵת יוֹם הַשְּׁבֶת לְקִדְשׁוֹ וְכוּ' אֵת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ (שמות כ, ח"ב) הֵם בְּחִינַת שְׁנֵי הַהֲאָרוֹת הַנִּלְשָׁנוּ, שְׁהֵם בְּחִינַת הָאֵרַת דְּרִי מַעְלָה וְהָאֵרַת דְּרִי מַשָּׁה, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּלוּל מִשְׁנֵיהֶם (כמבאר שם, עין שם). כִּי זְכוּר אֵת יוֹם הַשְּׁבֶת - זֶה בְּחִינַת הַשְּׁגַת הַחֶכֶם בְּעֲצָמוֹ, שְׁהוּא הַשְּׁגַת דְּרִי מַעְלָה, שְׁהוּא בְּחִינַת 'מִדָּה', בְּחִינַת 'אִידָה', בְּחִינַת 'מִדָּה חֲמִית' וְכוּ' (עין זהר תרימה קכו), שְׁהוּא בְּחִינַת (תהלים לא, ב): "מִדָּה רַב טוֹבָךְ" וְכוּ', בְּחִינַת הַשְּׁגַת הַמְּקִיפִים, שְׁהֵם בְּחִינַת שְׁפַע הַכֶּתֶר שְׁעִשׂוּעַ עוֹלָם-הָבָא וְכוּ', כִּמְבֹאֵר שָׁם, שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁבֶת, שְׁהוּא בְּחִינַת עוֹלָם-הָבָא - שְׁאֵז זֻכֵּין לְתְּכֵלִית הַיְדִיעָה שְׁלֵא נִדְע, שְׁהוּא בְּחִינַת מְקִיפִים (כמבאר בסימן פג בליקוטי תנינא).

החכמה נקרא רחוק

או"ח תפלה הלכה ד (ט) וְכֵן בְּעֵינֵי הַחֶכְמָה, שְׁהִיְתָה פֶת אַחַת שְׁחֻקָּרוּ וְאִמְרוּ שְׁעַקֵר הַתְּכֵלִית הוּא חֶכְמָה, זֶה הַשְּׁעוֹת מְבֹאֵר מֵאֵד מִהֵיכָן נִמְשָׁךְ, כִּי בּוֹדָאי הוּא אֲמַת שְׁחֻקָּמָה דְקִדְשָׁה יְקָרָה מְאֹד, כִּי כָּל הַבְּרִיאָה הִיְתָה עַל יְדֵי הַחֶכְמָה, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תהלים קד), כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ. וְהַחֶכְמָה הִיא חִיּוֹת הַכֹּל, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (קהלת ז), הַחֶכְמָה תַּחֲזֶה. אֲבָל עֵקֶר הַחֶכְמָה הִיא לִיְרָאָה אֵת ה' וְלַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תהלים קיא), רִאשִׁית חֶכְמָה יְרָאת ה' וְכוּ'. כִּי עֵקֶר אֲמִתִּית הַחֶכְמָה הוּא לְדַעַת שְׁרַחוּק מִמֶּנּוּ הַחֶכְמָה, בְּחִינַת (קהלת ז), אֲמַרְתִּי אַחֲקָמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמֶּנִּי וְכוּ', כִּמְבֹאֵר בְּדְבָרֵי רַבְּנֵי זְכוּרֹנוֹ לְבָרְכָהּ שְׁעַקֵר הַחֶכְמָה שִׁשְׁכִּיל שְׁרַחוּק מִמֶּנּוּ הַחֶכְמָה, כִּי בְּאֲמַת אֵין חֶכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֲצָה לְנַגֵּד ה'. וְעֵקֶר הַחֶכְמָה הָאֲמִתִּית הוּא מִי שְׁזוּכָה לְשַׁכַּל הָאֲמַת לְהֵבִין וְלַהֲשִׁיבֵל הָאֲמַת שְׁהַעֲקֵר הוּא לַעֲבֹד אוֹתוֹ יִתְבַּרְךָ בְּתַמִּימוֹת וּבְפִשְׁטוֹת גְּמוּר.

הקדמה

ע"י תיקון הברית יכול להתפלל שכל תיבה היוצאת מפיו תהיה כחץ מקשת מכון כחוט השערה ולא יחטיא אל בית מקדש ויעלה דרך שער השמים, בית הדעת, בית החכמה, שהיא תכלית הידיעה שלא נדע, דהיינו שיודע עד כמה רחוק ממנו השגת מציאות ה' באמת.

כל התורות של רבנו הן מעט המכיל את המרובה אבל נראה שתורה זו יותר מכולן מורכבת מהרבה עניינים, וכולן ברמו. ומאד קשה לתפוס מהלך אחד הקושר את כולם. ועיין תיקון כא מתיקוני הזוהר דף מט: עד נא. (בסוף התורה העתקנו אותו עם ביאור המתוק מדבש) ותמצא הרבה עניינים משם שמבוארים כאן בתורה שלנו.

דף מספר הנשרף

כנ"ל בשיחות תורה זו נחטפה מספר הנשרף, והיא תורה גבוהה מאד אש להבה, וכמו שרואים בחוש שטבע האש השתוקקות תמידית לעלות למעלה, משם מאותו ספר שנשרף ועלה באש השמימה, שלא היינו ראויים אלא רק לעלה אחד ממנו, נחטפה תורה זו שהיא אש להבה לה'.

ראה בסופה שהתכלית היא לזכות להיות אש להבה להשם ית', ואזי מתקבלת תפילתו כנ"ל, ותפילות כנגד תמידין תיקנום, וראה תורה נ' שכשהתפילה כראוי בבחי' כל עצמותי תאמרנה אזי אריה של אש נחית ואכיל קרבניה. קרבן הנשרף באש תמיד תוקד על המזבח, בחי' הקובע מקום לתפילתו דהיינו השגת תכלית הידיעה שלא נדע בקביעות שעי"ז נעשה אש להבה לה'.

וראה בסוף התורה שאין עליה למצווה שאדם עושה עד נשפך דמו מבושה, דהיינו עד שילבינו פניו מבושה, שזה מר ממוות, ונחשב מסירות נפש ממש (ראה תורה רט) על כן אמרו חז"ל (ברכות מג) נוח לו לאדם שיפיל עצמו לתוך כבשן האש ואל ילביץ פני חברו ברבים, מלמד שהם שקולים, נמצא שהבושה היא כמו להשרף בכבשן להפך אש להבה לה' כפשוטו.

סיכום התורה בראשי פרקים

בכלליות נראה שרבנו מדבר ממדרגת משיח שיזכה לתפילה בשלימות, ולזיכוכ מושלם ודעת שלם, עד שבטל ממנו יצה"ר לגמרי בבחי' לב חכם לימינו. ואזי הוא מקרין אור אמת לדבקים בו ומעלה אותם מיראה ואהבה רעה שהן שרש לכל התאוות ומדות רעות, אל יראה ואהבה דקדושה, שרש לכל המדות טובות.

א. תיקון קשת הברית – ברית הקשר עם הקב"ה הוא הקרקע לתפילה כראוי, דהיינו להיות יורה כחץ את דבורי התפילה מכל עצמותיו. (דהיינו שהצדדים נכללים בקו האמצעי), ויורה את הדבור כחץ מלבו בפיו. וכמו הקשת ששודה תחילה בכסופים, בחי' מתיחת הקשת לאחור, שעי"ז נזרק החץ רחוק יותר. (ראה ברכות ל: חסידים ראשונים היו שוהים שעה אחת קודם התפילה וכו')

ב. "בריתי נאמנת" – דהיינו שהתפלה אמונה יוצאת מהברית, כי שם מקומה, דהיינו ברוח אשר קמה באיש, שנעשה אש להבה לה', כל עצמותי תאמרנה, תפילה שיוצאת מהברית והקשר עם הקב"ה, שנתהפך האש תאוה לאש להבה (כמבואר בלק"ה), ותופס את כל הקומה, ויוצא תפלה בדבורי אמונה.

ג. ואז כשזוכה לתפלה כנ"ל, זו התחלת צמיחת קרן משיח, דהיינו ממשלת המשיח (כי עיקר תיקון משיח היא התפילה כמבואר בריש תורה ב' עיקר כלי זינו של משיח היא התפלה. כי הוא בן דוד שתיקן ספירת המלכות) אבל שלימות ממשלת משיח, היא כשהוא נכלל בג' אבות.

ד. כי כשנכלל בג' אבות נעשה בן חורין, דהיינו שבא לקדושת שבת. כי שבת ש' בת, בחי' התכללות הבת בג' אבות.

(צ"ע מסתמא בן חורין הכוונה מהתאוה הידועה, ומדוע צריך להכלל בג' אבות כדי להיות בן חורין ממנה?)

ה. ונראה כי משיח בן דוד, מזרע דוד המלך שתיקן ספירת המלכות אמונה, והכלל שלמלכות אין שלימות רק כשמאירים בה ג' אורות שלמעלה ממנה, בג' קוים, דהיינו אורות חג"ת, דהיינו ג' אבות. (כי בחסד לאברהם מאיר חכמה, ובגבורה של יצחק מאיר בינה, ובתפארת האמת ליעקב מאיר דעת)

ו. וכשמאיר במלכות אור האבות (אזי היא בחי' מצא אשה מצא טוב כפי שיתבאר לקמן) שמכוונת רק אליו ית', בלי פניות, ואזי נעשה בן חורין מהתאוה, ובא לקדושת שבת, דהיינו שאסור במלאכת ההשתדלות, כי זכה לשלימות האמונה דהיינו בטחון.

ז. וזה בחי' 'בת היתה לו לאברהם בכל שמה', דהיינו שזכה לתיקון המלכות (בכל גמט' בן, בחי' שם ב"ן הקדוש – הויה במילוי ההי"ן)

ח. וכשבא לקדושת שבת בחי' בן חורין הנ"ל, אזי זוכה לתכלית הידיעה שלא נדע, ושהיא קדושת שבת. ע"כ שבת נקרא "תכלית שמים וארץ", דהיינו שתכלית שמים מתגלה בארץ דייקא, כי עיקר החכמה היא רק עד כמה שמשכיל שהיא רחוקה ממנו, כי אור הכתר מאיר דייקא בפשיטות והלא נדע. בחי' תכלית שמים היא דייקא בארץ כנ"ל.

(צ"ע שאומר שקדושת שבת היא בן חורין, והיא תכלית הידיעה שלא נדע. ומה הקשר ביניהם)

² ראה לקוטי תפילות ח"ב סימן מב ותעו – רבונזו של עולם באמת ידעתי מרחוק "פי בער אנכי מאיש, ולא בית אדם ל"י ואם לשונות באלו אמרו דוד ושלמה וגדולי צדיקים הקדמונים בני עליה, חכמי אמת, בעלי השגה ורוח הקדש, אשר איני כדאי וראוי לשא שמוותם על שפתי, אנכי מזה אומר ומה אדבר, אשר אני מלא עונות, אשר על ידי זה דעתי עכורה מאד, כי עדין לא נטהרתי מהרוח שטות הבא על ידי העונות רחמנא לצלן, ומכל שכן שאין לי שום דעת ושכל להבין שום דבר והנהגה שבעולם, ואף על פי כן מבבלגין אותי החכמות הרבה מאד, ואני צריך להתחזק הרבה להזכיר את עצמי בכל פעם שאיני יודע כלל וכמה פעמים שאני שוכח בזה ואפלו כשאני מזכיר את עצמי, איני זוכה לזה בשלמות ומזה באים כמה ממשולות ובלבולים ונפילות בידעתי, לכל אחד ואחד כפי ערך טעותו בזה, פי אם היה יודע כל אחד האמת לאמתו שאינו יודע כלל, לא היה שום דבר יכול להפיל אותו ולבלבל אותו כלל והיה כל אחד מתחזק הרבה תמיד לעולם:

ט. ונראה כי קדושת שבת היא איסור מלאכה, דהיינו איסור ההשתדלות, הנובעת משלימות האמונה, דהיינו מדת הבטחון, וזה בחי' תכלית הידיעה. כי בטחון ושבתי ותכלית הידיעה, הם סילוק השכל. כי בטחון הוא כתינוק בחיק אמו שסומך בלי שכל מהיכן יתפרנס, והיינו שבת ששובת וסומך שדייקא השביתה ממנה תתברך העשיה של ימי החול, וזו תכלית הידיעה שלא נדע, דהיינו שעיקר החכמה היא שמשכיל שרחוק ממנו הידיעה השלימה, דהיינו שמסלק את השכל הפנימי וסומך על השכל המקיף.

י. ואמונה, בטחון, שבת, הן רק מכח שמירת הברית והקשר עם הקב"ה, לכן הן בשלימות רק לצדיק שומר הברית, בן חורין מהתאוה.

יא. ותכלית הידיעה שלא נדע, דהיינו "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני", חכמה זו היא מקומו של עולם, שמקיף את העולם, שנברא בחכמה, כמ"ש "כולם בחכמה עשית". נמצא החכמה היא המקום לעולם, והיא העולם שבתוך המקום. כההוא קמצא דלבושיה מיניה וביה. וכמבצר של מים בתוך המים/י¹

(וצ"ע כי מקומו של עולם הוא החלל הפנימי דהיינו המקום שניתן לומר שאין אלוקות, ומה כוונת רבנו שאומר שהמקום הוא תכלית הידיעה שלא נדע?)

יב. ונראה שהקשר בין חלל הפנימי לתכלית הידיעה ושבתי. כי החלל הוא המקום, פירושו שניתן מקום לומר שאין אלוקות, דאי לאו הכי לא שייך עולם, שהרי הכל א"ס אלוקות. והמקום הזה שרשו בתכלית הידיעה שלא נדע, כי כיון שהשגתו ית' היא רק עד כמה שמשיג שלא משיג, הרי השגתו היא ע"י סילוק השכל, ומזה משתלשל המקום לומר שאין כלל אלוקות, שהרי א"א להשיגה. (וכל השגה היא אמונה, שהוא רשימו של סילוק האלוקות והשכל/י¹).

יג. והמקום גורם הנ"ל שיכול לפשוט גופו המגושם, בגד צרעת, עור הנחש, ממנו, בחי' "של נעליך מעל רגליך" כי המקום קדוש. ומתלבש בלבוש מגן עדין, בלי תאוה גשמית, ואזי גופו טהור, וחוזר ומאיר ממנו כל אור הנשמה (בבחי' אור הלבנה כאור החמה) בחי' זאת הפעם בשר מבשרי, בחי' מצא אשה מצא טוב.

יד. ואז נתרום מזלו שהיא בשר מבשרו, דהיינו גוף ג"ע הנ"ל, דהיינו בחי' אשתו. כי ע"י שנודכך בבחי' דבקה עצמי לבשרי/י², אזי הוא בחי' "מצא אשה מצא טוב", אזי הוא בחי' "זכה עזר", אזי מזלו, שתלוי בה/י³, עולה, וזוכה לעשירות, דהיינו מדת ההסתפקות, ששמח בחלקו, ע"י ברכת ה', ברכת השכל הנ"ל, דהיינו תכלית הידיעה שלא נדע. כי כשזוכה להאיר לה דעת, אזי ע"י שהגוף טהור, מקבל היטב את אור הנשמה, ומתחזק יצרו הטוב, ויוצא מעצבות הגוף, וליצנות הטחול. ומתבטל ממנו יצה"ר בבחי' "לב חכם לימינו".

עד כאן תיקון בחי' משיח, ומכאן מבאר שכשזכה לשלימות הנ"ל אזי מתקנים על ידו גם כל הדבקים בו.

טו. וע"י ששולט בו היצ"ט, דהיינו לב חכם לימינו, יש בכוחו להקים את הנופלים לאהבות רעות, ומעלה אותם לאהבה ויראה דקדושה, בבחי' כל הנשמה תהלל י"ק. דהיינו שזוכים ליראה ואהבה הנמשיכם מי' ה' שהן חכמה ובינה. כי אורו הגדול מאיר להם בבחי' דבקה עצמי לבשרי/י⁴, ומעביר החושך (דהיינו הסתרת הידיעה שגורם היצה"ר), מעיני הנופלים הנ"ל, ואז עיניהם רואות נפלאות תורתך, בחי' פסח ותשובה, דהיינו הארת אמת למעלה מהמדרגה לשעה, כדי שמהרשימו יתחיל לשוב וע"י שיכין כלים לאור הזה יזכה לשוב.

טז. ואז יוצא הדבור מהגלות ומתגלה בדבור בבחי' תורת אמת היתה בפיהו, וכאילו ברא את העולם (בתיקונים משמע שהכוונה לימות משיח) הביאור נ"ל כי אע"פ שזכה הצדיק לשלימות עדין הדבור שלו בגלות עד שיעלה את הדבקים בו למדרגה שיוכלו לשמוע אותו כמבואר בוזהר וארא כה: בעניין משה רבנו. ורק כהדבור שלו הוא דיבור הנשמע נקרא דבור (כמבואר בתורה כט) דהיינו דבור שבורא עולמות דהיינו את השומעים.

יז. ומבאר עניין בריאת העולם, שהוא בחי' תלית המאורות ביום הרביעי, שעל ידם עבר החושך שכיסה את התהום. אע"פ שכבר ביום הראשון נברא אור וגם נבדל מהחושך, עדיין נקרא "וחושך על פני תהום", ולא נחשב בריאה עד שניתלו המאורות להאיר על הארץ. (ונראה שהכוונה לביטול הקושיות והתהיות שע"י זוכה להתגלות האמת בשלימות, כי גם בהתגלות האמת כשיש עדיין קושיות יש ספק אז עדיין הוא בחי'

¹ בסיפורי מעשיות מעשה יג' מו' בעטלערס מה שסיפר ביום השישי הקבצן בלא ידיים - ...ושלח המלך אחריה לבקשה. ובאו והגידו לו שהיא נמצאת אצל המבצר של מים. כי יש מבצר של מים. ושם הם עשר חומות זו לפניו מזו, וכולן של מים. וגם הקרקע שהולכין עליה שם בתוך המבצר היא גם כן של מים. וכן יש שם אילנות ופרות, הכל של מים. ויפי המבצר וגדל החדוש של זה המבצר אין צורך לספר. כי בודאי הוא חדוש נפלא מאד, מאחר שהוא מבצר של מים. ולכנס בתוך זה המבצר אי אפשר. כי יהיה נטבע במים מי שיכנס בו, מאחר שהוא כולו של מים: ועיין לק"ה תולעים ד' ח'

² עיין לק"ה נדה הלכה ב' אות ב'

³ כמבואר בתורה כב הנ"ל שצריך לרחם מאד על בשר הגוף להאיר לו הארת הנשמה,

⁴ וכמבואר בתורה סט שהממון הוא אור נפשה של האשה, והאשה בחי' נפש אצלו.

⁵ כמבואר בתורה כב שצדיק וישראל הם בחי' נשמה וגוף.

"וחושך על פני תהום" על פני דהיינו על האמת שבתהום) ועיקר היא ידיעת אמתיות מציאותו ית' והשגחתו עד שבא להתפעלות ביראה ואהבה.

יח. כי הידיעה היא אור העינים שמעלה את הבקשות אל בית המקדש, (בחי' מי שיש בו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו) אבל לפני שזוכה לדעת, אין לו בית מקדש אליו יעלה את התפלה.

יט. וזה בחי' "ויקרא לאור יום" כמבואר בתיקון כא דף נ: שרומז לימות משיח, שאז כאילו נברא העולם מחדש, ואומר רבנו שע"ז מתעורר בחי' "יום נקם בלבי" שיהיה לעתיד לבוא, דהיינו תיקון הקמת כבוד ה' שנפל בגלות ע"י השפלת עם ישראל.

כ. והנקמה הזו שהקב"ה נוקם בגויים שהצרו לישראל, היא באדם בחי' ביטול החמץ שבלב דהיינו הרע שנשאר בו מנעוריו, הגורם לעין רעה, לומר על צדיקים זה נאה וזה לא נאה. ועי"ז חלק לבו מע"ב הצדיקים האמיתיים שבדור. (ונראה שהחמץ הזה הוא בחי' של צרעת הנ"ל שנשאר מעור הנחש הנ"ל כי צרעת בא על לשון הרע שהיא עין הרע)

כא. וע"י שבודק את החמץ הזה ומבערו, זוכה לעין טובה, דהיינו ע"י (תשובה) בחי' פסח הנ"ל, מקיים בעצמו 'אור לי"ד בודקין את החמץ', דהיינו שמאיר אור האמת לשתי עיניו, שבכל אחת ז' גלדי עינא, וביחד הן י"ד וזהו 'אור לי"ד', ומבער את החמץ הנ"ל של זנוז"ג, וזוכה לעין טובה.

כב. ואז כשיש לו עין טובה על כל אחד מישראל אזי יכול ללמוד תורה בהתלהבות בשלהבת אהבת ה'. (כי כל אותיות התורה מאירות לו כמבאר בשיחות הר"ן צא) ואזי מתבייש בעונותיו.

כג. ואזי השכינה מעלה את שלהבת אהבתו ואת דמו שנשפך ע"י הבושה, ומכסה על פשעיו, לבטל הקטרוג. (דהיינו שצריך לזה גם אהבה וגם בושה, כי רק בושה שמחמת האהבה היא בושה אמיתית (ראה גם לקוטי תפלות/ו). ואעפ"כ מבואר לקמן בלשון מוהר"ן שכל בושה מועילה)

עד כאן לשון רבנו ומכאן לשון מוהר"ן ששמע מרבנו

כד. כל מצוה שאדם עושה, אם יש בו ישות אפילו טפה, היא בחי' אבר מן החי, כי כל מצוה היא אבר בקומה שלימה של תריג שהן רמח ושסה מצוות, ורק אבר שנחתך אחרי השחיטה מותר באכילה, לכן כדי שיוכל הקב"ה לטעום ממצוות עשה של צדיק הוא צריך שחיטה, דהיינו בזיון שיגרום לו שפיכות דמים קודם שיעשה מצווה. ואם יקבל את הבזיון באהבה אזי היא שחיטה כשרה.

כה. והצדיק האמת לא צריך בזיון לצורך עצמו אלא לכפר על הדבוקים בו, ובזכות אהבת ה' של הצדיק, שהיא עד מסירות נפש על ישראל, שמוסר עצמו לבזיון וחרפה, נחשב שחיטה גם לכל ישראל והשכינה מכסה את דמם השפוף של ישראל כמ"ש על כל פשעים תכסה אהבה. וכן מבואר בליקוטי תפלות/ט שכל מסירות נפש של צדיק גדול מועילה להחשב שחיטה לכל ישראל, (משמע שהבזיון הוא לא רק לבטל את הישות אלא בחי' מסירות נפש שעולה לבטל קטרוג (כמבואר בתורה רט). אמנם אפשר שהקטרוג שיש על המצווה הוא בגלל ישות של העושה אותה)

עד כאן ראשי פרקים

^ח ליקוטי תפילות ח"ב סימן מב (תע) נזכה שיתלהב לבנו בלמוד התורה בשלהובין דרְחִימוּתָא ומים רבים שהם אהבות ויראות חיצוניות לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה, ועל ידי אהבה הזאת תכסה השכינה בכנפיה על דמהון של ישראל שלא ישלטו עליהם זרע מרעים שהם מי המבול, ותעזר לי שאתבניש בעצמי על רבוי פשעי ועונותי הגדולים, שפגמתי נגדך הרבה עד שארגיש שנשפכין דמי בקרבי מגדל הצער והבושה, עד אשר השכינה תכסה בכנפיה את דמי הנשפכין באהבה הקדושה ועל ידי זה יתכסו פשעי ממילא כי "על כל פשעים תכסה אהבה", ותמחל ותסלח לי על כל חטאי ועונותי ופשעי במחילה גמורה באמת על ידי אהבה הקדושה הזאת:

^ט ליקוטי תפילות חלק שני – תפילה מב (תע) – וברחמיך הרבים תזכור את כל הדמים שנשפכו בישראל בכלל ובפרט, הן שפיכות דמים ממש שפכך נשפך דם ישראל הרבה הרבה מאד, מיום החרבן עד הנה, "שפכו דמם כמים סביבות ירושלים ואין קובר", הן שפיכות דמים על ידי בושות וחרפות שסבלו ישראל בכל דור, ובפרט שפיכות דמים הרבה של כל הקדושים והצדיקים שנשפך מהם דמם כמים וכל אלו הדמים יהיו במקום תקון השחיטה להמטעמים של המצוות שלא יהיו בבחינת אבר מן החי, רק יהיו נתרין באכילה על ידי שפיכות דמים האלה ועל ידי זה תטעם את המטעמים הקדושים של כל המצוות עשה שתקנו לפניך כל הצדיקים שבכל דור וכל ישראל בכלל, ועל ידי זה יתעורר אהבתך על עמך ישראל, ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים, ותכסה על כל הדמים באהבה הקדושה הזאת, ועל ידי זה יתכסו כל פשעינו ממילא וברחמיך תעלה את כל הנשמות הנפולות שאין להם עליה כי אם על ידי שפיכות דמים של אדם גדול רחם עליהם בזכות וכח השפיכות דמים הרבה שנשפך מגדולי הצדיקים הנוראים בלי שעור בנפם, בזכותם רחם על כל אלו הנשמות הנפולות, כי אתה לבד יודע הרחמנות שעליהם, ותעלה אותם מנפלתם, ותכסה על פשעיהם באהבה, ויתפכו כל העונות לזכות:

תכלית הידיעה שלא נדע

כאמור הבסיס והקרקע לתפילה שלימה, הוא המקום, דהיינו תכלית הידיעה שלא נדע. שהיא קדושת שבת, בחי' אל יצא איש ממקומו, דהיינו מהתחום שבת שלו, דהיינו מהמקום הזה של תכלית הידיעה שלא נדע, דהיינו חכמה אמיתית שהיא החכמה שמשכיל שרחוק ממנו החכמה¹. כי כשחכמה זו קבועה אצלו זוכה לבחי' הקובע מקום לתפילתו.

שהחכמה נקראת רחוק כבר נזכר בספרים², וגם לבאר כך את הפסוק הזה במשלי "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני" כבר מבואר בתולדות יעקב יוסף ראה לקמן. ונראה החדוש של רבנו שזה נקרא מקום. ובחי' מקומו של עולם.

טעם שחכמה היא תכלית הידיעה שלא נדע, נראה כי החכמה היא סוף הקומה, ומקבלת מהכתר, והכתר נקרא פלא, שעל כן אמרו בגמרא³ במופלא ממך אל תדרוש, דהיינו שאל תנסה בחכמתך להשיג את מהות הכתר, כי הוא בחי' קודם הבריאה, דהיינו אין סוף אלקותו ית', וא"א להשיג כיצד נשאר א"ס אחרי הבריאה. כי המושגים שם הם מושגים של מעל הזמן, ולא נתפסים כלל בכלי החכמה, וכל שכן בבניה. אעפ"כ החילוק גדול מאד, כי הבינה כל מהותה להבין את הדבר, ועוד להבין ולהוליד הבנה דבר מתוך דבר. אבל חכמה היא תמיד ידיעה הבאה מבחוץ, וכשהיא ידיעת הכתר, אינה נתפסת אלא בדרך שלילה, דהיינו עד כמה אין לי השגה. ואומר רבנו ששלמה המלך רמז זאת במה בפסוק "אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני". דהיינו שעיקר החכמה, היא עד כמה שאני משיג שהשגת מהות הכתר בכלי החכמה רחוק ממני. עיין תורה כד שם מבואר שיש דרך להשיג השגות הנעלמות בכתר, בבחי' מטי ולא מטי, ושם ביארתי שנ"ל החילוק, שבחכמה כל ההשגה שלי היא כפי התפיסה עד כמה איני משיג, אבל בחי' מטי ולא מטי, היא שההשגה והאי השגה הן כאחת, כמבואר שם. והחילוק דק, כי שניהם בחי' שאני כל הזמן בוטש בדלת, ועי"ז אני כל הזמן משיג עד כמה אני לא משיג. וצ"ע אולי שם יש בחי' שמשיג קצת יותר ע"י הבחי' המבוארות שם ע"י שמחת המצוות, וצ"ע. אבל בכלליות הן בחי' אחת כמבואר בלק"ה לק"ה נפילת אפים הלכה ד אות טו. (ראה לקמן)

תכלית הידיעה שלא נדע נקרא מקום

נראה לבאר כיון שהקב"ה אין לו גבול בוודאי נשאר א"ס אחרי הבריאה כמו לפני הבריאה. נמצא שהמקום לבריאת עולם הוא רק המקום שניתן לדמות שהוא צמצם עצמו מאמצע החלל. והמקום לדמיון הזה יוצא מתכלית הידיעה שלא נדע דהיינו כיון שאין לנו השגה בו ית', לכן יש מקום לדמות שהוא לא נמצא, וזה החלל הוא המקום שבו ניתן לברוא עולם שמעלים את אין סוף אלוקותו ית'. נמצא שתכלית הידיעה שלא נדע הוא המקום לבריאת העולם.

וזה בחי' הקובע מקום לתפילתו

דהיינו אע"פ שאין לנו השגה בתכלית הידיעה כנ"ל, אעפ"כ ההשגה שאין לנו השגה, היא המקום שבו צריך לקבוע את התפילה, כי זו תכלית הדבקות ושמירת הברית והקשר שלנו עם הקב"ה, שאפשר לנו תחת הזמן להיות קשורים ודבוקים בו שהוא מעל הזמן. וכשזוכים לזה כראוי אזי המקום גורם להתפשט מגוף של תאוות וטומאת צרעת, עור הנחש, ולהתלבש בגוף טהור מג"ע, להיות בן חורין מתאוות, בחי' לב חכם לימינו, ואזי התפילה בשלימות, שכל תיבה של תפילה יוצא מלבו בפיו יורה כחץ מקשת נפלאה, הישר לשער השמים, הוא בית המקדש שנבנה בדעת⁴ שזכה ע"י תיקון הברית והקשר הנ"ל עם הקב"ה. על שם זה נקרא מְשִׁיחַ לשון מְשִׁיחַ.

והיא תכלית השלימות, ומכאן והלאה עיקר העבודה היא להעלות אחרים למדרגה זו. ולמסור את הנפש על זה.

¹ וכן ביאר בתורה מ' תנינא - "עיניך תראינה ארץ מרחקים", בחינת ארץ ישראל, בחינת אוירא דארץ ישראל מחכים. כי החכמה נקרא מרחקים, כמו שכתוב (קהלת ז): "אמרתי אֶחְפְּמָה וְהִיא רְחֹקָה". וכן בתורה לה אות ו' - "מִמְרַחֵק תִּבְיֵא לְחֶמְהָ", וכו', כי השכל נקרא רחוק, כמו שכתוב (קהלת ז): "אמרתי אֶחְפְּמָה וְהִיא רְחֹקָה".

² עיין עץ חיים - שער לב פרק א מ"ת - ושורש ביאור ענין זה כי הנה אבא עיקר הארתו הוא ליעקב כמ"ש אצלנו על פסוק ויקם עדות ליעקב כי היסוד דאבא אשר בתוכו הדעת של זעיר אנפין הנקרא עדות הנה הוא ליעקב וע"ש. ואמנם מה שמאיר בז"א הוא דרך העברה בעלמא ולכן אין יעקב צריך להדבק עם ז"א בכותל ומחיצה אחד בלבד בין שניהם אלא ברחוק וז"ס מרחוק ה' נראה לי וביארו בוזהר בהרבה מקומות כי מרחוק הוא חכמה כמ"ש פרשה בהעלותך ובפרשה שמות על פסוק ותצב אחותו מרחוק כי כל אורות אבא הם מרחוק ולא מקרוב.

ועיין תורה מ' תנינא - . כי החכמה נקרא מרחקים, כמו שכתוב (קהלת ז): "אמרתי אֶחְפְּמָה וְהִיא רְחֹקָה".

³ חגיגה דף יג. ואמר רב אחא בר יעקב עוד רקיע אחד יש למעלה מראשי החיות דכתיב דמות על ראשי החיה רקיע כעין הקרח הנורא עד כאן יש לך רשות לדבר מכאן ואילך אין לך רשות לדבר שכן כתוב בספר בן סירא במופלא ממך אל תדרוש ובמכוסה ממך אל תחקור במה שהורשית התבונן אין לך עסק בנסתרות.

⁴ כמאמר חז"ל ברכות לג. ואמר רבי אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו.

ועלית הדבקים בצדיק מתחיל מעצם הדביקות בו שכבר מעלה אותם מיראה ואהבה לפולה ליראה ואהבה קדושה שהן שתי מידות שבלב והן שרש לכל המידות והכנעת התאוות. (וכן מבואר בתורה יז^ט) שיראה ואהבה אפשר לזכות רק ע"י הצדיק) וכל אחד לפי התגברותו וזכה יותר ועיקר התשובה ע"י שפיכות דמים של בזיונות (וכמבואר גם בתורה ו) אבל כפרת עוונות של אנשי הצדיק נראה שהעיקר זה ע"י המסירות נפש של הצדיק שמקבל על עצמו יסורים ובזיונות.

עד כאן ההקדמה

תורה פג [טו]

ע"י תיקון הברית שהוא קשת/טו [יז]/[יח] יכול להוציא מפיו את החיצים שהיא התפילה/טו וכמבואר בגמ'^א שרק יורה כחץ מוליד. דהיינו להתפלל באופן שכל תיבה שמוציא מלבו בפיו היא כמו חץ היוצא מהקשת, ומכון כחוט השערה ולא יחטיא. דהיינו ע"י שמתקן ברית המעור ממילא מתתקן גם ברית הלשון/כ"א, כי תפלה וזיווג בחי' אחת/כ"ב זה לעומת זה, כשזה קם זה נופל, על כן הכניסה לתפלה היא רק ע"י יציאה מהתאוות/כ"ג. ולקמן יתבאר שע"י תיקון הברית זוכה לתכלית הידיעה דהיינו לדעת, שע"י נבנה בית המקדש, ואזי עולה תפילתו דרך שער השמים אליו ית'.

^ד תורה יז אות וא) כי יראת וְאֶהְבֶּה אֵי אֶפְשֶׁר לְקַבֵּל, כִּי אִם עַל יְדֵי צִדִיקֵי הַדּוֹר, כִּי הַצִּדִיק הַדּוֹר הוּא הַמְגַלֵּה הַיְרָאָה וְהָאֶהְבָּה:

^ט תורה זו היא לשון רבינו עד היכן שמסורה. ולא ידוע מתי והיכן נאמרה. ועיין פעולת הצדיק אות תקפו. ושיש"ק החדש ח"א תקא

^{טז} הביאור בזה נ"ל כי קשת להבדיל מחרב היא שתחילה מושך את החץ לאחור וככל שמושך יותר לאחור כך החץ נשלח בחוזק יותר למטרה. והכי נמי תיקון הברית שעיקרו האיפוק שלא להשפיע במקום שלא יוליד כבוד שמים ומכה שכוחו גדול בבחי' הויתאפק כך נכנס כח בתפילה לירות את חיצו תיבות התפלה בכח גדול יותר.

^י עיין סוטה לו: ובקדומת התקונים דף ז. קשת דא צדיק יסוד עלמא, ובוהר ח"א עא: קשתו דא ברית דקשת

^{י"ח} תיקוני הוהר הקדמה דף ז. - שביעאה מראה השביעי שראה יחזקאל, שהיא הארת היסוד למלכות לאלימות שנתלכזה והאורה ניסוד לזיכרה, וזה שכתוב בפרשת הקשת ומפרש הקשת דא צדיק יסוד עלמא הקשת היא לדיק יסוד עולם, להיינו הארת היסוד למלכות, כי על הקשת נאמר אות ברית, (ואות היא ניסוד כמבואר בארץ פ' פנחס כ"ג ע"ג, וברית היא ניסוד כמבואר בפ' כהנים דף כ"ה ע"ג), ואמר בפרשת דילת לתתא מטטורו, דא הוא יחזקאל כי רק כמראה היסוד למטה זיליכה בחינת מט"ט ראה יחזקאל, ואמר שהוא בחינת מט"ט, כי גם הוא בחינת יסוד שיש בו שם שדי"י שניסוד שהוא כמספר מטטורו, דאיהו פקליל כל מראות שהוא טולל את כל המראות, ור"ל כל העשרה מראות כלולים במט"ט, כי הוא שר הליכיה. (הגרי"א ובל"י)

והר נח דף עא: - כד מתפרשאן גוויני דאנון ארבע, סלקין תריסר כשנפרדים ונחלקים ה' גוונים שזד' חיות עולים ל"ב גוונים, ומפרש גוון ירוק יש בו ג' גווני חג"ת כנגד יח' שנה"ת שנגשה, גוון סומק יש בו ג' גווני חג"ת כנגד יח' שנה"ת שנגזרה שגזר, גוון חודר יש בו ג' גווני חג"ת כנגד יח' שנה"ת שזכרה, גוון ספיד הוא במלכות סוד פני אלם שנה ג' ההי"ן המשלמות את ה' יה"ו שנה"ת, דאתפליל מכל גוויני שהיא ג"כ כלולה מכל ג' גוויני חג"ת, הכי ביחד הם י"ב גוונים, הדא הוא דכתיב בפרשת הקשת אשר יהיה בענין ביום הגשם שגמו שיש בקשת ג' גוויני חג"ת, בן מראה הנוגה סביב, הוא מראה דמות כבוד ה' כן יש כללות טולם במלכות הנקראת כבוד ה', חיוז דגוויני דכלא שהיא כלולה ממלכה של כל הגוונים, ובגין כך את קשתו שיש בה ג' גוויני חג"ת, נתתי בענין נתיני והארתי במלכות שהיא סוד הענין. (כמ"ק וכו"ט ומפ"ש)

ומפרש מאי קשתו לאיו ספירה מתיחסת הקשת, ואמר כמה דאתמר ביוסף כאשר זל לו מעשה הנסיון של אשת פוטיפר דכתיב ותשב באיתן קשתו שנתקנה בחוץ פי' שלא פגם את קשתו שהוא היסוד של, בגין דיוסף צדיק אקרי לפיכך יוסף נקרא לדיק, כמ"ש בו (עמוד 5 ו) על מוכס כסוף לדיק, ובגין כך קשתו ונאום זה כתוב בו מלה קשתו, לטאות דא ברית דקשת שהוא ברית של הקשת, דאתפליל בצדיק הנכלל ניסוד הנקרא קשת, ואמר עוד דברית דא ברא אתאחיד כי היסוד מיוחד את ז'ו, ובגין דנתן הוה צדיק ולפי שגם היה לדיק והיה מרכבה למדת היסוד, קיימא דיליה קשת לכן כתיבת הברית עמו שלא להביא עוד מצול על העולם היתה על ידי הקשת שהיא היסוד, לפי שעל ידי שפעולה מ"ן שהקשת המקרב גרם יחוד ז'ו". (כמ"ק ומפ"ש)

^{ט"ז} ועיין תורה מט תנינא העיקר לעצור ולעכב החמימות בעת התאוות ולהניחו בתוך התפלה והעבודה - ובעיקר בתפילה שהיא כנגד ולעומת פגם הברית, כי תפילה תלויה בברית כמבואר בתורה נ' דהינו בברית והקשר עימו ית', ובתפילה הקשר הזה נעשה בכח גדול, בבחי' יחוד ממש, כמבואר בזהר שתפילת עמידה בלחש בחי' יחוד, וכמבואר בלק"ה גילוח ה' ו' בסוד ההולדה שהיא המשכת אור נשמה מא"ס, והכי נמי התפלה כמו הזיווג, בחי' רוח הקמה באיש שתופסת את כל הקומה כלהבת אש, וזו הסיבה בעצמה שתפילה תלויה בתיקון הברית, כי מי שלוקח האש הזו לתאוות, מפסיד הכח הזה מהתפילה, כמבואר בלק"ה הנ"ל, ועיין תורה מד שאבא בנימין התפלל שתהא תפילתי סמוכה למטתי תהיינו כי שתיהן בחי' אחת וכמו שא"ל להוליד באבר מת, א"א להתפלל בלא חיות בבחי' "לא קמה עוד רוח באיש", דהיינו לעצור את היצירה של עבירה ולהניח אותו בתפלה.

^כ ראה חגיגה טו. והאמר שמואל כל שכבת זרע שאינו יורה כחץ אינו מזרעת.

^{כ"א} עיין תורה נ"ג - כי כל הפוגם בברית, אין יכול להתפלל בבחינת: "כל עצמותי תאמרנה" (תהלים ל"ה). וכשאין מתפלל בבחינת: "כל עצמותי עצמותי", "אזי בלבא נחת ואכל קרבנו" (א), הינו תפלתו. וכשתתפלל וטועם מתיקות דבורי התפלה, זאת הבחינה נקראת "כל עצמותי תאמרנה". ואין יכול לטעם מתיקות בתפלה, אלא כשתקן פגם הברית. כי מיין מתיקין, זה בחינת מיין דדכין, (ב). ורע קדש (ג). שמיירת הברית:

^{כ"ב} עיין לק"ה קריאת התורה ג' ב' - תקון התפלה הוא בחינת זיווג דקדושה פידוע, כמו שאמר רבנו זכרוננו לברכה במקום אחר שאצל הצדיקים הגדולים אין הפרש בין תפלה לזיווג, כמו שכתב רבנו זכרוננו לברכה על מאמר רבותינו זכרונם לברכה, שתהא תפילתי סמוכה למטתי וכו', ענין שם. (עיין גם לק"ה דבר היוצא מן החי ב', ה'. הובא בשיש"ק ח"א יג)

^{כ"ג} עיין ליקוטי הלכות יו"ד הלכות גלוח הלכה ה' אות ו' - ועל כן עקר הנסיון הוא בתאוה הנ"ל, כי אז צריכין לעורר הדעת בכל המדרגות, שמשם עקר ההולדה. וכמו כן מתעורר נגד זה הרע של עץ הדעת טוב ורע, שמשם כל חמימות היצר הרע, כי תנועות השכל

והרמו לזה שתפלה בחי' חיצים, הוא **שהיאכי חי ברכאן דצלותא** [כ"ה/כ"ו] כי בתפלת עמידה יש שמונה עשרה ברכות, דהיינו שלש פעמים שש ברכות, ואות ו' גמט' שש נמצא **שהם תלת וויז** [כ"ז/כ"ח] **בחי' חיצים** כי ו' צורתו כמו חץ/כ"ט.

ומקומם של חיצה התפלה הוא **בברית** דהיינו בברית והקשר עם הקב"ה. בברית נאמנת דייקא הפך הזנות שהיא סטיה ופגה"ב והפך הנאמנות. **בבחי' ההבטחה** שהבטיח הקב"ה לדוד המלך **ובריתי נאמנת לו (תהלים פט)** /^ל פשוטו של מקרא מדבר בברית שכרת הקב"ה לדוד המלך, שלא יפסק מזרעו המלוכה לעולם, ממילא גם מלך המשיח מזרעו יהיה. ורבנו מצא בלשון ההבטחה הזו, רמו שאמונה תלויה בתיקון הברית, נמצא שתפלה תלויה בתיקון הברית, כי **אמונה לא זה בחי' תפילה** שהרי מבקש ממי שמאמין שיכול לעשות בקשתו, **בבחי' משה רבנו** במלחמת עמלק ברפידים **ויהי ידיו אמונה (שמות יז)** /^ל והתרגום ידוהי פריסן בצלו. דהיינו שבזמן שיהושע ואנשיו יצאו (מענני הכבוד) להלחם בעמלק למטה, אזי משה רבנו ישב על ההר והיו ידיו פרושות בתפילה להכניע את שרו של עמלק למעלה (וזהו בשלח טו).

ואז כשזוכים לתיקון הברית ועי"ז לשלימות התפלה זה **התחלת צמיחת קרן ממשלת משיח בבחי' (תהלים קלב)** /^ל **אצמיח קרן לדוד** דהיינו קרן ממשלה **בבחי' (חבקוק ג)** /^ל **קרנים מידו לו**

מוליד חם. וכן ש' על ידי תנועות השכל בקדשה נולד חם להתחמם ולהתלהב לה' יתברך ברשפי שלהבת זה, להתפלל ולעבד ה' יתברך בחמימות והתלהבות גדול דקדשה, כמו כן על ידי שנתעורר הרע של עץ הדעת טוב ורע, על ידי זה נולד חמימות דסטרא אחרא שמשם חמימות התאווה הצ"ל, פי הקלפה קדמה לפרי. ועל כן רב העולם אינם מרגישים רק החמימות של התאווה שנמשך מחטא אדם הראשון שפגם בעץ הדעת טוב ורע. ועל כן באמת שם עקר המולחמה והנפסיון והיצרוף בידוע, כי הבחירה היא בידועה, שמשם עקר הוויג והחבור כנ"ל:

^ט מתוצר- שהיא

^ט עיין תיקון כא דף ג: ובגין דבחי' ברכאן דצלותא תליא פורקנא, וביה אתגליא, דאיהו יסוד ח"י עלמין, אתמר ביה והווי עיני ולבי שם כל הימים.

^י **תקונא חד ועשרין דף ג: - והא אוקמוהו** וכבר ביארו החכמים לעיל (ע"פ) מה שכתוב חי יהו"ה **שכבי עד הבקר** ומפוש **אומאא בחי'** כי שבעת הגאולה היתה ביסוד הגוף חי העולמים, דאיהו כלייל ח"י **ברכאן דצלותא** שהוא כלול את ח"י ברכות של תפלת העמידה, כי ביחוד וז"ן על ידי היסוד בסיס שלום, נמשך השפע של החי' ברכות, **שכבי עד הבקר** להיינו **עד ההוא נהרא** על שילוי טפת אור החסד ביסוד הגוף נקח, **דבההוא זמנא** כי בזמן הגאולה, **צלותא תהא נהרא בלבא** התפלה שהוא השכינה תהיה מאירה בכל, להיינו שתאיר על ידי הארות היסודות של אצל ואימא המתגלות בכל ד"א שסם מקום עמידתה, ובעינינו ותאיר בעינים, להיינו בהארות החסדים והגבורות של דעת שכל אחד יש לו חמשה שמות יהו"ה שמספרם ק"ל כמנין עי"ן, ובגין דבחי' **ברכאן דצלותא תליא פורקנא** ולפי שכן ברכות של התפלה שביסוד תלויה הגאולה, כי על ידי התפלה מעלים את הברורים וגורמים את יחוד וז"ן, וכשיגמרו להתבצר כל הגאולין אז תהיה הגאולה, וביה **אתגליא** וביסוד מתגלה טפת החסד לנודק היסוד, דאיהו **יסוד ח"י עלמין** שהוא היסוד הגוף ח"י העולמים, שעל ידו נעשה יחוד העליון, **אתמר ביה** לכן נאמר כי **היזו עיני** שם הארות החסדים והגבורות, **ולבי** להיינו הארות היסודות של אצל ואימא, **שם כל הימים** כי המלכות מקבלתם לך היסוד. (ו"מ ומפשיס)

^י תיקוני זוהר דף טא.

^כ **תיקון יט דף מא.** - וזה שאמר **קם סבא חד** קס זקן אחד מהנשמות שנאלו מנגן עדן לשמוע סתרי תוכה מרבי שמעון, **פתח ואמר** להסכים לדבני רבי שמעון ולהוסיף על דבניו, ואמר **ודאי ה' אית בה תלת ווי"ן דאינון ח"י ברכאן בגוונא דא** ה' ודלוי כן הוא לדבניו, כי אות ה' של המלכות יש בה ג' ווי"ן שמספרם ח"י הרוממות על התכללות ח"י ברכות שבה, **דאתמר בהון** שנאמר בחי' ברכות, **וברכות לראש צדיק** ומפוש **מאי ראש צדיק** מי הוא ראש של הדיק שהוא היסוד, ואמר **דא עמודא דאממעיתא** זהו התפלת שבעמוד האלמעי שהוא למעלה מן היסוד, **דביה שרין ח"י ברכאן דה' עלאה** כי בפנימיות התפלת שרות ח"י ברכות הנמשכות מן היסוד לאימא שהוא ה' הראשונה דסם הוי"ה, כי היסוד לאימא מתפשט בתפלת ד"א עד החוה, ומצייה **אתמיכו לה' ועירא על ידא דצדיק** ומן התפלת נמשכו החי' ברכות לה' אחרונה דסם הוי"ה שהוא המלכות על ידי היסוד, ובגין דא **ובצילי שכל הברכות** ניתנות מהתפלת אל היסוד, **גוף וברית** לכן גוף שהוא התפלת וברית שהוא היסוד, **חשבינן חד** נחשבים לפעמים לזמניה אחת, כי פעולת שניהם להמשך הברכות למלכות. (ע"פ)

^כ **צ"ע קצת משמע** לפ"ז שהחץ הוא לא כל תיבה אלא כל ג' ברכות הן ו' אחד דהיינו חץ אחד.

^ל **תהילים פרק פט (כט) לעולם אשמור לו** ואשמר לו חסדי ובריתי נאמנת לו:

רד"ק (כט) לעולם. החסד שעשיתי עמו להקימו מלך, אשמרנו לעולם. וכן בריתי שכרתי לו תהיה נאמנת לו, שלא אשקר בבריתי: **ועי"ש מלבי"ם** ביאור העניין וזה תוקף דבריו - המעשה שיעשה ה' ית' מצד החסד והאמונה ביחד דבר זה לא יובטל לעולם עי"ש.

^כ בתורה- אמינה

^ל **שמות פרק יז (יא) והיה באשר ירים משה ידו וגבר ישראל ובאשר יניח ידו וגבר עמלק:** (יב) וידי משה כבדים ויקחו אבן וישמי תחתיו וישב עליה ואהרן וחור תמכו בידיו מזה אחד ומזה אחד ויהי ידיו אמונה עד בא השמש:

תרגום אונקלוס (יב) וידי משה יקרא ונסיבו אבנא ושוויאו תחותיהו ויתב עלה ואהרן וחור סעדן בידוהי מכא חד ומכא חד והוה ידוהי פריסן בצלו עד דעל שמשא:

^ל **תהילים פרק קלב (יא) נשבע ידוד לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנה אשית לכסא לה:** (יב) אם ישמרו בניך בריתי ועדתי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישובו לכסא לה: (יג) כי בחר ידוד בציון אנה למושב לו: (יד) זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אותיה: (טו) צידה ברח אברך אביוניה אשביע להם: (טז) וכהנייה אלביש ישע וחסידיה רנן ורגנן: (יז) שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיח:

מצודות דוד על (יז) שם - בציון אצמיח קרן ממשלה לדוד ר"ל שם יתרבה ויתגדל ממשלתו בכל עת. ערכתי נר - שם ערכתי נר ר"ל הארה וזריחה וממשל רב:

מצודות ציון (יז) קרן - המלה ההיא הושאל לממשלה והתחזקות ע"ש שבעלי הקרנים יתחזקו בהם בהלחמם עם מי. ערכתי - ענין סדור:

דהיינו קרני ממשלתו מאירים מתפילתו כי ידו זה בחי' תפילה כנ"ל (ועיקר ממשלתו של משיח וכלי זינו היא התפילה/ז"ה)

ותפילות הם שלשה שחרית שתיקן אברהם, ומנחה שתיקן יצחק, וערבית שתיקן יעקב, כי כלליות משיח באבות נ"ל/ז"ה שהם שלשה, אברהם יצחק ויעקב, (בוזהר מבאר שמושה נכלל בשני המשיחים ושלשתם נכללים בג' אבות/ז"ה, ועי"ז יפעלו נקמות בגויים, בעשו ישמעאל וערב רב).

היינו משיח לט' לשון שיחה שהוא הדיבור שבו מתפלל ומשיח לשון דיבור בחי' משיח אילמים [מ] דהיינו שהקב"ה משיח אלמים, כמ"ש "מי שם פה לאדם", כגון משה רבנו שתחילה לא היה יכול לדבר ואח"כ ארבעים שנה במדבר לא פסיק פומיה מדבור/מ"א, וזהו משיח אלמים דייקא, דהיינו את מי שהוא אילם מדבור בהבלי עוה"ז/מב.

^ל **יד חבוק פרק ג (ג אלוה מתימן יבוא וקדוש מיהר פארן סלה פסה שמים הודו ותהלתו מלאה הארץ: (ד) ונגה פאר תהיה קרנים מידו לו ושמ חביון עזה ויעזו):**

מצודות דוד (ד) ונגה כאור תהיה – הנוגה של עמוד האש שהולך לפני ישראל היתה מאירה כאור היום. קרנים וגו' – מיד ה' בא לישראל קרן ממשלה והתגברות. ושם וגו' – במחנה ישראל הלך חביון עונו הם הלוחות שהיו מאז חבויים וגנוזים במרום הנתונים בארון הנקרא עז כמ"ש אתה וארון עזך (תהלים קלב):

מצודות ציון (ד) ונגה – ענין הארה וזריחה כמו מנוגה נגדו (תהלים יח). קרנים – הושאל על הממשלה והתחזקות ע"ש שבע"ח בעלי הקרן יתחזקו בהם. חביון – מל' חבוי וגנוז כמו חבי כמעט רגע (שיר השירים ח). לרגלו – ר"ל עם ביאתו וכן ויברך ה' אותך לרגלי (בראשית ל):

^ל **תורה ב' אות ו** |א| כי עקר כלי זינו של משיח הוא התפלה, שהוא בחינת חטם, כמו שכתוב (ישעיהו מ"ח): "ותהלתי אֶחָטָם לך", ומשם עקר חייתו. וכל מלחמתו שייעשה וכל הכבישות שיכבש הכל משם, כמו שכתוב (שם י"א): "והריחו בִּירְאָת ה'" וכו'. זה בחינת חטם, וזה עקר כלי זינו, כמו שכתוב (בראשית מ"ח): "בְּחֶרְבִי וּבְקִשְׁתִּי". ופרש רש"י: "תפלה ובקשה". וכמו שכתוב (תהלים מ"ד): "כי לא בקשתי אֶטֶח וְכו' בְּאֱלֹהִים הַלְלוּ" (ב) בחינת: "תהלתי אֶחָטָם לך". ושם אות ב' וזה הכלי זין צריך לקבל על ידי בחינת יוסף, הינו שמיירת הברית, כמו שכתוב (תהלים מ"ה): "חגור חַרְבְּךָ עַל יְרֵךְ" (ג). וכמו שכתוב (תהלים קל"ב): "מִפְּרִי בִטְנְךָ אֲשִׁית לְכֶסֶף לך" זה בחינת משיח, בחינת תפלה. "אם ישמרו בניך בריתי", הינו על ידי בחינת יוסף:

^ל **וזהר ח"ג דף רמו: דהכי מתקשרי תרין משיחין ברעיא מהימנא בתלת אבוק,**

^ל **וזהר פנחס דף רמו: – ואמר כי בתלת דרגין אלין בלכו הג' מדקנות של חג"ת, יפקון כהנים לויים וישראלים מן גלותא ילאו כהנים ולויים וישראלים מן הגלות, שהם גם כן מושקעים בחג"ת, ובהון נטיל נוקמא מעשו וישמעאל וערב רב וככה חג"ת יקח הקב"ה נקמה מעשו וישמעאל וערב רב, שהם כפסולת של חג"ת, ואמר בגוונא דערב רב מעורבין בעשו וישמעאל כמו שהערב רב מעורבים בעשו וישמעאל, לפי שהם כקו אמלעי לכן הם מעורבים עם צ' הקוים בטומאה, הכי יעקב כמו כן יעקב שהוא כקו אמלעי דקדושה, מעורב באברהם ויצחק שהם כקו ימין וקו שמאל, ערוב דתרווייהו כי הוא ערוב של שניהם, כ"ל הגם שכל אחד כזה היה מעורב זה בזה, חסד לדכרהם צנוורה דלחוק, וגבורה דלחוק חסד לדכרהם, אבל אחר כך יעקב נעטר עוד צנייהם, והכי מתערב שילה וכן מתערב שילה שהוא משה רבינו שהיה כקו אמלעי עם משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, הגם שכבר היו מעורבים זה בזה, ויהא שלשלת דתרווייהו ומשה יהיה כעין שלשלת לקשר את צ' המשוחים, (ה"ג הה"מ) בההוא זמנא דחזא בלעם בנבואה דיליה בזמן ההוא שראה בלעם צנוורה שלו, דהכי מתקשרי תרין משיחין ברעיא מהימנא בתלת אבוק כי כן מתקשרים צ' משוחים עם רעיא מהימנא, בג' אבות שהם חג"ת, בגלותא בתראה צגלות האחרון, ור"ל משה שהוא כקו אמלעי יקשר את שתי משוחים שהם צ' קוים, ועל ידם יפעול נקמות צנויה, ועל ידם נגאל מנלות אהם וישמעאל וערב רב, פתח ואמר, לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל היינו עמשה רבינו ויגאל את ישראל מן הערב רב שהם מעורבים בישראל עגמם, יהו"ה אלהיו עמו ותריעת מלך בו הוא כנגד שני המשוחים שיגאלו את ישראל מהמזם וישמעאל. ואמר וכלא לקיימא קרא וכל הנבואה של בלעם היחה לקיים מה שכתוב וברחמים גדולים אקבצך פי כשיגיע זמן הגאולה אז לא יביע הקב"ה און ביעקב, אלא יקבץ ויגאל את ישראל ככה מזהר של יעקב שהוא בחינת מדת הכהנים. (ה"מ וקניי חזק ומפסיק)**

^ל **צ"ע שלא מבואר מדוע** צריך להכלל באבות כדי לנקום בגויים? ואולי אפ"ל כי כל צדיק עולה על קודמיו ע"י שנכלל בהם דהיינו שמוסיף עליהם ולא מתחיל מחדש. הכי נמי הכח של האבות לאחות את הקרע בין ישראל אביהם שבשמים ולהוריד את השכינה מרקיע השביעי את הכח הז' המקבל מהאבות שכל אחד במדתו תחילה בחסד לאברהם ואח"כ בגבורה של יצחק ושוב בתפארת של יעקב להעלות את עבודת התפילה והאמונה בה' להיות מתקבלת אצל כל אחד, כמ"ש "והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב וגו'" (כמבואר בפסחים פח). אלקי יעקב ולא אלקי אברהם עי"ש) ומשיח שעיקר עבודתו תהיה לקבץ את כל ישראל ולהחזירם בתשובה וכמבואר בוזהר פנחס הנ"ל שאז יתקיים לא הביט און ביעקב את כולם יחזיר בתשובה ברחמים מדתו של יעקב. ועי"י שיהיה כולו באבות יהיה לו הכח לבטל את ההסתרה הנוראה שבגלות. כי אע"פ שלא חזרה השכינה לרקיע עליון כמו בחטאי הראשונים באלפים שנות עולם הראשונים, כמבואר בב"ר יט ז', ובימי אברהם התחיל איהו הקרע שאברהם אבינו הוריד את השכינה מרקיע שביעי לשישי ויצחק לחמישי ויעקב לרביעי, ואחריהם לוי קחת עמרם ומשה (ר"ת עמל"ק) הורידה עד המשכן. כי מאחר שירדה אמרו (וזהר שמות ה) שלא זזה מכתל מערבי (עיין שירת רדב"ז ח"ב תרמ"ח). וצ"ע הרי מבואר בראש השנה לא. עשר מסעות נסעה השכינה מהכפורת בקה"ק עד טבריה שבצפון. אבל בוודא הסתרה כמו בגלות האחרונה לא היה אפילו בחושך שנות התורה, עד שמשח יצטרך להחזיר בתשובה גם צדיקים גדולים, מה שלא היה אז גם בחושך התורה, שהיה יצה"ר גדול אבל הסתרה לא היתה כל כך, אלא או צדיק או רשע להכביעם. ועיקר הבעל כח הגדול הוא אברהם ואחריו יצחק ויעקב לכן דווקא בהם צריך להתכלל. כך נ"ל בדרך אפשר. והוא רחום יכפר וכו'.

^ל בספרים המוקדים נקוד משיח בימין וצ"ע אולי צ"ל משיח בשמאל לשון דבור

^ל תפלת שחרית לשבת וי"ט נשמט כל חי

^מ **ועיין וזהר וואר דף כה: – תא חזי כתיב הן בני ישראל לא שמעו אלי, ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים** ערל שפתים פרש"י אטום שפתים, ומקשה מאי ואני ערל שפתים וכי שפתיו של משה היו אטומות שלא היה יכול לדבר, והא בקדמיתא כתיב לא איש דברים אנכי וגו', פי כבד פה וכבד לשון אנכי, וקדשא ברין הוא הא אותיב ליה והקב"ה השיב ואמר לו מי שם פה לאדם וגו', ועוד והוא הקב"ה אמר ואנכי אהיה עם פיך, סלקא דעתך דלא הוה בן וכי תעלה על דעתך שלא היה בן, והשתא אמר ועתה אמר משה ואני ערל שפתים ואיני יכול לדבר, אי הכי אן הוא מלה דאבטח ליה קדשא ברין הוא בקדמיתא אם כן היכן הוא דבר ההבטחה של ואנכי אהיה עם פיך שהבטיח לו הקב"ה בתחילה.

ודיבור הוא מאש מים רוח/מ"ג שהם בחי' ג' אבות, יצחק הוא אש, גבורה, אברהם בחי' מים, חסד, ויעקב רוח, תפארת, נמצא ע"י שהמשיח מדבר, הוא נכלל בג' מדות של ג' אבות :

ואז ע"י תיקון הברית והתכללות בג' אבות, ושליומות התפילה, נעשה בן חורין מתאוות גשמיות היינו שבת לקדושת שבת שאסור במלאכה וכמו שקדושת שבת גורמת שאסור במלאכה, כך קדושת הברית מבטלת את התאוות הגשמיות [מ"ד], שעל כן הצדיק שהוא מאן דנטר ברית, ועי"ז נתבטל ממנו תאוות גשמית (כמבואר בתורה עב) נקרא שבת כמבואר בזוהר (זהר נשא קמדי):^{מ"ה} שאמרו על רשב"י אתה הוא שבת וכו'/מ"ו, ועל כן זה שמלאכתו נעשית ע"י אחרים כמבואר בברכות לה:מ"ז.

כי שבת זו אותיות **שין בת** [מ"ח]/מ"ט, **שין** רומז **לתלת גוונים** **אש רוח מים** [כ"ג]/כ"א שהם ג' יסודות המשפיעים ליסוד הרביעי עפר והם בחי' ג' ספירות חסד גבורה תפארת, שהם גוונים לבן אדום וירוק,

ומתוך אלא רואו אלו יש בזה סוד, כי משה קלא משה היה מרכבה אל הת"ת ששם שורש הקול, ודבור דאיהו מלה דיליה הוה בגלותא והדבור שהוא הדבור שלו סוד המלכות היתה בגלות, והנה הדבור הוא המחוק ומפרש את הקול, כי המלכות היא המוליכה כל פעולות הת"ת אל הגלוי, ועתה היא בעלמה היתה לריכה אל האלוה, לכן ווהו איהו אטום לפרשא מלין לכן היה משה על שפתים מלפרש הדברים, ובגין דא אמר ומשום זה אמר משה ואיך ישמעני פרעה, בעוד דמלה דילי איהו בגלותא דיליה בעוד שדבור שלי שהוא המלכות היא בגלות שלו, ר"ל שהשכינה היתה מתלכטת ברהב שר של מצרים, ואז היתה ישנה ודוממת ולא היתה יכולה להראות גבורתיה.

^{מ"ב} עיין חולין דף פט. אמר רבי יצחק מאי דכתיב האמנם אלם צדק תדברון מישירים תשפטו בני אדם מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם יכול אף לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון יכול יגיס דעתו ת"ל מישירים תשפטו בני אדם.

ועיין מעשה מז' בעטלערוס יום רביעי מהקבצן שצווארו עקום, שמידתו שאינו מוציא הבל בהבלי העולם ויש לו קול נפלא ויכול להשליך קולות.

^{מ"ג} ראה תיקון סט דף קד: – מלבא נפיק אשא, מכנפי ריאה רוחא, ממוחא מיא, ורוחא אחיד במיא ואשא ואתעביד קול, בד אחיד במיא אתמר ביה (תהלים כט ג) קול יהוה על המים, בד אחיד באשא אתמר ביה (שם) קול יהוה חצב להבות אש, בד אחיד ברוחא איהו (מ"א יט יא) רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים, ועליה אתמר קול יהוה שובר ארזים:

^{מ"ד} ע"כ רשבי"ה שאר השת הבניה עליו נאמר אתה הוא שבת וכלואו יומא ויהא בברכות לה. מלאכתו נעשית ע"י אחרים.

^{מ"ה} וזהו אדרא רבה פרשת נשא דף קמד: – תאנא למענו, כי מההוא יומא לא אעידו חברייא מבי רבי שמעון מיום ההוא ולהלאה לא סרו החברים מביתו של רבי שמעון, כלומר לא הלכו מביתו מדרשו אלא ללרכייהם ההכרחיים, וכך הוה רבי שמעון מגלה רזין וכאשר רבי שמעון היה מגלה סתמי תורה, לא משתכחין תמן אלא אינון לא היו נמאליס שם רק אלו הששה חברים עם רבי שמעון, ווהו קארי להו רבי שמעון ורבי שמעון היה קורא עליהם, שבעה אנו עיני יהוה לנו כנגד השבעה מלאכים הנקראים עיני ה', דכתיב שבעה אלה עיני יהוה, ועלן אתמר וספוק זה עליו נאמר.

אמר רבי אבא, אנו שיתא בוציני, דנהראן משביעאנו אנו עשה מאורות כנגד הששה קלות, המאירים מהשביעי שהוא רבי שמעון ששמתו היתה מהלעת שהוא שביעי מלמטה למעלה, אנת הוא שביעא דכלא אתה רבי שמעון הוא השביעי של כולם, דהא לית קיימא לשיתא בר משביעאנו כי אין קיום לששה קלות אלא משביעי, דכלא תלי בשביעאנו כי הכל תלוי בשביעי, כי הלעת הוא נשמת הרוח.

רבי יהודה קארי ליה שבת רבי יהודה קרא לרבי שמעון בשם "שבת", שהוא יום השביעי דכלהו שיתא מניה מתברכין שכל ששת ימי החול ממנה מתברכים, כך כל הששה חברים קבלו הכל מרבי שמעון כסם שהיה השביעי, דכתיב שבת ליהוה, קדש ליהוה היינו מה שבת ליהוה קדש כי השבת היא בחי' דעת שהיא הממוחין הנקראים קדש, אופי רבי שמעון גם רבי שמעון שהיה מבחי' המוחין לדעת שהוא קדש, נקרא שבת ליהוה קדש כלומר שמלכד שם "שבת" נקרא גם "קדש". (ויהי"ה)

עוד שם דף קמה: – ואמר אליהו לרבי שמעון ואנת הוא רבי שמעון שביעא דשיתא ואתה רבי שמעון הוא השביעי של הששה, דהיינו אתה הוא בחינת הלעת ד"א, שהוא שביעי של הרוח ממטה למעלה, לכן תהא מתעשר ומתקדש יתיר מכלא אתה תהיה מתעטר ומתקדש יותר מכל הנרין של הלויקים העולים שם, ששורש נשמתו הוא רק מו"ת, ותלת עדונין ושלשה מיני תענוגים שהם בחינות האורות של נה"י ד"א, דמשתכחין בשביעאנו הגמלאים ביום השבת, שאז מתלכטים בבחינת מוחין בנוקבא ד"ז שהיא שביעית, מהם זמינין חברייא אלין צדיקייא לאתעדנא בגינך לעלמא דאתי עתידים אלו החכמים הלויקים להתעורר בשבילך לעולם הבא, כלומר הנרין של החכמים שעלולמות ב"יע עתידים לקבל משם תענוג והארה, בזכות רבי שמעון, ובתיב וקראת לשבת ענג לקדוש יהוה מכובד ושאל מאן הוא קדוש יהוה מי נקרא קדוש ה', ומשיב דא רבי שמעון בן יוחאי זהו רבי שמעון שנקרא שבת ונקרא קדוש ה', ורמז לכיב, כי ב"י היותו "לחשוד יהוה" בני "שמעון דקדוקה, כ"א, ועליו נאמר לקדוש ה' מכובד דאקרי מכובד בעלמא דין ובעלמא דאתי לכן הוא נקרא מכובד וראוי לכבוד בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שכתוב לורך ימים צימנה ובשמאלה עושר וכבוד.

^{מ"ו} עיין תורה סז תנינא – פי ב"ח ה'ראות נמשך גם בן מבחינת השם, שהיא בחינת ארבע אותיות, שמשם נמשך תלת גוונים דעינא ובת עין כנ"ל. וזה בחינת שבת שין בת. שין תלת גוונים דעינא, ב"ת עין (תקון ע) פי 'שבת שמיא דקדשא בריה הוא' (זהר יתרו דף פח:). גם הצדיק הוא בחינת שבת, כמו שכתוב (בזהר נשא דף קמדי): 'אנת הוא שבת דכלהי יומי'. וזהו: 'ראו פי ה' נתן לכם את השבת' (שמות ט"ז) 'ראו דיקא, פי שבת, שהוא שמיא דקדשא בריה הוא, הוא בחינת ב"ח ה'ראות, בחינת תלת גוונים דעינא ובת עין כנ"ל:

^{מ"ז} ברכות דף לה: תנו רבנן ואספת דגנך מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא ימוש ספר התורה הזה מפיו יכול דברים ככתבן תלמוד לומר ואספת דגנך הנהג בהן מנהג דרך ארץ דברי רבי ישמעאל רבי שמעון בן יוחאי אומר אפשר אדם חורש בשעת חרישה וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ורש בשעת דישא וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה אלא בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית על ידי אחרים שנאמר ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתו נעשית על ידי עצמן שנאמר ואספת דגנך ולא עוד אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר ועבדת את אויביך וגו' אמר אביי הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידן כרבי שמעון בן יוחאי ולא עלתה בידן.

^{מ"ח} תקוני זוהר דף קכ: וזהו ח"ב דף רד. וח"ג דף רפג. ולעיל תורה סז תנינא

^{מ"ט} תיקוני זוהר דף קכו: – ודא רוא דשבת, ש' תלת ענפי תלת גוונים דעינא, ב"ת דשבת דא בת עין, ועלייהו אתמר ושמרו בני ישראל את השבת וגומר.

זהו ויקהל דף רד. – פיין דאיהי סלקא אקרי שבת כיון שהמלכות עולה עד כנגד חג"ת דז"א אז היא נקראת שבת, מהו שבת למה היא נקראת בשם שבת, אי תימא בגין שבייתה אס תאמר בשביל שלכיד לשבות בו דכתיב פי בו שבת לפי שבו שבת הקב"ה ממלאכתו בששת ימי בראשית, יאות הוא יפה

המשפיעים למלכות שהיא בת המלכות גוון שחור היא **יבהתפילה שהי' הברכות בחי' המלכות** כשנשפע לה רוב ברכות (דהיינו לה' אחרונה שבשם הויה מג' ראשונות י-ה-ו חכמה בינה תפארת) ע"י תיקון הברית הנ"ל, בחי' משיח שהוא תפלה, ע"י שכולל בג' אבות כנ"ל, וברכות הנ"ל הם בחי' בת היה לו לאברהם אבינו ובכל שמה כמבואר בגמרא (ב"ב טז ע"ב) בחי' הכתוב וה' ברך את אברהם¹¹ בכל (בראשית כד) וי' רוצה לומר ע"י שתיקן הברית נמשך ברכות למדת המלכות, וזכה לתקן אותה¹² :

ונכון הוא לפי פשט הדברים, אבל רואים דמילה אצל סוד הדבר למה המלכות נקראת בשם שבת, כי בין דסקלא היא נקודה ונהורא נהיר כיון שעלתה נקודה זו שהיא המלכות מצריאה לאילנות ואורה מאיר, כדין מתעשרא איהי באבהן אז היא מתעשרת במוחין שמקבלת מהאבות שהם סוד חג"ת, לפי שעלתה ועומדת כנגד, ועתה בין דמתעשרא איהי באבהן כיון שהיא מתעשרת בהאבות, כדין אתחברת ואתאחדת בהו למהי חד אז היא מתחברת ומתאחדת בהם להיות עמהם ביחוד אחד, ואקרי פלא שבת ואז נקראים כולם יחד בשם שבת, כי שבת היא אלויות ש' בת ומפרש ש' הא אוקמוה רוא דתלת אבהן דמתאחדן בבת חידה כי אות ש' שיש בה ג' קוין רומזת על ג' אבות שהם חג"ת שמתאחדים עם המלכות שהיא ב"ת יחידה, ואמר ואיהי מתעשרא בהו היא מתעשרת בהם לפי שמקבלת מהם המוחין, ואינון בעלמא דאית והם מתאחדים בעולם הבא, כי חב"ד וחג"ת דז"א מקבלים כליל שבת כל המוחין גדלות דאורא, וגם המקיף ל' ללם, ומאותם המוחין ממשיכים הארה לנהי"ז דז"א ומהם למלכות העומדת פכ"פ כנגד, וכלא איהו חד ואז נעשה הכל אחד בסוד היחוד, ודא איהו ש' בת למהי פלא חד וזהו סוד שם שבת שהיא חג"ת דז"א עם המלכות ביחוד אחד.

¹¹ ע"י תיקון סט דף קר

¹² תיקון סט דף קר - ואמר עוד תלת אינון גניזין לעילא שלם ספירות כח"ב דז"א גנוזים למעלה בזינה, דלבושין דלהון אמ"ש שהלבושים שלהם הם שלם אלויות אמ"ש, דאינון אש מים רוח שהם נוטריקון, ו' הוא אוזר רוח שבתפארת, מ' מים שבתפארת, מ' מים שבתפארת, ו' הוא אוזר רוח שבתפארת, והיינו שחג"ת עולים ונעשים בגלות לבושים וכלים לכח"ב, הא אינון עשר הרי שבע תחתונות הגממות באותיות בג"ד כפר"ת עם אלויות אמ"ש שבתפארת, הרי הם עשר ספירות של הנפש דז"א, שהם בזחינת קטנות, דסקלין מל"ב נתיבות שעולים מל"ב נתיבות של החכמה המתלבשים בזינה בסוד ל"ב אלהים של מעשה בראשית, ואינון לקבליהו עשר אמין וכנגד עשר ספירות של הכוח דז"א שהם סוד הנקודות בזחינת גדלות, הם עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, ומפרש ול"ב אלהים דבראשית ול"ב פעמים שזכר שם אלהים צמנשה בראשית, הם כנגד הכ"ב אלויות של התורה, שמהם נעשים הכלים של הספירות, ועשר ספירות נעשה הרי סוד ל"ב אלהים, ועם עשר ספירות דכוח הנ"ל, הא מ"ב הרי ביחד הם סוד שם מ"ב שבהם נברא העולם. (ע"י ע"ת ש"ה פ"ה ומפרשים)

וכשנשלמות כל הביטות הנ"ל, אז קול הגבורה יולא להגביאים, והיינו מל"ב נפיק אשא מן הלב יולא את הגבורות, מכניפי ריאה רוחא מכניפי הריאה יולא רוח התפארת, ממוחא מ"א מן המוח יולא מים החסד, ורוחא ואז הכוח של התפארת שהוא זחינת ההבל, אחיד במ"א ואשא אוחז וכולל עמו את המים והאש שהם החו"ג, ובכח שלשם ואתעביד קול נעשה קול, כי הקול כלול מאש רוח מים, ואז הקול נשמע אל הגביאים. ואמר פד אחיד במ"א וקשהרוח גובר לאחוז במים, שאז מתגבר כח החסד יותר, אתמר ביה נאמר בו קול יהו"ה על המים ר"ל קול הגבורה יולא מה' בכח החסד שהוא סוד המים, פד אחיד באשא וכשהרוח גובר לאחוז באש, שאז מתגבר כח הגבורה יותר, אתמר ביה נאמר בו קול יהו"ה חצב להבות אש ר"ל קול הגבורה יולא מה' בכח הגבורה שהוא סוד האש, פד אחיד ברוחא וכשהרוח גובר לאחוז במלח, והיינו שאז מתגבר כח התפארת ביותר, איהו עליו נאמר (לפנינו נסוח) רוח גדולה וזקק מפרק הרים ומשבר סלעים וגם ועליה אתמר עליו נאמר קול יהו"ה שובר ארזים ור"ל קול הגבורה יולא מה' בכח התפארת שהוא סוד הכוח. (ש"ע ומפרשים)

¹³ בתולד-התפילה

¹⁴ מתולדו - שהו

¹⁵ בבא בתרא דף טז: כתנאי "וה' ברך את אברהם בכל" מאי בכל? רבי מאיר אומר שלא היתה לו בת, רבי יהודה אומר שהיתה לו בת, אחרים אומרים בת היתה לו לאברהם ובכל שמה.

בן יהוידע - האי תנא שמע שמועה אחרת על שם ר' מאיר, דמוזכרים אותו בשם אחרים, דרשה אחרת בפסוק זה דדריש להאי קרא בת היתה לו לאברהם ובכל שמה, ואין כונתו על בת ממש, אלא כונתו על מדה וספירה, וקרי לה בת מלשון אלפים בת יכיל (מלכים א' ז' כ"ו), וכונתו על מדת החסד הראשון שכולל כל החמשה חסדים, והוא הנקרא יומם, דעליו נאמר (תהלים מ"ב ט') יומם יצוה ה' חסדו, ופירשו יומם דכולל כולהו יומי, וזאת המדה של החסד, נקראת כל, מפני שכולל כל החסדים, ואברהם אבינו ע"ה היה אחוז בבית זה, ורוצה לומר במדה זו הנקראת בשם כל, ולזה אמר בת היתה לו לאברהם, ורוצה לומר מדה היתה לו שהיה אחוז בה ובכל שמה, ואין כונתו לומר על בריה נקבה, ואין דרשה זו דדריש נוגעת לענין פלוגתיה עם ר' יהודה בענין בת ממש, ותנא דברייתא הזכיר דברי ר' מאיר הללו בשם אחרים כאשר שמע.

¹⁶ גם בדפוס ותולדו - אברהם ומתולדו - אברהם בכל

¹⁷ בראשית פרק כד (א) ואברהם זקן בא ב'מים וידוד ברך את אברהם בכל:

רבנו בחיי - וכונת אחרים באומרו בת היתה לו ובכל שמה, גילה לנו במאמר זה סוד גדול, וביאר שאין הכוונה בברכה זאת במה שהיתה לו בת או לא היתה לו בת, אין הכוונה בברכת עסקי הגוף כלל כי אם בברכה בעסקי הנפש. ועל דרך הקבלה ביאור הענין שזכה אברהם ע"ה והשיג המדה ששמה כל, אשר כל המתברך בה מתברך בשמים ובארץ, וזוהו אמרו אחרים בת היתה לו, כלומר מדה היתה לו, מלשון אלפים בת יכיל (מלכים א' ז', כו), ואמרו ובכל שמה, מפני שהיא בתוך מדת הכל, נאצלת מן המדה ששמה כל, והנאצלת הזאת תקרא בת, והיא בית דינו של הקב"ה, ולכך אמר וה' ברך, ולא אמר ויברך ה', והבן הכלל הזה כי הענין נסתר, והרמב"ן ז"ל גילהו בפירוש והרחיב בו הביאור יותר מדאי:

¹⁸ לק"ה לא ילבש הלכה א (ע"י תורה ל) אות (ג) אבל באברהם כתיב, "ואברהם זקן בא ב'מים וה' ברך את אברהם בכל". כי אברהם השתדל כל ימיו להעלות ולהשלים בחינת המלכות, כמו שמבאר שם במאמר הנ"ל. על פן זכה שהיה לו בחינת המלכות, בחינת החכמה תתאזר בשלמות, דהיינו שאף שהגיע למדרגה גדולה וגבה מאד, שזהו בחינת זקן בא ב'מים, כי זקן מרמז על השגת חכמה עלאה מאד, כמו בא דברי רבנו, נרו יאיר, אף על פי כן היה לו כלים שהם בחינת חכמה תתאזר להשיג השגות לפי מדרגתו. וזהו ואברהם זקן וכו' וה' ברך את אברהם בכל. ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, בת היתה לו לאברהם ובכל שמה. בת זה בחינת החכמה תתאזר הנ"ל, כמו שמבאר במאמר הנ"ל. וזהו ובכל שמה, שהיתה כלולה מכל, שנמטר לו בחינת המלכות, בחינת חכמה תתאזר בשלמות, דהיינו שאף שהגיע לזקנה, דהיינו השגה גבה מאד, אף על פי כן היה לו בחינת כלים להשיג לפי אותה המדרגה:

וקדושת שבת זה בחי' תכלית הידיעה השגת אלוקות במדרגה הגבוהה ביותר **ותכלית הידיעה שלא נדע** [נח/טו] כי ההשגה הגבוהה ביותר היא שמישיג עד כמה אינו יודע. **ובשביל זה שבת נקרא תכלית שמים וארץ** [סו/סא] תכלית המרחק בין שמים וארץ, בחי' (איוב לה ה/כב) הבט שמים וראה ושור שחקים גבוה ממך. דהיינו שבשבת זוכים ביותר להשיג עד כמה הקב"ה בשמים גבוה מעל גבוה מהשגתינו שהיא בארץ. **ותכלית זה דהיינו הידיעה שלא נדע זה בחי' (קהלת ז) /סו] אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, היינו זה עיקר החכמה שישכיל שרחוק ממנו החכמה** [טו/סו] ועל כן החכמה נקראת מרחקים/סו:

^ט ספר בחינות עולם לרבי ידיעה בדרשי (שנת ק"ק פרק יג אות לג, (מהדורת ברלין תרפ"ו וורשא תרכ"ד דף כא.) ובספר העיקרים (רבי אלכו שנת ר) מאמר ב' סוף פרק ל', ועיין חיי מוהר"ן רפב רפג. ועיין לעיל תורה ו' תנינא, ושבת הר"ן לה, ושמות הר"ן ג', ובעש"ט עה"ת פ' נח עמוד התפילה מקור מים חיים שם את קנו בשם פורת יוסף ששמע מהבעש"ט שתי בחי' בזה. ותולדות יעקב יוסף פ' בלק אות ג. ולעיל תורה כד אות ח'. ועיין לק"ה נפילת אפים ד' טו שו מדרגת גדולי הצדיקים שיועד עד כמה אינו יודע ולא כמעט שקל לא יודע. ועיין חיי מוהר"ן סימן רטו מעשה שנשבע רבינו בשבת ק' שאינו יודע כלום ועיין מזה שיש"ק ח"ו שטו.

^ט **ספר בחינות עולם פרק יג** – תכלית מה שנדע בך שלא נדעך; ואולם נדע היותך נמצא זה חלקנו מפל עמל ההשתפלות ויגיעת ההשקפה; לבר בהשגת קצת שולליות ילבש צדקה מבקר בהיכלוף ובהבנת ההרחקות יקרב איש להשתפלות יקרה לק"ה נפילת אפים הלכה ד אות טו – וזה הפח של המסדר והמישב אין זוכין כי אם על ידי עשייה ועובדא דיקא, דהיינו על ידי עשיית המצוות בשמחה פנ"ל. ואז דיקא זוכה להשיג אור האין סוף על ידי הרדיפה והמעכב דיקא בבחינת מטי ולא מטי פנ"ל, שזהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע. וזה התכלית אין מי שזוכה כי אם הצדיקים הגדולים במעלה מאד, כי אף על פי שהכל אומרים שתכלית הידיעה אשר לא נדע אצל אין מי שידע פרוש דבר זה בשלמות בי אם מי שאוחז בזה, דהיינו שזוכה לזה על ידי מעשיו הטובים כאשר הבנתי מפי רבנו זכרוננו לברכה, כמבאר בשיתותיו הקדושים. ואז כשזוכה לזה או הידיעה והעדר הידיעה הכל אחד כי על ידי שניהם דיקא נגמר הידיעה וההשגה, כי שניהם אחד בבחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע, שהלא נדע בעצמו, שהוא העדר הידיעה, הוא בעצמו הידיעה. ובאמת אין מי שיבין ענין זה בשלמות בי אם הזוכין לזה, אשרי להם, כי הידיעה והעדר הידיעה הם בחינת הרדיפה והמעכב שבאמת שניהם אחד. כי על ידי שניהם דיקא נמשך ההשגה בבחינת מטי ולא מטי, ועל כן באמת ההשגה הזאת היא בחינת השגת התשעה היכלין הנ"ל דלית מאן דקמא בהו ולא מתדבקין ולא ידיעין וכו', שזהו בחינת תכלית הידיעה אשר לא נדע פנ"ל.

חיי מוהר"ן – אות רפג (מג) אחר זמר רב, בקיץ תק"ע, בעת שנכנס לאומין, חזר וספר קצת מענין הנ"ל ואמר, שאין יודעים כלום, הינו שאין יודעים כלל כלל לא. והפליגי מאד בגדלת הבורא יתברך, אשר אי אפשר לבאר, ואמר שאין יודעים פנ"ל. ושאלתי אותו, הלא כבר אמרתם כל זאת, וספרתם מזה, מענין תכלית הידיעה אשר לא נדע, וכבר בארתם כל זה, שאף על פי שזוכין לזה הידיעה אשר לא נדע אף על פי כן עדין אין יודעים כלום כי כבר נדמה לכם שזכיתם לזה התכלית וכו' וכנ"ל. ענה ואמר מי יודע באיזה ידיעה היה זה התכלית, הינו כי גם אז בעת שספר זאת אחר פסח לא זכה לבחינת לא נדע ממש כי אם באיזה ידיעה, הינו שבאותה הידיעה זכה להתכלית אשר לא נדע. וכנתנו כי יש ידיעה למעלה מידיעה, השגה למעלה מהשגה, גבוה מעל גבוה. ואצל כל ידיעה והשגה עד למעלה למעלה התכלית היא אשר לא נדע:

חיי מוהר"ן – אות רפב – (מב) אחר פסח תקס"ה ספר עמנו, ואמר שנודע לו עכשו שני דברים, אף איני יכול לאמרם וכו'... והשני נודע לו מה שאינא תכלית הידיעה אשר לא נדע, אשר לא נדע ממש. (ולא באר גם כן פלוס רק דחק גם כן התבות אשר לא נדע לא נדע ממש) ואף על פי שפשוטו של דבר כך. אף על פי כן רק עכשו נודע לי זה הדבר שתכלית הידיעה היא אשר לא נדע לא נדע ממש. ואמר מאחר שעכשו יודע שתכלית הידיעה היא אשר לא נדע לא נדע ממש, אם כן הוא יודע מאחר שזכה לתכלית הידיעה, אף אף על פי כן אינו יודע כלום, כי הלא כבר נדמה לי שאני אצל זה התכלית הידיעה אשר לא נדע, ועכשו אני רואה איך הייתי רחוק מזה התכלית (ואמר אז בלשון גנאי על עצמו, כי החזיק עכשו לכסילות זה התכלית של זמן הקודם שנדמה לו אז שזכה לתכלית הידיעה אשר לא נדע). כי עכשו נודע לי שתכלית הידיעה אשר לא נדע ממש. ודבר זה גם כן אינו יכול לאמר ולבאר כי נראה בפשוטו, אף באמת רק עכשו נודע לו זאת, וכן הדבר הראשון:

בעש"ט עה"ת פרשת נח הערת מקור מים חיים אות קנו – עוד ביאר כי תכלית הידיעה שלא נדע, אמנם יש ב' סוגי שלא נדע, א' שאינו נכנס מיד לחקור ולדע מאחר דאי אפשר לידע, ב' שחוקר ודורש עד שידע שאי אפשר לידע, וההפרש בין זה לזה, על דרך משל, שני בני אדם שרוצין לידע את המלך, ואחד נכנס בחדרי המלך ונהנה מאוצרות והיכלי המלך, ואחר כך לא יוכל לידע את המלך, והשני אמר מאחר שאי אפשר לידע את המלך לא נכנס כלל בחדרי המלך, ולא נודע לו כלום, ובהו יובן, ודאי בשניהם משני הסוגים הנ"ל אותי עזבו מלידע לפי שאי אפשר לידע, מכל מקום הלואי אותי עזבו מתוך החקירה והידיעה אחר שתורתי שמרו ודפח"ח, עכ"ל.

^ט בתפילת ערבות של שבת ועיין לעיל תורה לט תנינא

^{סא} **תורה לט תנינא** – וישראל בעצמן, עקר בריאתן בשביל בחינת שבת, שהוא התכלית. כי שבת הוא תכלית מעשה שמים וארץ, שהוא בחינת עולם הגשמות (הקדמת הוזהר דף א; וזהר תרומה קלו), שהוא עולם שכלו שבת, ושם יש יגו את השם יתברך כראוי, בלי שום מסך המבדיל וכלי שום מונע; כי אז יהיה נעשה אחדות גמור, וכל אחד יהיה מראה באצבעו: "זה ה' קוינו לו", כמאמר רבותינו, זכרונם לברכה (תענית לא), וזהו התכלית, שבשביל זה ברא השם יתברך את כל הבריאה בלה:

^{סב} **איוב פרק לה (ה) הבט שמים וראה ושור שחקים גבוה ממך:** (ו) אם חטאת מה תפעל בו ורבו פשעיך מה תעשה לו: (ז) אם צדקת מה תתן לו או מה מידך יקח:

^{סג} **קהלת פרק ז (בג) כל זה נסיתי בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני:**

ספורנו (בג) כל זה. כל מה שאומר: נסיתי בחכמה. להתבונן ולצייר ענינו: אמרתי אחכמה. בהיותו מפעולת הכח השכלי: והיא רחוקה ממני. בהיות מדרגת השכל האנושי שהוא כחני בלבד, רחוק ממדרגת העצם השכלי בפועל שהוא עם זה שכל בורא:

^{סד} חכמה נקראת רחוק עיני ע"ה שער לב פ"א מ"ת עה"פ ותצב אחותו מרחוק. ועיין שער הפסוקים פ' תולדות בסוף הביאור עה"פ ויבא לי יין וישת. ועיין תולדות יעקב יוסף פ' בלק אות ג', ולעיל תורה לה סוף אות ו' ותורה ב' תנינא. תורה סג ד"ה וכן אצל השם. ועכ"ל נחל וישראל ל' ד"ה וצ"ל צימרי.

^{סה} **תולדות יעקב יוסף** – פרשת בלק – אות ג – וזהו נכלל במ"ש אל יתהלל חכם בחכמתו לומר די לו בחכמתו שלמד כבר, ואין צורך יותר. רק השכל וידוע אותי, שזהו ודאי יותר שמשכיל יודע איך אינו יודע, כי תכלית הידיעה אשר לא נדע. וזש"ה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ז, בג), ר"ל יותר שמחכים יודע שיותר רחוקה ממנו, וזה נאמר בפרה:

ותכלית הזה דהיינו הידיעה דלא נדע דהיינו שמושיג עד כמה אין לו השגה בו ית' הוא עיקר המקום דהיינו החלל הפנוי היינו בחי' מקומו של עולם [סו]/ס"ח כי המקום לבריאת עולם, הוא המקום שניתן להעלים את אור אלוקותו, שזה התכלית הוא המקיף את כל העולם כמו כל דבר שהמקום שהוא נמצא בו מקיף אותו, כך תכלית הידיעה שלא נדע, שהוא מקומו של עולם, מקיף את העולם שנברא בחכמה דהיינו ראשית התהוות העולמות המעלימים את א"ס אלוקותו, היא החכמה, כי חכמה נקראת ראשית, כי היא ראשית יציאת היש מאין, והיא נמצאת בפנמיות של כל המשתלשל ממנה, ולפי הנ"ל נמצא שבכל פרט בבריאה פנימיותו היא החכמה הזו שמושיג עד כמה אין לו השגה/ס"ט באלוקות כמ"ש (תהלים קד)/ע' כולם בחכמה עשית/ע"א דהיינו שכל פרט בבריאה נברא מכח החכמה להשיג עד כמה אין לנו

וראה תורה סג - וכן אצל השם יתברך צריך להיות בחינת מגלה ומכסה וכו', כי צריך לדבק ולקרב עצמו להשם יתברך, כאלו פניכול השם יתברך נגלה ומתקרב אליו. אבל כל מה שמתקרב יותר להשם יתברך, צריך להתרחק יותר. הינו כל מה שמתקרב יותר, צריך לידע שהוא רחוק מאד מהשם יתברך. כי אם יחשב וידמה בידעו שכבר נתקרב להשם יתברך, וידע בידעות השם יתברך, זה סימן שאינו יודע כלום. כי אם היה יודע קצת מהשם יתברך, היה יודע שהוא רחוק מאד ממנו. כי כל מה שמתקרב יותר להשם יתברך, וידע יותר, הוא יודע שהוא רחוק מאד, ואינו יודע כלל. וזה דבר שאי אפשר לפה לדבר ולהסביר זאת, כי גדלת הבורא אין שיעור. וזה בחינת (ישעיה נ"ז): "שלום לרחוק ולקרוב", בחינות: מגלה טפח ומכסה וכו', שכל מה שמתקרב מתרחק פנ"ל. וזה בחינת 'יבשתים יעופף', 'יעופף' כתר גומו: 'משמש', הינו בחינות מגלה טפח ומכסה וכו' של השמוש, שמשמש ועובד השם יתברך פנ"ל:

¹⁰ תורה מ' תנינא - 'ענינה תראינה ארץ מרחקים', בחינת ארץ ישראל, בחינת ארץ ישראל מקיפים. כי החכמה נקרא מרחקים, כמו שכתוב (קהלת ז): 'אמרתי אהפמה והיא רחוקה', הינו שעל ידי זה שתראה את הצדיק בפינו ותפארנו פנ"ל, על ידי זה בכל מקום שתראה בעיניך, יהיה נעשה בחינת ארץ ישראל דא"ר ארץ מרחקים פנ"ל. וזהו: 'ענינה תראינה ארץ מרחקים' פנ"ל.

עץ חיים - שער לב פרק א מ"ת - ושורש ביאור ענין זה כי הנה אבא עיקר הארתו הוא ליעקב כמ"ש אצלנו על פסוק ויקם עדות ביעקב כי היסוד דאבא אשר בתוכו הדעת של זעיר אנפין הנקרא עדות הנה הוא ליעקב וע"ש. ואמנם מה שמאיר ב"א הוא דרך העברה בעלמא ולכן אין יעקב צריך להדבק עם ז"א בכותל ומחיצה אחד בלבד בין שניהם אלא ברחוק וז"ס "מרחוק ה' נראה לי", וביארו בוזהר בהרבה מקומות כי מרחוק הוא חכמה כמ"ש פרשה בהעלתך ובפרשה שמות על פסוק "ותתצב אחותו מרחוק" כי כל אורות אבא הם מרחוק ולא מקרוב, אמנם האורות אמא הם לז"א ורחל ביחד, כי החסדים ניתנין לז"א וגבורות לנוקבא ושניהם יחד דבוקים ביסוד אמא, לכן גם ז"ן שמקבלין הארתם דבוקים יחד, ובפרט על מ"ש במ"א כי בעת היותם דבוקים אב"א מן הגבורות דאמא לבדם נעשה להם כותל אחד לשניהם, חציו לז"א בעוביו של כותל וחציו עובי הכותל לנוקבא, כי הם כולם בחי' גבורות לבדם, אבל בעת הנסירה להחזירם פנ"פ כתיב "ויסגור בשר תחתניה" וביארו באידירא דף קמ"ב ובאתרהא שקיע רחמי וחסד פירוש נעשה הכותל שלו מן החסדים כותל שלם לעצמו וגם לה כותל שלם לעצמה מן הגבורות.

שער הפסוקים - פרשת תולדות - וגם זה הוא ביאור מאמר בס"ה פרשת תולדות, ובפרשת פינחס, שאמרו רמז, מאתר רחיק קריב ליה. פי', כי סיבת היות אלו התרי טעמי במילת לו, לרמוז דמאתר רחיק שהיא אבא, הנקרא מרחוק, כמ"ש בס"ה על פסוק (שמות ב' ד') ותתצב אחותו מרחוק, ועל פסוק (ירמיה ל"א ג') מרחוק ה' נראה לי, ואמר כי מיסוד דאבא הנקרא אתר רחיק, קריב והמשיר את המים ההם, למוג ולמתק בהם את היין ההוא, שהיה משקה ליצחק שהוא עיטרא דגבורות, ולכן הם במלת לו:

¹⁰ בראשית רבה ויצא ס"ח י' ולעיל תורה לח אות ו' ותורה א' תנינא אות יד ותורה נו תנינא

¹⁰ בראשית רבה פרשה טח פסקה ט - 'ויפגע במקום' ר"ה בשם ר' אמי אמר מפני מה מכנין שמו של הקב"ה וקוראין אותו מקום? שהוא מקומו של עולם ואין עולמו מקומו, מן מה דכתיב (שמות לג) "הנה מקום אתי", הוי הקב"ה מקומו של עולם, ואין עולמו מקומו. א"ר יצחק כתיב (דברים לג) "מעונה אלהי קדם" אין אנו יודעים אם הקב"ה מעונו של עולמו ואם עולמו מעונו? מן מה דכתיב (תהלים צ) "ה' מעון אתה", הוי הקב"ה מעונו של עולמו ואין עולמו מעונו.

עיינ תורה נו תנינא - כשיש להאדם לב, אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבא, הוא מקומו של עולם וכו'. כי האלקות הוא כלל, כמו שכתוב (תהלים ע"ג): "צור לבבי". ואצל השם יתברך נאמר (שמות לג): "הנה מקום אתי" שהוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו (א). נמצא, מי שיש לו לב וישראל, אין ראוי לו לומר שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שייך אצלו מקום כלל, כי אדרבא, הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו פנ"ל:

¹⁰ ראה תורה א' שצריך לקשר עצמו לחכמה שבכל דבר וכתב שם שהיא אור גדול משמע בחי' מקיף ולא פנימי כי כנ"ל היא אור ה' שנמצא בפנימיות של כל דבר, שא"א להשיג אבל הוא אור גדול שמחיה ומכוון את הפנימי.

¹⁰ תהילים פרק קד (כד) מה רבו מעשיך ידוד כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניניה:

דעת ותבונה למהרהי"ח - פרק ג - כתוב בעץ חיים שער ג' סדר אצילות בקיצור מופלג. וז"ל, ראשונה הוא האין סוף ב"ה, מקיף את כל העולמות וגם הוא מוקף מהם וצמח. היינו הקו היושר הנמשך מן האין סוף לתוך העיגולים, ומתלבש בתוכם עד סוף עולם האצילות וכו'. ותחלה משתלשל ממנו באמצעותו א"ק הנזכר בתיקונים תיקון ע' דף קל"ב, ובבחינת היותו שני לאין סוף וגי'ב. דהיינו לקו היושר המתפשט, נקרא אדם דבריאה, עם שהוא קודם אצילות, גם נרמו אדם זה בפרשת פקודי דף רס"ח במאמר אמר ר"ש ארימית ידי בצלותין לעילא, וכו' שית היכלין וכו' כולהו אקרין אין סוף. עכ"ל. כי זה האדם כלול מעשרה ספירות, וכולן נקראים אין סוף בערך עולם האצילות שלמטה הימנו. הא"ק נחלק לאלפים ורובות עולמות, ותחילת התחלקותו הם ארבעה עולמות הנקראים ראייה, שמיעה, ריחא, דיבור, הנזכרים בתיקונים תיקון ע' דף קכ"א. ומהם מתחלקים עולמות לאין קץ. וכל אלו הבחינות נרמו במאמר פקודי הנז'. וזה האדם נרמו בקוצו של יו"ד דשם הוי"ה, כי הוא בחי' הכתר של כללות העולמות. ואור אין סוף בכח התלבשותו בחכמה דא"ק זה, האציל תחתיו עולם האצילות. וזה סוד כולם בחכמה עשית, כי האצילות לגבי דידיה כעשיה לגבי העולמות. וחכמה הנז' נתלבשה במלכות

השגה, דהיינו תכלית הידיעה שלא נדע, ולפי הנ"ל שהיא בחי' מקום, דהיינו המקום לבריאת עולם, נמצא שהיא גם המקום והאפשרות שניתן להתעלם ממנו ית', דהיינו מצד הלא נדע שבו הוא הבסיס והקרקע לבריאת עולם המעלים אותו ית', ומצד תכלית הידיעה שבו הוא ראשית האור היוצא מעומק החושך דהיינו מהכתר בבחי' יש מאין.

וזהו בחי' {ברכות ו:} עב) הקובע מקום לתפילתו דהיינו שכשבא להתפלל קובע בליבו את החכמה הנ"ל שהיא תכלית הידיעה שלא נדע, בבחי' דע לפני מי את עומד, לפני מלך מלכי המלכים שאין לך שום השגה בעוצם רוממותו, ואזי מתפלל ביראה כראוי, ואעפ"כ ודייקא עי"ז זוכה להיות בבחי' פה אל פה אדבר בו תכלית הקרוב. והיא השגת דבר והיפוכו לתפוס שהוא "נמצא מאד" דהיינו כאן ממש עד שמעורר יראה נוראה ואעפ"כ נקרא רחוק, והשם מלמד על המהות, וכנ"ל.

(וזה בחי' דחילו ורחימו שבתפלה דהיינו יראה ואהבה, שהן תרתי דסתרי, כי יראה היא שמירת מרחק ואהבה היא דבקות, והמקום גורם, דהיינו תכלית הידיעה שלא נדע גורם ע"י התרתי דסתרי שבו, לאהבה ויראה, מצד הלא נדע דקדושה ומצד תכלית הידיעה)

כי זה עיקר המקום דהיינו החכמה שהוא רחוק ביותר ואעפ"כ קרוב ביותר **ע"ב בחי' (שמות טז) א' אל יצא איש ממקומו ביום ע"השבת** פשוטו של מקרא הוא שאסרה תורה לצאת כי בשבת ממקום שבינתו חוץ לתחום אלפים אמה ואם יצא אין לו אלא ד' אמות. ורבנו דורש ממקומו לענין מקום הנ"ל שהיא השגת תכלית הידיעה שלא נדע, כי בשבת זוכים לתכלית הידיעה שלא נדע שהוא מקומו של עולם, שעולים לאצילות, להיות אצלו, ע"י השגת החכמה הנ"ל שמשיג עד כמה הוא רחוק מלהשיג :

דא"ק, וזה המלכות ירדה ונתלבשה בסוד ז"ס שלה תוך עשר ספירות דעולם האצילות, והיה זה כדי לקשר א"ק בעולם האצילות, ועל דרך זה בכל עולם ועולם, כמ"ש בע"ה.

ע"י עיני לקוטים יקרים למגיד רבי דב בר ממעזריטש אות קכב - ידוע (זהו שמות כ' ע"א) שכל דבר שבעולמות נתהוו על ידי החכמה, שנאמר (תהלים קד כד) כולם בחכמה עשית, וצריך לפרש הטעם למה דוקא על ידי החכמה, כי הנה ידוע (עץ חיים שער מ"ב פרק א') שבכל דבר ודבר נדבר מעורב בו ד' יסודות, והנה הד' יסודות הם נגדיים זה לזה, והאיך יכול להתהוות הבריאה וכל היצורים והנעשים מדברים שהם נגדיים להיות אחד, והענין כי כאשר החכמה נכנס לתוכה עושה את הכל לאין, כמו שכתוב (איוב כח יב) והחכמה מאין תמצא, פירוש והחכמה שהוא (זהו פנחס רבי"ז ע"ב) נקרא יש אמיתי, עושה את כל האורות לאין, כי הם מתבטלים מחמת בהירות אור החכמה, כי (חולין ס' ע"ב) שרגא בטיהרא מאי מהני, ואחר שעושה את הכל לאין, אז יש יכולת להתהוות בריה אחת מהד' יסודות (ראה מגיד דבריו לעקב ס"ק ואו ס' או אצ), וזהו והחכמה מאין תמצא, פירוש מכח שהחכמה עושה את הכל לאין, תמצא, ר"ל יוכל להמצא בריה מד' יסודות. ואף על פי שאמרנו שבהכנסת החכמה נתבטלו הד' יסודות, עם כל זה יש בכל בריה רשימו של הד' יסודות, כי הוצרכו להתבטל לפי שעה בכדי שיוכל להתהוות הבריאה, מכל מקום נשארה הרשימו, ואז נעשה מאין יש, פירוש מכח האין שנעשה מתחלה על ידי החכמה, נעשה אחר כך יש. וזה אפשר לומר תחלת המחשבה סוף המעשה, כי תחלת המחשבה שהוא החכמה נקרא יש, ואחר כך בסוף המעשה גם כן נתהווה יש, נמצא כי החכמה היא עושה הכל, וזה שכתוב כולם בחכמה עשית, כי מכח החכמה שעשה את הכל לאין, תמצא, את הכל, ר"ל נמצאו כל הנבראים כנ"ל.

עיין מגיד דבריו לעקב (למגיד דב בער ממעזריטש) אות ס' (או צא או ק) והנה לכאורה יש לתמוה על שמצינו תפלת צדיקים דומה לעתר, שמהפכת אפילו מחשבת הש"י, ע"ד מי מושל בי צדיק. האיך יכול להיות הדיבור של הצדיק שיכול לעלות כ"כ עד שיעשה התהוות אחר. הלא דיבור הקב"ה נעשה אצלינו בחינת חכמה המחוי' אותנו, כמ"ש בדבר ה' שמים נעשו, א"כ איך יכול דיבור הצדיק להעלות כ"כ להפוך אפילו מחשבות הש"י: והתירוץ, דידוע דכל התהוות שבעולם הכל נעש' על ידי חכמה, כמ"ש כולם בחכמה עשית. ועינינו רואות שהחכמה מקשרת יחד ומתווכת שלום אפי' בין שני דברים הפכים כמו היסודות, שלולא החכמה שביניהם לא היו יכולין אש ומים לדור יחד, ואעפ"כ אנו רואין שהם מורכבים יחד. והכל מפני שהחכמה בינותם, וכ"א רואה האי"ן שבחכמה, על כן הוא אינו מתגבר על חברו, שהוא רואה שהאי"ן הוא חיותו. וכתוב חכמות בחוץ תרונה, תרין חכמות עלאה ותתאה: וזהו חכמות, אפי' כשהן בחוץ, דהיינו חכמה תתאה, אעפ"כ תרונה. שחכמה הוא העיקר, וחכמה הוא המהווה כל הדברים, וכל השתנות שבעולם א"א בלא חכמה, דהיינו האי"ן. שענינו רואות שמביצה אין יכול להיות אפרוח עד שמפסיד הביצה מכל וכל, ויכנסו רגע אחד בשער האי"ן, ואח"כ יכול להיות השתנות מביצה לאפרוח. וע"ש כן נקרא חכמה כ"ח מ"ה, שהוא האי"ן והוא היולי של כל העולם, והוא הפושטת צורה ולובשת. ע"כ בה נעשה השתנות: וכתוב ה' בחכמה יסד וכו'. שהש"י מצמצם את עצמו ושורה בחכמה. וכתוב בראשית, ות"י בחוכמתא, שבה ברא כל מה שברא. ועל זה נאמר בברית מנוחה, יושבת בחיק המלך והוא סוכנת למלך וכו', ר"ל התענוג והשעשועים שלו בה כביכול, עד שצמצם את עצמו כביכול, וד"ל (ועוד שמעתי שהוא מהדברי"ה המקטינין את עצמו שהוא י', ע"כ הביאה למדת צמצום):

ע"ב ברכות דף ו' - א"ר חלבו אמר רב הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלהי אברהם בעזרו וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד מתלמידיו של אברהם אבינו ואברהם אבינו מנא לן דקבע מקום דכתיב (בראשית יט-כז) וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם ואין עמידה אלא תפלה שנאמר (תהילים קל-ל) ויעמוד פינחס ויפלל:

³⁹ גם בדפוס-בבחי' ומתולד-בבחינות

ע"ד שמות פרק טז (כט) ראו כי ידוד נתן לכם השבת על כן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתיו אל יצא איש ממקומו ביום השביעי:

פרש"י - (כט) ראו - בעיניכם כי ה' בכבודו מזהיר אתכם על השבת שהרי נס נעשה בכל ע"ש לתת לכם לחם יומים: שבו איש תחתיו - מכאן שמכו חכמים ד' אמות ליוצא חוץ לתחום ג' לגופו וא' לפישוט ידיים ורגליים: אל יצא וגו' - אלו אלפים אמה של תחום שבת ולא במפורש שאין תחומין אלא מדברי סופרים ועיקרו של מקרא על לוקטי המן נא':

³⁹ בדפוס ותקפא-השבת, ובתולד ומתולד-השביעי (כלשון הפסוק)

ואז פושט גופו המצורע שהוא ממשכא דחויא—עור הנחש [ע"י/ש"י]. דהיינו כשזוכה לתכלית הידיעה שהיא עיקר המקום, אזי פושט את הגוף של אחרי החטא, [ע"י/ש"י] שהוא מגושם עבור טמא ומצורע ביחס לגוף הקדוש של גן עדן/ע"י ולובש בגדי שבת היינו גוף קדוש מגן עדן כי כשזוכה לבחי' שבת ע"י השגת תכלית הידיעה עולה למקום אחר ואזי אין אחיזה למשכא דחויא דהיינו לעזות הגוף להחשיך את אור הנשמה **כי המקום גורם** [פ] דהיינו השגת התכלית שהיא עיקר המקום כנ"ל גורם לאדם להתפשט מגופו המגושם של עוה"ז בבחי' מה שאמר הקב"ה למשה רבנו כשהתקרב על הסנה בהר סיני (שם ג/אפ) **של נעליך**

^ט עור הנחש. תקוני זוהר דף טז: ודף י: ובע"ה שער מט פריקים ד' ו' ו' ושער נ' פ"ב ו' ועוד, ובחסד לאברהם ד' ד'. ככבי אור אנשי מוהר"ן פ"ב יב.

עו תיקון כא דף מה —: מובא במדרש (שמות רבה א כח), על הפסוק (שמות ב ד) ותלד בת פרעה לרחוץ על היאור, שבת פרעה היתה מנוגעת בנגעים קשים ויכלה לרחוץ בילוא, כיון שנגעה בחיבה נתרפאה. **ועוד** יש לזכר שאור דומה לפרה אלומה כי **מטהרת את הטמא** ומטמאה את הטהור, והוא **כד נולד משה אתמר ביה** כשנולד משה נאמר בו (ה"ג ביהו וכו להלכה) **ותרא אותו כי טוב הוא** לפי שהיה גופו מחשמל לאילנות, **דחמאת עמיה שכינתא** כי אמו יוכבד ראתה את השכינה שבתה עליו, **ומיד דנגעה ביה בת פרעה** ומיד שנגעה בו בת פרעה שהיתה מנוגעת מלד הרע של קליפת נוגה, **אייה אתדביקת ואתסיאת מצרעתא דילה** היא נטהרה ונתרפאה מלרעותה, מחמת התגברות הקדושה של משה על הרע של קליפת נוגה שבה, **ומשה אתדביקת ביה צרעת** כלל במשה נדבקה בו הצרעת, כי פרח ממנו מקלת הטוב שבו ונתדבקה בבת פרעה, ונתדבק בו קלת מהרע לנוגה שבה, **כמה דאת אמר** כמו שנאמר **והנה ידו מצרעת פשילג** מחמת אחיזה קליפת נוגה, ומפני דכיוו דבההיא זמנא **דנגעה ביה בת פרעה פרחת שכינתא מניה** כי בזמן ההוא שנגעה בו בת פרעה פרחת השכינה ממנו מחמת הסתלקות הלבוש קדושה לחשמל שהיה מלובש בו, **ובגין דא בד בעא לאתקרבא לגבה בסנה** ובשכיל זה כשלה משה להתקרב אל השכינה בסנה, **אמרה ליה אמרה לו השכינה אל תקרב היום** בגוף קליפת נוגה, **אלא תחלה של נעליך מעל רגליך** למה לומר **עד דיתפשט מההוא גופא דנגעת ביה בת פרעה** עד שיתפשט מגוף של קליפת נוגה שנגעה בו בת פרעה, **ואמר תמן אחוזה ליה** כי עס בסנה הראה הקב"ה למשה, **דגופא דבר נש בהאי עלמא איהו צרעת ממשכא דחויא** כי גוף האדם בעולם הזה הוא מעורר הגושם שלקח בצרעת, **ואור סוד כמות עור שהיתה מקליפת נוגה שמשם הלרעות.** (הגר"א ח"מ ומפרישים)

תיקוני זוהר תקונא ה' בהקדמת זוהר דף י: — ועל תרין אשות אתמר בקדמיתא ועל אלו השתי אשות של איש ואשה נאמר בתחילה קודם שחטא אדם הראשון, **כתנות אור** שהיתה כמות אור לאלם וכתנות אור לחוה להתלבש בהם (כמובא במדרש כ"ד פ"ב כט, שכתרוהו של רבי מאיר מלאו כתוב כתנות אור ב"ה). **דבהו** כשהיה אדם הראשון מלובש בכתנות אור, עליו אמרו חז"ל (במדרש ויקרא רבה פ"ג ט) **תפוח עץבו** של אדם הראשון **מכהה גלגל חמה** שהיה מחשיך אור החמה הגשמיית של העולם הזה, כי הכתנות אור היתה מאש רוחני, ובו סגולה שבהתלבש האדם הגשמי בהם יתפשט ממנו אור מתנוצץ לעין כל רואה ועל ידי זה היה מחשיך את גלגל החמה. והנה אדם וחוה היו מרכבה לב' אלויות ו"ה של השם הו"ה, ומאירים מן אלויות ו"ה, וכן בכתנות אור של אדם הראשון היתה מאירה אור' ו' בסוד א"ש, ובכתנות אור של חוה אור ה' של אשה. **והיינו בורא מאורי האש** זהו שחקנו לכבד בהבדלה "מאורי האש", כי י"ה הם סוד "מאורי", שהיו מאירים את הכתנות שהיתה מן "האש", (ה"ג הגמ"ה) **דאינון בהבדלה מן י"ה** שאלם וחוה שהם סוד ו"ה נדלבו בחטאם מן אלויות ו"ה, **מן איש ואשה** וכן נסתלק י"ה מן כתנות אור שנגעו מן האש, ונרמזים בא"ש ואשה/ לכן **בתר דהאבו** אחר שחטאו עשה הקב"ה עמהם חסד **ועיש יהו"ה אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור** ו**גלבישם** והיינו כתנות "אור" הרוחני נהגשם ונעשה כתנות "עור" גשמי, (ה"ג הגר"א) **ורא** זהו **עור של נחש** שזוכה הגשמיית הוא מן עור הנחש, והיינו שתיקנו לכבד בהבדלה **בורא מאורי האש** שפירשו שזכר והגשים הקב"ה מאורי האש הרוחניים כדי להלביש את האדם, ולא יהיה ערום בלא אור תורה ולא תחכמה ממנו העבודה האלהית, אלא ממש כמו כחותיו העליון בכתנות "אור", כמוהו בגשמי בכתנות "עור", ועל ידי בחינות האלו התחלש העומר יכול האדם **לאתדבקה במה דהאב** להטיר ממה שחטא, כי כאשר יהי האדם נידון בעפר קבורתו יתקנו אותו הבחינות הרוחניות שנפגמו, ואחר תקנת הגוף יזכה לקום בתחיית המתים. **עו חסד לאברהם** (אזולתי) — מעין ד' נהר ד' — והטעם שהחומר שהוטבע באדם על ידי חטא אדם הראשון גרם לו שנעלם ממנו הקדושה, והחיצונית מיד קופצת עליו, ובדבר קל משיג החיצוני ומטמא עצמו, והרי האדם מטבעו רחוק מאד מן הקודש מצד החומר והטבע שהוטבע בו מעת התלבשו בכתנות עור, ממש מעורו של נחש, הפשיט הנחש עורו, כי מלך היה הנחש בעולם העשייה החומרית הזאת, לכשהחטיא האדם והורידו נתגרש הנחש ממקומו ונתגרשה עמו שכינה, ובזו הנחש והפשיטוהו עורו וניטל ממנו שררה שלא יטשטש העולם ח"ו, אילו היתה לו אותו השליטה בחומר כקודם חטא אדם הראשון, ועשה לאדם כתנות עור החומר הזה שהפשיט הנחש: ועב"ז ידי אדם הם כמה כחות מלאכים רוח אלהי מתנוצץ בהם שהם מתחת כנפיהם, ר"ל למטה ממחנות אלו כולם ומתפשטין בעולם לסייע עושי תשובה, אותם המפשיטים מעליהם לבוש נכרי שלבשו בעוונות, כדי להעלותם אל מקום שבת המלך עומדת שם, וזה אחר השקידה בעבודה כמה ימים ושנים, והיינו אמרם הבא לטהר מסייעין אותו, והיינו שלחה נערוהיה תקרא.

עו אדם הראשון נברא מחוץ לגן עדן, וכדי להכנס לג"ע איתא בזוהר בראשת דף כו **"ויקח ה' אלקים את האדם"**, **מ'אן נטל לה**, מארבע יסודין דילה, **דאפריש לה מתאנה דילהוין**. (הובא בתורה לו אות ג' שנעשה ע"י תענית). והחטא היה קודם שנכנס לג"ע, ואז קיבל גוף מגושם משכא דחויא, נמצא שכדי להכנס לג"ע הפשיט אותו, וזכה לגוף מג"ע כמבואר כאן, וצ"ע א"כ באיזה גוף נברא האדם הראשון.

כוכבי אור — אנשי מוהר"ן פרק ב' אות יב — **דבר פעם אחת ממה שאיתא בספרי אמת שנשמת כל אחד מישראל** הוא חלק אלקי ממעל ב, **ואמר שמונה יבולין להבין גדלתו של הצדיק האמת שיכול להשיג עד אין שעור כי בשהנשמה יורדת לזה העולם ומתלבשת בהגוף** שהוא ממשכא דחויא ועור הנחש הקדמוני והנחשים והעקרבים סובבים אותה מפל צד, שהם בחינת הקלפות השוכנים סביב הלב ששם משפן האלוהות, כמו שכתוב (יחזקאל ה), **"זאת ירושלים שמתיה בתוך הגויים וסביבותיה ארצות"**, וירושלים היא בחינת לב כמבאר במקום אחר (לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ, וחלק ב' סימן א), ומאלו הקלפות השוכנים סביב הלב נמשכים כל התארות ומדות רעות וכל מיני עקמימיות שבלב, וכביכול השם יתברך בעצמו נותן להם כוח לזה פידוע ובודאי הנשמה מסכנת מאד שלא תטבע ביניהם, ובשביל זה, נעשה עם כל אחד מה שנעשה אצל מי שמתגבר על יצרו בכל מיני התגברות עד שמשטה את לבבו מכל רע עד שלא נשאר בו שום אחיזה משום תאנה ומדה רעה, אם כן מה נשאר בו הלא לא נשאר בו רק החלק אלקי אשר בלבבו ועתה היש קץ להשגותיו אשר יוכל להשיג ומי יוכל להבין ולשער רוממות ונוראות דבוריהם ומעשייהם ודרכיהם ואף על פי שיש בזה כמה אפלים מדרגות, אצל בודאי כל צדיק כפי מה שמשטה עצמו מהתארות ומדות רעות, כמו כן נטהר לבבו מהקלפות השוכנים סביבו, וכמו כן זוכה להשגה עצומה באלקותו יתברך:

^פ עין סוטה טז. אמר רב יוסף, ת"ש: מצאן זקן טמא אבי פניו וטמרה עליו, יכול תהא טמראו הטמרה? תלמוד לומר: וקמת ועלית אל המקום, מלמד שהמקום גורם;

פא שמות פרק ג (א) ומשה היה רעה את צאן יתרו חתנו בהן מדין וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חרבה: (ב) וירא מלאך ידוד אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא והנה הסנה בער באש והסנה איננו אכל: (ג) ויאמר משה אסרה נא ואראה את המלאך הגדל הזה מדוע לא יבער הסנה: (ד) וירא ידוד כי סר לראות ויקרא אליו אלהים מתוך הסנה ויאמר משה ויאמר הנני: (ה) ויאמר אל

פיוכו' מעל רגלך [פג/ד] **כי המקום וכו'** אדמת קודש הוא, כי נתקדש כל ההר ברדת השכינה על ראשו/פח [פג/יז] כי אז היה פעם ראשונה שמשוה רבנו זכה שהקב"ה דיבר עמו/פח, והקב"ה רמו לו עניין הנ"ל כשאמר לו "כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא" דהיינו מקום של חכמה (כי חכמה נקרא קדושה (תורה פ)), והמקום הזה גורם שא"א להשאר בגוף המגושם, שהוא כמו נעל עור על הרגל/פח, בשעה שרוצה לזכות להשגות אלוקות גבוהות כל כך, כי האדם ביחס לתכלית הידיעה שלא נדע, הוא כמו יחס הרגל אל הראש, כי בסנה העלה הקב"ה את משה רבנו למדרגת יסוד דאבא/י, דהיינו השגת החכמה הנ"ל, לכן הקדים לו שהמקום דהיינו השגה הזו, גורם שתחילה צריך לפשוט את הגשמיות, דהיינו את חומרו שהוא קליפת נגה, והקב"ה נתן לו גוף קדוש מסוד חשמל העליון מהיכל לבנת הספיר של עולם הבריאה כמבואר בתיקון יב הנ"ל. דהיינו אע"פ שמשוה רבנו נראה בחיצוניות ככל אדם היה לו גוף אחר לגמרי.

וע"ש – ועל שם **הגוף הקדוש נקרא הצדיק שבת** כמבואר בזהר (זהר נשא קמדי) שאמרו על רשב"י אנת הוא שבת כנ"ל, ששבת מיצה"ר הגשמי, **בבחי'** ידו של משה שהשיב אותה אל חיקו (שם ד/כא) **והנה**

תקרב הלם של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא: (ו) ויאמר אנכי אלהי אביך אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב ויסתר משה פניו כי ירא מזהביט אל האלהים:

שפתי כהן פסוק ה – ויאמר אל תקרב הלום של נעליך. כאן רמו לו שיפשוט חומרו ויתלבש במלבוש זך, וזהו המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא:

²² מתורגמו כו'

²³ * עיין תיקון יב [דף כו. של נעליך, הכא רמו דאפשוט מן גופא דליה, דאיהו נעל]

פד תיקון יב דף כז. – בגין דא וכלי לרמו על גלות השכינה עם ישראל, **אתחזי ליה למשה** הראה הקב"ה למשה את מראה השכינה בלבת אש מתוך הסנה פירושו מגו כוביין מתוך הקוליס שרומזים ללכות וזוחק הגלות. ואמר **פד אתקריב תמן למחזי עובדא דא** כשנתקרב משה ללכות מנוע לא יבער הסנה, כמ"ס וירא יהוה כי סר לראות, מיד אמר ליה **הקדוש ברוך הוא, אל תקרב הלום של נעליך** ומפרש הכא רמו דאפשוט מן גופא דליה דאיהו **נעל** כאן רמו לו שיפשוט מן גופו הגשמי שהיה לו מקליפת נוגה שהוא סוד נעל, **לגבי גופא אחרא דאתלבש פד אתקריב** אל גוף אחר שנתלכסו נשמתו כשנתקרב אל הסנה, והיינו גוף קדוש מסוד חשמל העליון מהיכל לבנת הספיר של עולם הבריאה (ועיין לתמן ח"י כא דף מח ע"ב, ששם מבואר שזה הלשון היה מחשמל על עז הדעה טוב דלאלוהו).

ואית מאן דיימא ויש מי שאומר וזהו פ' פקודי דף ככ ע"א) **דאיהו אתחזיה** שהנעל שאמר לו הקב"ה שישל ויסיר ממנו, הסנה שאמר לו הקב"ה שיפשוט מאסו הגשמי, כדי להתדבק בהשכינה, **וכלא קשוט דא ודא** והכל אמת זה זה, דהיינו שמה נלכס אז צנף החשמל, וגם פירש מן אשמו, ורק אז זכה להתדבק בהשכינה להיות בחינת בעלה למטרוניתא, (ואולי על זה אמרו חז"ל (במס' סוטה דף יג ע"ג) יש אומרים משה לא מנה, דהיינו הגוף הזה שנעשה מן החשמל לא מנה, ורמו לו הקב"ה שכל דבר שהוא מעשה בני אדם כמו הגוף שנעשה על ידי אדם, וכן אשה גשמית, אין להם קיום, וכן בית המקדש מאחר שנבנה על ידי בני אדם לכן לא היה לו קיום כמפרש ואזיל. (הגרי"א וכו')

פה רמב"ן שם פסוק ה – (ה) אל תקרב הלום לא הגיע עדיין למעלתו הגדולה בנבואה, כי בהר סיני נגש אל הערפל אשר שם האלהים (להלן ב כא) וכן ענין הסתרת פנים, שעדיין לא עלה למה שנאמר בו ותמונת ה' ביט (במדבר יב ח): כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא – אע"פ שהיה רחוק מן הסנה הזהירו בזה, כי נתקדש כל ההר ברדת השכינה אל ראש ההר כאשר בשעת מתן תורה, ומשה בהר היה כי שם עלה, שנאמר ויבא אל הר האלהים חרבה (לעיל פסוק א), והסנה היה בראש ההר, והנה כלו קדוש ואסור בנעילת הסנדל, וכך אמרו בכל מקום שהשכינה נגלת אסור בנעילת הסנדל (שמו"ר ב יג), וכן ביהושע, וכן הכהנים לא שמשו במקדש אלא יחפים (יהושע ה טו):

²⁴ עיין תיקון זהר דף פה: ודף קמא:

פז תיקוני זהר תיקון מח דף פה: טחול עלה אתמר של נעליך מעל רגלך, נעל מטונף דטפה סרוחה, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא, דא שבת, ועליה אמרת שכינתא פשטתי את כתנתי איכבה אלבשנה, רחצתי את רגלי איכבה אטנפם, ובגין דא צריך בר נש בשבת לשנויי בלבושין בשרגא במאכלין, וצריך למהוי מוסיף מחול על הקדש, וכל המוסיף מוסיפין ליה נפש יתירה בשבת, וכל הגורע גורעין ליה ההיא נפש יתירה חס ושלום:

פח ראה שמות רבה ג' א' – אמר רבי יהושע הכהן בר נחמיה בשעה שנגלה הקב"ה על משה טירון היה משה לנבואה אמר הקב"ה אם נגלה אני עליו בקול גדול אני מבעתו בקול נמוך בוטר הוא על הנבואה מה עשה נגלה עליו בקולו של אביו אמר משה הנני מה אבא מבקש אמר הקב"ה איני אביך אלא אלהי אביך בפתי באתי אליך כדי שלא תתירא.

פט ומוזה נשתלשל ההלכה שבמקום קדוש צריך לילך יחף בלא נעל.

צ שער הפסוקים – פרשת שמות – ואמרו וירא ה' כי סר לראות, ולא אמר כי נקרב לראות, רמו בזה בחי' תיקונו, ולאיו מדריגה עלה, עתה במראת הסנה, ונרמזה במלת סר. והענין הוא, כי הגיע למדרגת הדעת דו"א, כנודע אצלנו. והנה הדעת הזוה, הוא מכריע בין תרין מוחין, הנקרא חו"ב, ומהם לוקח בחינת הוי"ה דמ"ה דאלפ"ן בבחי' פשוטה דרך פנים, שהוא בגימטריא כ"ו. ובבחי' אחוריה הפשוטים, שהם בגימטריא ע"ב, ובבחי' אחוריה המליאים באלפ"ן שהם בגימטריא ק"ל. וג' בחי' אלו, שהם, כ"ו, ע"ב, ק"ל, הם בגימטריא ברו"ך, כנרמו אצלנו בתחלת ברכת אבות דשחרית דחול. וכל אלו יצאו משרש החכמה. ולכן אם תחבר עמהם מספר ל"ב נתיבות החכמה יהיה הכל בגימטריא ס"ר, והם בחי' תרין עטרין שבדעת, שהם חו"ג, והגבורות הם ק"ל האחד, של האחוריים המליאות. והחסדים הם ע"ב דאחוריים פשוטים, שהם בגימטריא חסד, ותחברם עם חשבון כ"ו דפנים של ההוי"ה, ועם ל"ב נתיבות החכמה, הרי הק"ל הב' של החסדים, וב"פ ק"ל הם ס"ר. וזש"ה, וירא ה' כי סר לראות, שעלה אל הדעת הנקרא סר: עוד יש דרך שני בענין הדעת דועיר הנקרא סר, ונתבאר אצלנו בדרוש פסח ויציא מצרים באורך, וזה עניינו בקיצור, הנה הדעת דו"א, כולל עשר הוי"ות, מבחי' דעת דיסוד דאבא, שהם בגימטריא ס"ר. ועשר שמות אהי"ה מצד היסוד דאימא, והם בגימטריא רד"ו.

עיינן שער הגלגולים הקדמה לד – שמשו רבנו היה תיקון הבל שת ועד הסנה לא תיקן אותיות ש' ה' ובסנה תיקן אותיות תבל.

כא שמות פרק ד (ו) ויאמר ידוד לו עוד הבא נא ידך בחיקי ויבא ידו בחיקו ויצאָה וְהָפָה יְדוּ מִצְרַעַת בְּשָׁלֵג: (ז) ויאמר השב ידך אל חיקי וישב ידו אל חיקו ויצאָה מחיקו וְהָפָה שְׂבָה בְּבִשְׂרוֹ: (ח) וְהָיָה אִם לֹא יִאֱמִינוּ לָךְ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקֶלֶת הָאֵת הָרָאוּן וְהָאֵת הָאֲחֵרוֹן:

שבה כבשרו שנרפא מצרעתו כך נעשה גופו של צדיק שזוכה לתכלית הידיעה הנ"ל, כמבואר בתיקוני הזוהר (לקמן תיקון כא) שבאות הוזה שידו שבה כבשרו רמז לו על גופו, ונתלבש נשמתו בגוף קדוש מגן ערן הנקרא בשר כי האדם הוא הנשמה, ואילו הגוף בחי' לבוש בחי' אשתו של האדם בחי' מה שאמר אדם הראשון אחרי בריאת האשה (בראשית ב') וצ"ל זאת הפעם עצם מעצמי בשר מבשרי (צ"ג/יג) להבדיל מאשה ראשונה שנבראה עמו מעפר מחוץ לג"ע דבוקה מאחריו (שנקראה חיה) שהיא היתה דינים קשים, לכן גירש אותה (ונעשית קליפת לילי), שזה בחי' הנ"ל של "של נעליך" דא איתתא, וזכה לגוף קדוש בחי' אשה שניה/צ"ו חוזה שנבראה לאדם בהיותו בג"ע בהתפשטות הגשמיות של לפני החטא כדאיתא בזוהר שלקח את האדם מד' יסודות/צ"ו והניחו בגן עדן/צ"ו, ועי"ז היתה ממותקת בחי' "בשר מבשרי", בחי' דבקה עצמי לבשרי, שע"ז מקבל הבשר הארת הנשמה ונמתק (כמבואר בתורה כב/צ"ו):

ב' בראשית פרק ב (כג) ויאמר האדם זאת הפעם עצם מעצמי ובשר מבשרי לזאת יקרא אשה כי מאיש לקחה זאת:

רבנו בחי' - ומתוך הפרשה הזאת מתבאר כי האשה נבראת בגן עדן כי שם נלקחה מצלעות האדם ועצם מעצמיו, והאדם שהונח בגן עדן נברא חוץ לגן:

^{צ"ד} עיין תיקון כא דף פח: ושם מבואר גם ענין הצרעת הנ"ל שנגרם ע"י נגיעת בת פרעה בו ע"ש

^{צ"ד} תיקון כא דף מח: - לְבַתֵּר דְאִתְפְּשֵׁט מַגְיָה וְאִחֵר שְׁתַּפְּשֵׁט הָאִדָם מְגוּפוּ שְׁהוּא מְעוּר הַגַּחַשׁ הַמְטוּרַע, וְהָדָר לְגִבְתָּא דְעָדָן וְחֹזֵר לְגַן עֵדֵן אַחֲרֵי הַסְתַּלְקוּתוֹ, אֲתַלְבֵּשׁ בְּגוּפָא קְדִישָׁא דִּילֵיהּ עַם הוּא מְחַלְבֵּשׁ בְּגוּף הַקְדוּשׁ שֵׁן, דְהֵינּוּ בְחֻלּוּקָא דְרַבְנָן כַּעֲנִין גּוּפוּ שֶׁל אִלֵּם הַרְלָשׁוֹן קוּדֵם הַחַטָּא, וְדָא אֵיהוּ וְעַל זֶה רומז מה שכתוב וְהָיָה שָׁבָה כְּבֶשֶׂרוֹ דְהֵינּוּ כְּגוּפוּ שֶׁל אִלֵּם הַרְלָשׁוֹן שְׁהִיָּה מְחַשְׁמֵל שֶׁל עַץ הַדַּעַת טוֹב לְאֵילוּת, וְהָכִי אֲתַלְבֵּשׁ מִשָּׂה בָּהּ וְכֵן נַחֲלָבֵשׁ מִשָּׂה בְּסִנְהָ, וְדָא אֵיהוּ וְחֹזֵר מִהַ שְׁתַּכְתּוּ וְהֵיָה שָׁבָה כְּבֶשֶׂרוֹ וּמְפָרֵשׁ פְּקַדְמֵיתָא כְּמוֹ אִלֵּם הַרְלָשׁוֹן קוּדֵם הַחַטָּא, דְאִתְמַר בֵּיהּ שְׁנַחֲמַר כּוּ שְׁאֲמַר עַל חוּה עֲצָם מְעַצְמֵי וּבִשְׂרֵי מְבִשְׂרֵי כִי גַם גּוּפָה הִיָּה מְחַשְׁמֵל לְאֵילוּת.

ובגין דא אָמַר לֵיהּ וּבְשִׁבִיל זֶה אֲמַר הַקְב"ה לְמַשָּׂה, שֶׁל נְעַלְיָךְ מֵעַל רִגְלֶיךָ וּמְפָרֵשׁ דָּא גּוּפָא דְהוּא לֵיהּ כְּנַעַל זֶה הַגּוּף שְׁהִיָּה לוֹ כְּנַעַל מְקַלֶּפֶת נוּגָה, הוּא דְנִגְעָה בֵּיהּ בַּת פְּרֵעָה אֲרוּחֵי הַגּוּף שְׁנִגְעָה כּוּ בַּת פְּרֵעָה שְׁהִיָּה מְקַלֶּפֶת נוּגָה, וְאֲתַלְבֵּשׁ בְּאַחֲרָא וְנַחֲלָבֵשׁ בְּגוּף וְלַבּוֹשׁ אַחֲרֵי מְחַשְׁמֵל דְקוּדְשָׁה, וְבַהֲהוּא זְמַנָּא אֲהַדְרֵת עֲלֵיהּ שְׁכִינְתָא וּבְאֲרוּחֵי הַזְמַן חוּזָה אֲלוּי הַשְׁכִּינָה, וְכ"ל שְׁנַחֲמַרְהָ אֲלוּי וְנַעֲשָׂה בַעֲלָה לְמַטְרוֹנִיתָא. (הג"ח ח"ט)

ובגין דא וּבְשִׁבִיל לְמַנּוּ עַל זֶה, אֲחִיזֵי לֵיהּ בְּאֵתִין דְעָבַד הַרְלָה הַקְב"ה לְמַשָּׂה בְּאוֹתוֹת שְׁעָה לְעֵינֵי הַעַם, אֵת עֵינֵין קְלִיפַת נוּגָה שְׁלַפְעַמִּים הִיָּה חוּזְרָת לְקוּדְשָׁה וְלַפְעַמִּים הִיָּה קְלִיפָה, בְּאֵת קְדַמָּה בְּאוֹת הַרְלָשׁוֹנָה שְׁעָה לְעֵינֵי הַעַם לְפָנֵי שְׁעָה הַאוֹתוֹת לְעֵינֵי פְרַעֲהָ (כִּי בְסִנְהָ אֲרוּחֵי הַרְלָשׁוֹנָה הִתָּה שְׁמַטָּה נִסְפָּה לְנַחֲשׁ), אָמַר לֵיהּ הַקְב"ה לְמַשָּׂה הָבָא נָא יְדִידְךָ בְּחִיקָךְ וּמְפָרֵשׁ וְאִמְרֵי בְּחִיקָךְ לְמַה דּוּקָא בְּחִיקוֹ, אֲלֵךְ הָבָא רְמִיז כַּחַן רִמּוֹז לוֹ מִהַ שְׁכַתוֹב מְשׁוֹכְבַת חִיקָךְ מַחֲמַת חַטָּא חוּה שְׁהִיָּה שׁוֹכְבַת בְּחִיקוֹ שֶׁל אִלֵּם הַרְלָשׁוֹן שְׁבַחֲמָה נְתוּבָה הַרְלָעַת, שְׁמוֹר פְּתִיחֵי פִידְךָ שְׁלֵחַ חַטָּיִם כּוּ עוֹד מֵאֲכַל אֲסוּר כּוּה, וְהֵינּוּ וְהֵיָה יוֹ מְצוּרַת פְּשָׁלֵג מַחֲמַת שְׁנַחֲמָה כּוּ קְלִיפַת נוּגָה, וְלְבַתֵּר אֲחִיזֵי לֵיהּ אַחֲרֵי כֵן הַרְלָה הַקְב"ה לְמַשָּׂה, דְאִתְדַּבְּרָא בְּאוֹרֵייתָא שְׁנַטְהַר בְּחוּרָה, כִּי הַתְקוּן שֶׁל כְּרַעַת הוּא עַל יְדֵי עַסְק הַחוּרָה, כְּסוּד מַש"כ (וְהֵיָה י"ג) אֵת תְּהִיָה חוּרַת הַמְטוּרַע, כִּי עַל יְדֵי הַחוּרָה מְתַבַּרְרַת קְלִיפַת נוּגָה וְהַטּוֹב שְׁבָה עוֹלָה לְקוּדְשָׁה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב בָּהּ זֶה שְׁכַתוֹב כְּקְלִיפַת נוּגָה וְהֵיָה שָׁבָה כְּבֶשֶׂרוֹ שְׁחֹזְרָה לְקוּדְשָׁה בְּחִינַת גּוּף שֶׁל אִלֵּם הַרְלָשׁוֹן שְׁהִיָּה מְחַשְׁמֵל לְקוּדְשָׁה הַנְקֻרָא בְּשַׂר. (ו"מ וּמְפָרֵשׁ)

^{צ"ה} עיין ב"ר (יח ד) בתחילה בראה לו וראה אותה מליאה רירין ודם והפליגה ממנו, וחזר ובראה לו פעם שניה, הדא הוא דכתיב זאת הפעם.

ועיין רשב"א כתובות ח. בשם רבנו חננאל ז"ל פ"י חדא הואי חוה לבריה נוצרה מן הצלע ומר סבר שתי יצירות הוו לו אחת נוצרה עמו מקודם וברחה ואח"כ ברא לו חוה מצלעו. עכ"ל.

ובזוהר חדש בראשית דף כא: מאמר מדרש הנעלם - א"ר יצחק אמר רב אדם וזווגו עמו, נבראו ביחד (ויר פרצופים), הה"ד זכר ונקבה בראם (כמ"ש אחור וקדם צרתני - ברכות סא.). ונטלה מגביו (דהיינו מצלעותיו), והכינה (כמ"ש ויבן את הצלע), והביאה אל האדם, הה"ד, ויקח אחת מצלעותיו, ר' יהושע אמר, חוה הראשונה היתה, ולקחה ממנו, והיא נזקי דברייתא. הה"ד ויקח אחת מצלעותיו, זו היא הראשונה שנלקח ממנו, על שהיא רוח מזוקת, ויסגור בשר תחתנה, שהקים אחרת במקומה (שהיא חוה שניה שהיתה בשר ולא רוח). רבא אמר, זו היתה בשר, והאחרת לא היתה בשר, ומאי הוות, א"ר יצחק, זוהמא דארעא ושמריה. (המתוק מדבש ציין שם בענין שתי הנשים של אדה"ר לזוהר פקודי רלא: ושם יקרא יט. ות"ז סה דף צו.)

ועיין תיקוני זהר תקון ס"ה דף צו. - בראשית ב"ר"א א"לקי"ם (רישי תיבין וסופי תיבין א"ב וא"ם תמן דאינון י"ה), תמן אם, "ורוא דמלה (בראשית ג' ב') ויקרא האדם שם אשתו חוה כי היא היתה אם כל חי, כגוונא דהווא דאתמר בה (משלי ב') כי אם לבינה תקרא, האי אם כל חי לאו איהי כאתתא קדמאה, דאתמר בה (בראשית ג' יב) האשה אשר נתת עמדי, דגרמת מיתה לכל עלמא, דהא אם כל חי כתיב בה, דאתמר בה (קהלת ט ט) ראה חיים עם אשה אשר אהבת. אמר ליה רבי אלעזר, וכי תרין נשין הוו ליה, אמר ליה אין, חד יצר הטוב וחד יצר הרע, חדא מסטרא דעצם תקיפא דינא קשיא, וחדא מסטרא דבשרא, מתמן אינון רכיכי לבא, ואינון דגרמא אינון קשי קדל. ועל אתתא (הראשונה) דאתנטילת מגרמא אמר בן סירא, גרמא דנפיל בחולקך טב או ביש גרריה (טובה או רעה תדע איך להטות לבבה אליך), ועל אתתא דגרמא (הראשונה הנ"ל) אמר אדם "האשה אשר נתת עמדי", לא קרא לה אתתיה, כגוונא דחוה דאתמר בה "ויקרא האדם שם אשתו חוה", דאחרא שפחה הות (דלא תפסי בה קדושיך) דמסטרא דעץ הדעת טוב ורע, חדא רע וחדא טוב, ומסטרא דעץ החיים (אבל חוה השניה היתה מצד עץ החיים היו שתי הבחינות שבה) תרוייהו חיים.

ועיין בכתבי האר"י ז"ל אריכות בזה, ראה עץ חיים שער ל"ח פ"ב שער הפסוקים פרשת ויצא שאר מאמרי רשב"י פרשת בראשית, לקוטי תורה פרשת בראשית. ועיין זוהר ח"ג יט. ועיין ספר שער ראובן במיל סימן כא אות ג מאסף מכמה ספרים בענין לילי' דאיתא שהיא אשתו הראשונה של אדה"ר (ע"ש כמה ספרות בזה אם היתה אשה ממש או רק רוח ונבראה בקומתו לכן לא היו בשלום וגרשה ונישאה לסמ"ל ושלחה אותו להכשיל את חוה השניה ועוד ע"ש) ועל חוה השניה אמר זאת הפעם וכו'. עוד עיין בזה מעדני אשר בראשית תשעג. ותשעז ובמכתבים נח תשעז.

^{צ"ז} צ"ע לפני החטא איזה ד' יסודין היו לו ואם הפריש אותו גם מהם, מה נשאר, וכנראה בכל עולם יש ד' יסודות לפי בחי' אותו עולם, או שהעלה אותו לבחי' יסוד החמישי כמבואר בתורה סו תנינא.

^{צ"ח} זוהר בראשית דף כו. - פָּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן קָרָא אֲבִתְרֵיהּ לַפְרֵשׁ אֵת הַפְּסוּק שְׁכַתוֹב אַחֲרֵי כֵן, (או נמי אֲבִתְרֵיהּ לַמָּה לִמְלַךְ אֲחִי דְכִי הַסְּמָל) וַיִּקַּח יְהוָה אֱלֹהִים אֵת הָאָדָם וַיְנַיְחֵהוּ בְּגֵן עֵדֵן וְגוֹמַר וּמְפָרֵשׁ וַיִּקַּח, מֵאֵן נְטִיל לֵיהּ מֵהֵיכַן לְקַח הַקְב"ה אֵת הָאָדָם, וְאִמַר אֱלֹא נְטִיל לֵיהּ מֵד' יְסוּדִין לְקַח הַוּוּצִיא אוֹתוֹ מְגוּפוֹ שְׁנַבְרָא מֵד' יְסוּדוֹת אֵשׁ רוּחַ מִים עֶפֶר, דְאִתְמַר בְּהוֹן וְעַל זֶה נִאֲמַר וּמִשָּׁם יִפְרֵד פִּירוּשׁ מְגוּפוֹ נְפֻרְדָּה נְפִשׁוֹ, וְהֵיָה לְאַרְבַּעַת רְאשִׁים שְׁהִיָּה מֵד' יְסוּדוֹת,

ומפרש אפריש ליה מנהון הפריש את האדם מהיסודות של עולם הזה, ושוני ליה בגנתא דעדן והניחו בגן עדן לעבדה ולשמרה. כגוונא דא יעבד קדשא בריה הוא לבר נש דאתברי מד' יסודין כן יעשה הקב"ה לבני אדם שנבראו מד' יסודות, בזמנא דתב בתיבתא ומתעסק באורייתא כשאדם שב בתשובה ועוסק בתורה בימי חייו, אז אחר שישלים שנותיו בעולם הזה קדשא בריה הוא נטיל ליה מתמן הקב"ה לוקחו מהד' יסודות של גופו, ועלייהו אתמר ומשם יפרד ומפרש אפריש נפשיה מתאוה דילהון הקב"ה יפריש נפשו מתאוות הנולדות מהד' יסודות, ושוני ליה בגנתא דיליה דאיהי שכנתא וישים אותו בגן עדן שהוא סוד השכינה, ועתה מפרש עבודת האדם בעולם הזה לתיקון השכינה, שהוא לעבדה בפקודין דעשה היינו לעבוד להקב"ה בקיום מצות עשה, ועל ידי זה מעלין מ"ן לתקן את השכינה, ולשמרה בפקודין דלא תעשה ועל ידי שמירת הלאוין שומרים את השכינה מאחיות החיצונים, אי זכה לנטרא לה אם זכה לשמור את השכינה על ידי שתמיד היה נזהר מלעבור על מצות לא תעשה, אז איהו יהא רישא על ד' יסודין הוא ישלוט על ד' יסודות שבגופו שלא יתאוו עוד לשום תאוה גשמית, אי נמי הוא ישלוט על ד' חיות של הכסא כדלקמן, ואתעביד נהר דאתשקיין על ידיה והוא נעשה כנהר שעל ידי יושקו ויקבלו שפע שאר הנבראים, ולא על ידא אתרא ולא שהוא יקבל שפע על ידי אחרים, ואשתמודעין ביה דאיהו רבון ושלטי עלייהו וכל הנבראים יכירו בו שהוא האדון והשולט עליהם. (מפליסי)

צ"ח עיין תורה כב אות וזו וצריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, להראות לו מכל הארה ומכל השגה שהנשמה משגת, שהגוף גם כן ידע מזאת ההשגה, בבחינת (ישעיהו נ"ח): "ומבשרך לא תתעלם" מבשרך דיקא, שלא תעלים עיניך מלרחם על בשרך, הינו בשר גופך, פי צריכין לרחם מאד על הגוף לראות לזכרו, כדי שיוכל להודיע לו מכל ההארות וההשגות שהנשמה משגת. פי הנשמה של כל אדם היא רואה ומשגת תמיד דברים עליונים מאד, אבל הגוף אינו יודע מהם, על כן צריך כל אדם לרחם מאד על בשר הגוף, לראות לזכרו הגוף, עד שתוכל הנשמה להודיע לו מכל מה שהיא רואה ומשגת תמיד כנ"ל: וכשהגוף הוא בבחינה זו, היא טובה להנשמה, שלפעמים נופלת ממדרגתה. וכשהגוף צח ואור, תוכל הנשמה להתרומם ולחזור למדרגתה על ידי הגוף, הינו, על ידי תענוגי הגוף תוכל לזכור ולעלות לתענוגים שלה. וכן גם על ידי הרשימות שיש בהגוף, על ידי הארות שהאירה בו הנשמה מקדם, תוכל עתה לזכור ולעלות ולחזור למדרגתה. וזה בחינת (איוב י"ט): "מבשרי אהיה אלוהי", מבשרי דיקא, הינו על ידי בשר הגוף יחודה אלוהי, הינו השגות אלקות; הינו, שהאדם בגופו יראה ויחודה השגות עליונות שהנשמה משגת תמיד כנ"ל.

ואז כשזוכה לתכלית הידיעה לבחי' מקום, אזי המקום גורם שמתפשט מגוף העבור, וזוכה לגוף קדוש, ואז **נתרום מזלו** שהוא שורש נשמתו למעלה שהיא השכינה^א, **שהיא בשר מבשרו** כי המזל בחי' אשתו בחי' גוף בחי' נפשו **וזוכה לעושר** דהיינו לאיזהו עשיר השמח בחלקו, **בבחי' (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עימה** רוצה לומר שעשירות שע"י ברכת ה', היא עם דעת לשמוח בחלקו, להבדיל מהעשירות שע"י טרחה והשתדלות שהיא בחי' מרבה נכסים מרבה דאגה, ויש לו מנה רוצה מאתים, וככל שיש לו יותר ממון כך הוא יותר אביון וחסר. אבל עשירות שע"י ברכת ה' היא ברכת השכל הנ"ל, תכלית הידיעה שלא נדע, על ידה זוכה שבחי' אשתו דהיינו הגוף מזדכך, בבחי' דבקה עצמי לבשרי, ועי"ז זוכה לעשירות דקדושה וכמבואר בתורה סט/ו שהממון הוא אור נפשה של האשה, והאשה בחי' נפש אצלו.

ונתחזק יצרו הטוב היינו לב בשר (י) יצר טוב כנ"ל שהגוף הוא בחי' אשה, וסתם אשה היא בחי' גוף מגושם, בחי' יצר הרע ומסית אותו לגשמיות, בחי' "לא זכה כנגדו"^ב, אבל כשזוכה להאיר לה דעת, לזכך את הגוף כמבואר בתורה כב הנ"ל שצריך לרחם מאד על בשר הגוף להאיר לו הארת הנשמה, אזי אדרבה הגוף שהוא בחי' אשה, היא בחי' "זכה עזר", בחי' **מצא אשה מצא טוב (משלי יח) יח** כי שני חדרי הלב ששם יצ"ט ויצה"ר הם בחי' אחור וקדם בחי' איש ואשה, וכשיצה"ר נעשה טוב זה בחי' מצא אשה מצא טוב, וט/ו זוכים לזה יחידי סגולה^ג:

^א מתוק מדבש על תיקון כא דף נ. ועי"ש דף מט: יובא לקמן.

^ב משלי פרק י (כב) בְּרַכַּת יְדוֹד הִיא תַעֲשִׁיר וְלֹא יוֹסֵף עֵצֶב עִמָּה:

ביאור הגר"א – ברכת ה' וגומר שעצבון הוא ב' משמעות א' לשון טרחה והב' לשון דאגה והכל א' מי שיש לו טרחה וצריך ליגע הרבה הוא בדאגה כענין מרבה נכסים מרבה דאגה וזהו ברכת ה' כאשר הקב"ה מפרנס ומברך את האדם אותה ברכה היא מעשרת אותו ולא כשאר עשירות שצריך לטרחו ויגיעה רב ויהיה תמיד בדאגה אלא ולא יוסיף עצב עמה ע"י הברכה והעשירות שיתן לו הש"י לא יוסיף מחמת זה דאגה וטרחה אלא בלא יגיעה וטרחה שיושב בביתו בשלוה והקב"ה יברך בכל מעשה ידו.

^ג **עיין תורה סט** – פי עקר הממון של האדם, בא לו על ידי פת וזוג (א). פי על ידי אור נפשה, מזה בא לו הממון. הינו, על ידי שמתנוצץ ומתפשט אורות מאור נפשה, אלו האורות הם בחינת הממון. פי הממון הוא ממקום הנפש, כמבאר במקום אחר (ב). ונפש היא בחינת נקבה פדיוע בכתבי האר"י, פי היא הבחינה האחרונה מן נפש רוח נשמה: וכן כלל נפש רוח ונשמה שלה, היא בחינת נפש נגדו. פי כלל המדרגה התחתונה היא בחינות נפש, בחינת נקבה, נגד מדרגה שלמעלה הימנה. על פן על ידי בחינת הנקבה פת וזוג, שהיא בחינת הנפש אצלו, על ידה בא לו הממון. פי עקר הממון תלוי בה, כמבאר במקום אחר פי היא בחינת רגלין, כמו שכתוב בזהר (וירא קי"ב): "רגלי חסידיו ישמר" יא אתתא. וכתיב (דברים י"א): "ואת כל היקום אשר ברגליהם", וזה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו (פסחים ק"ט). פי עקר הממון בא מבחינת נפש, בחינת נקבה, בחינת רגלין. וזה שאמר רבותינו, זכרונם לברכה (במות ס"ב): 'השרוי בלא אשה שרוי בלא חומה, הינו בלא ממון. פי חומה היא בחינת הממון, כמו שכתוב (משלי יח): "הון עשיר קרית עזו וכחומה נשגבה" וכו'. ועל פן אמרו רבותינו, זכרונם לברכה (בבא מציעא נ"ט): 'אוקירו לנשיכו פי היכי דתתעתרו' (ג). וכל אדם ואדם פאשר הוא בא לעולם, הוא בא עם פת וזוג המחדת לו, ועם סכום ממון הקצוב לו, שיהיה לו בזה העולם.....

^ד יחזקאל יא יט יושם לו כו

^ה **יחזקאל פרק יא** (יט) ונתתי להם לב אהד ורוח חדשה אתן בקרבכם והסרתם לב האבן מפרם ונתתי להם לב בשר: (כ) למען חקתי ולכן ואת משפטי ישמרו ועשו אתם והיו לי לעם ואני אהיה להם לאלהים:

^ו **יבמות דף סג**. – ואמר רבי אלעזר מאי דכתיב אעשה לו עזר כנגדו זכה עזרתו לא זכה כנגדו ואיכא דאמרי ר' אלעזר רמי כתיב כנגדו וקרין כניגדו זכה כנגדו לא זכה מנגדתו.

^ז בתקפא (משלי יח) ובחשכט חוקן

^ח **משלי פרק יח** (כב) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מידו:

רבנו יונה – אשה מצא טוב וגו'. (תחנונים ידבר רש וגו') יתר הצלחת עניני העולם, כמו העושר והשלוה והכבוד פעמים רבות יגיע מהם נזק ואבדון, כגון שיבטח בעשרו, והנה כתוב "בוטח בעשרו הוא יפול" (יא, כח), או שיתגאה וירום לבבו בעשרו או בכבודו, וכתיב "תועבת י"י כל גבה לב" (טז, ה), ונאמר "ורם לבבך ושכחת" (דברים ח, יד), ונאמר "עושר שמור לבעליו לרעתו" (קהלת ה, יב). אבל מי שהוכיח לו השי"ת אשה הפיק בדבר זה רצון מהשם, כי זאת תועלת באין נזק, וטובה מבלי רעה, כאשר כתיב "אשת חיל עטרת בעלה" (יב, ד), ונאמר "ומי" אשה משכלת" (יט, יד), ונאמר "ורחוק מפנינים מכרה" (לא, ו):

חומת אנך ליהד"א – (כב) מצא אשה מצא טוב. שהיא התורה דשרוי בלא אשה שרוי בלא תורה וזוכה לבנים ממזל עליון וזהו ויפק רצון אותיות נוצר מה' ע"ד ויעתר יצחק וכו':

^ט **תיקון כא דף מט:** – וזאל והא תרי בתי לבא אינון והי שני ענינים צרכי וכלל הימני צורה יצר הטוב וכלל השמאלי צורה יצר הרע, למאן פתי מנייהו למי פיתה הגוש מהם, וכי יצר הטוב נתפתח ונהפך לרע, ומשיב אמו כן **אלא ההוא דשמאלא** אלף זה הצורה כלל השמאלי שהוא היצר הרע, (ה"ג ד"ג) **דאתמר ביה** שנאמר בו **לב פסיל לשמאלו** כי הוא צד מסיגי הצורות שבשמאלו **ועליה אתמר** ועלו נאמר **ומוצא אני מר ממות את האשה** דהיינו את היצר הרע שהוא הנקבה צדא, אל לב חכם לימינו הוא יצר הטוב, דא הוא סוד אשת חיל עטרת בעלה כי יצר הטוב הוא בחינת נפש שלל שהוא חסיד אשה טובה, אשר עליה אתמר עליה נאמר **מצא אשה מצא טוב** ומפני דאיהי יצר הטוב אשה טובה היא יצר הטוב מוליה דבר נש שהוא מולו של אדם, עליה אתמר על הגפן המסכלת שלל נאמר **להניח ברכה אל ביתך פיושן כשכיל אשתך הנקלחת בית**, ויצר הטוב שמל נפש דקדושה הוא זוגמה, ועל זה נאמר **ברכת ריאה היא תעשיר** שאדם זוכה על ידי יצר הטוב לעשיר של תורה ומלכות, ועליה אתמר וזכה נאמר **ריאה עם האשה אשר אהבת** כי על ידי יצר הטוב נמשך לאדם חיים ממזלו. (ו"מ ופירש"ס)

וממשך וזמר כי **איהי בדיקנא דשכינתא תתאה** הגפן שכלל הימני שלל האדם, היא בדיוקן של השכינה התחתונה, כי ארש הגפן היא בשכינה, כלילא מעשר לכן הגפן כלולה מעשר בחינת, כעין השכינה הכלולה מעשר ספירות. ואמר **ריאה גר מצוה** והמלכות נקלחת "גר מצוה" לפי שבה הוא התקון של קיום המלכות, ורוחא דנשיב בה תפארת ישראל ורוח הגשם כה הוא תפארת ישראל, דהיינו האורות החסידים, שמהם מאיר ז"א במלכות, איהי בכניפי ריאה הוא בכניפי ריאה, ור"ל שהם נמשכות לז"א

וזוהו שכתוב שלפני מתן תורה פסקה זוהמת הנחש מעם ישראל, וזכו לתכלית הידיעה, ואזי המקום גורם שזכו להתפשטות הגשמיות, וכתוב (שמות יט) **קול השופר הולך וחוק מאד** פשוטו של מקרא מדבר מקול ששמעו יוצא מההר, ורבנו מבאר¹⁷ שרומז לקול התפילה שזכו ישראל להוציא חיצי התפילה דהיינו **קול השופר היוצא מגופא שפירא הנ"ל** ע"י שפסקא הזוהמה מהם זכו לתיקון הברית בשלימות ולאמונה ודעת ועי"ז לקול¹⁸ וקול זה בחי' תפילה הנ"ל דהיינו חיצי התפילה היוצאים ע"י תיקון קשת הברית. ומה שכתוב **הולך וחוק מאד**, מאד זה ממון {ברכות נד} **שנתחזק מזלו** שרש הבני חיי ומוזני ויצרו הטוב ששמח בחלקו כנ"ל ונתבטל העצבות והליצנות הבאים ממרה שחורה כי העצבות מחמת רחקות דוחק הפרנסה ועניות הדעת, שע"ז לא שמח בחלקו. והליצנות היא שחוק הכסיל [טז]¹⁹ שצוחק על כל דבר של קדושה מתוך מרירות וחסרון שמרגיש תמיד, ועיין תיקון כא דף מט:י"א.

מאומא הנקראת יראה, ודא איהו ותורה אור ואלו החסדים הם בחינת תורה אור, כי יק' צריכה חמש אונות כנגד החמשה חומשי תורה, וכנגד חמש פעמים אור הנזכרים ביום ראשון של מעשה בראשית, דנהיר בה דא שכנינתא עלאה המאירה זה הוא שכנינה העליונה שהיא הבינה, ור"ל ז"ל המאיר במלכות מן החסדים, הנה שורש החסדים הוא הבינה, הנקראת בשמות חיים לפי דנתתא מן מוחא כי הבינה מורידה ומושכת את החסדים הנביאים חיים מן מוח החכמה, שבה נאמר (הכלל 1 יב) החכמה תחיה את בעליה, לאנהרא לון בלבא להאיר מן החסדים על יד ז"ל במלכות הנקראת לב. (ו"מ ומפאיש)

¹⁷ עיין רמב"ן חולין טב: אם תמצא עורב כולו לבן תמצא כשרה בנשים.

¹⁸ שמות פרק יט (טז) ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת ובקרים וענן כבד על ההר וקל שפר חוק מאד ויחרד כל העם אשר במחנה: (יז) ויצא משה את העם לקראת האלהים מן המחנה ויתיצבו בתחתית ההר: ... (יט) ויהי קול השופר הולך וחוק מאד משה ידבר והאלהים יעננו בקול:

רש"י – (יט) הולך וחוק מאד – מנהג הדיוט כל זמן שהוא מאריך לתקוע קולו מחליש וכוהה אבל כאן הולך וחוק מאוד ולמה כך מתחלה לשבר אזניהם מה שיכולין לשמוע:

¹⁹ כאמור בכלליות כל התורה הזו מדברת בימות המשיח וכאמור שהיא כנראה ביאור לשלשה דפים בתיקון כא – וגם עינין זה רמזו שם – ראה תיקון כא דף נא. – בההוא זמנא פרסיא יהא על ארבע חיון צאורו הזמן של ציאת המשיח, הכסא דהיינו הבינה שהיא כסא לאבא, תשרה על ארבע חיות, שהם חות"ם ד"ל שהם כסוד ארבע חיות הקודש, ודא איהו ועל זה רומז הטעם שופ"ר הולך שכנינה הנקראת שופר, היא הולכת לכרות על ז"ל, והטעם רבי"ע רומז על מרובע שכנינה נוצלת על ארבע חיות חות"ם ד"ל, והטעם דר"ג"א רומז בשית דר"גין שהבינה תשרה בשש מלכות, דהיינו בכל הוי"ק דז"ל, דאינון שנגמס הם שש מעלות לפסא שהם הוי"ק דכריאה, הא איהו מלקא על פרסיא הכי אז גם אבא מלכא עלאה שורה על בינה שהיא כסא אליו. (כאר יתח)

²⁰ עיין גם תורה כז – אות וד' ולפי ההודפכות חכמתו בשלש עשרה מדות אלו הנ"ל, בן הודפכות קול רנתו. בבחינת: 'קן זה קנה חכמה' (קדושין ל"ב). 'הקנה מוציא קול' (ברכות ס"א ועין זהר פנחס רל"ב רל"ד רל"ה). וזה (שיר השירים ב): 'הראיני את מראיך', זה בחינת הדרת פנים, בחינת קן פנ"ל. 'השמיעני את קולך' כי הקול לפי החכמה של דרושי התורה, לפי השכל של שלש עשרה מדות שהוא דורש בהם את התורה. וזהו (עמוס ה): 'דרשוני וחיו', כי 'החכמה תחיה את בעליה' (קהלת ז): ואות (ה) ובשנודפך קולו, אז על ידי השמעת קולו לבד בלא דבור, הקדוש ברוך הוא מושיעו בעת צרתו. בבחינת (תהלים ק"ו): 'וירא (ה) בצר להם בשמעו את רנתם' על ידי שמיעת קולו, הקדוש ברוך הוא רואה מי שמצד לו, אינהו עבדו מצד לנו. וזהו (דברים כ"ז): 'באר היטב' בשבעים לשון (א). שפרושים ודרושי התורה שמשם תוצאות הקול, על ידם היטיב לנו בכל הלשונות ובכל העבדים. בבחינת בשמעו את רנתם, ראשי תבות בא"ר, ובאר הוא לשון פרוש ודרוש:

²¹ מתוצר - תפלה

²² ברכות דף נד. (דברים ו' ה') ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו' בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע ובכל נפשך אפילו הוא נוטל את נפשך "ובכל מאריך" בכל ממונך.

עיין תורה כג אות וד' וכל המצוות שאדם עושה אותם בלא ממון, הינו שאין רוצה להפסיד ממון בשביל המצוה, זה הבחינה נקרא צדק, וזה (תהלים קיט קלח) 'צדיק צדק ערתיך'. אבל בשחביב כל כך המצוה, עד שאין מרגיש בהפסד ממון, זאת הבחינה נקרא אמונה. פי עקר אמונה הוא בממון, שמשבר תאות ממון פנ"ל, ששם פנים דקדושה. וזה 'אמונה מאד', זה ממון כמו שכתוב (דברים ו'): 'ובכל מאריך' (ברכות נ"ד):

²³ * קהלת ז' ו'

²⁴ קהלת פרק ז (ו) כי כקול הסירים תחת הסיר בן שחק הפסיל וגם זה הבל:

רש"י (ו) כי כקול הסירים – עצי קוצים אשפי"גש בלעז. תחת הסיר – תחת סיר נחשת הכפוי על תבערת קוצים והם מקשקשים לתוכה אמר רבי יהושע בן לוי כל קיסיא כד אינון דלקין לית קלהון אזיל ברם הלין סירייתא קלהון אזיל למימר אף אנן מן קיסיא מודיעים אף אנו מן העצים ויש צורך בנו אף הכסילים מרבים דברים לומר גם אנו מן החשובים. גם זה הבל – ועמל הוא שמסר הקב"ה לבריות להיות יגיעים ומקנתרים בהם:

ספורנו (ו) כי כקול הסירים תחת הסיר. כי כמו שיקרה בקול הקוצים הנשרפים תחת סיר הבשר, שיאבדו הם בזה הקול באש, ויקלקלו את הסיר גם שיבשלו את הבשר: כן שחוק הכסיל. מאבד בזה את עצמו, ויקלקל גם השומע באבוד זמנו אע"פ שישמחהו לשעה מועטת: גם זה הבל. וגם זאת השמחה המושגת לשעתה, הוא דבר שתכליתו בלתי נחשב:

משלי פרק י (בג) בשחוק לכסיל עשות זמה וחכמה לאיש תבונה:

²⁵ תיקון כא דף מט: – ואמר עוד כי גוויני דשרגא השלשה גוויס על הגר, שגמל הסטרא אחרא, אינון לבושיין הם לנזקים לג"ר יהו"ה נשמת אדם דהיינו לנ"י של האדם, אם טימא אורח בעוונותיו, ומפני גוון אופם דאיהו טחול גוון השחור של הגר הוא כנגד הטחול שדמו שחור, כד מתלבשת תמן נפשא בחובין כשנפש האדם בעוונותיו נפלה ונחלשה בקליפת טחול, אז איהו אמרת השכינה שהיא סוד הנפש אומרת, אל תראוני שאני שחרחרת ומפני שחרחרת בקדושתא דבניי אני שחורה בשכח של בני ישראל, ברוחקא דלהון וכשניל הדוחק שלהם, בעניינתא דלהון וכשניל העניות שלהם, ור"ל אז גם השכינה שהיא בחינת נפש יורדת בגלות, ומפני עוד כי קדושתא חשמת השכל בלתי חזרה, ולצננותא ומה שמתלוצצים מעובדי השם יתברך, ועניינתא ועניות הדעת, מטחול נפקא כל אלו הדברים יולאים

בחי' הטחול שוחק/ט {ברכות סא} כ/כא [כב] כי הטחול תפקידו לנקות את הדם, דהיינו לאסוף את הרע, שרשו בקץ כל בשר שמחפש רע בכל אדם (כמבואר בתורה לח וזוהר מקץ קצג).

מן הטחול, כי הטחול שחור וחשוך, ואמר **פד נשמתא אסיקא בה בגלותא** כשהשמה אסורה בגלות הטחול, וידא איהו זה הוא שכתוב **ושפחה פי תירש גבירתה** השפחה היא הטחול נוקדיה דס"מ, הוורשת את גבירתה, שהיא הגפש הקדושה, או שורשת את הארות המלכות, ובההוא זמנא טחול שוחק וזאוחו הזמן הטחול שוחק ונהנה בצרכה של ישראל, כמו"ש (מכילתא ז) שחוקו על משכניה, אבל **ולזמנא דיייתי מלכא משיחא** ובזמן שיבא מלך המשיח, **לנטלא נוקמא מטהול דאיהי שפחה** שמחילה מעשו יהיה לקחת נקמה מטחול שהיא השפחה הגזרית, אז יתקיים מה שכתוב **ישלב בשמים ישחק** ומפרש **ישחק**, איהו באבנדא דלהון הקב"ה ישחק בצרכיה שלהם, דהיינו כשיחטבו מן העולם, **כמה דאת אמר** כמו שנאמר **ובאבד רשעים רנה** הקב"ה ירון וישמח בצרכיה הרשעים. (ו"מ ומפדש)

ט עיין תורה כג אות ב' ובוזר רע"מ פנחס רבו: ובמרה שחורה לילית שבתאי שולטנותא בטחול ואיהו עציבו שאול תחתית עניותא וחשוכא בכיה והספדא ורעבוין. ועיין תיקון מח דף פה. תמן עציבו דטחול וכעס דמרה .. שבתאי איהו טחול עליה אתמר הבור ריק וכו'.

ועיין ר' צדוק במחשבות חרוץ אות יג מאריך לבאר ענין הטחול שהוא שורש הרע ועמלק כנגדו והוא שחוק הכסיל בחי' ליצינות על הבריות ועל המצוות ומשם כל העצלות ועצבות ושורשו בדרוק גדול ביצחק ותצחק שרה בקרבה משם יצא עשו שהוא כנגד הכבוד שתמצית הרע שלו יונק הטחול הוא עמלק שיצא ממנו ע"ש

עיין פרי צדיק לר' צדוק מלובלין (לר"ח סיון אות א) – וטחול ידוע מאמר חז"ל (ברכות ס"א) טחול שוחק, ובוזר הקדוש מוכח שמהטחול נולד עצבות באדם, אמנם כי שניהם אמת, כי בזה לעומת זה בענין שחוק הכסיל היינו השמחה של הוללות נולד ממנה עצבות ומרה שחורה, כענין אמרם ז"ל על שמחת היין שמביא יללה והעצבות ...

ועיין בספר הכוזרי (מאמר ד כה) – וטחול שוחק בעבור שבכח הטבעי מנקה הדם והמרה השחורה מהעכירות והעובי, ובהנקותם תהיה השמחה והשחוק...

עיין ספר נפוצות יהודה מוסקטו דרוש ט' אדם עולם קטן (כדף כד: מחדד' תרלא) (ובדף עו במחדד' תשס) – וזימן הטחול לנקות הדם מן השחורה וכו' ...ועל דרך זה שיחסו השחוק לטחול עם היות הטחול משכן לשחורה המולידה עצבון והנסיון הוכיח כי האדם אשר לו טחול גדול הוא עצב והפך זה למי שהטחול שלו קצר ודק וסבת זה לפי שהטחול מנקה המותרות מן השחורה והיות הגוף מנוקה מן השחורה כראוי שלא ישלם זה רק בהיות הטחול בריא בכמותו ואיכותו והנחתו אז יהיה שמח וטוב לב.

ש"ת באר שבע סימן סז – במסכת ברכות בפרק הרואה (דף ס): אמרינן טחול שוחק קורקבן טוחן כו' ופרש"י טחול שוחק לשון שחוק ושמחה וראבי"ה **בסימן ק"ס** פליג עליו וכתב ז"ל טחול שוחק לא כפירוש רבותינו לשון שחוק ושמחה אלא לשון שחיקת סממנין וכן מוכיח במדרש אגדה דגרסינן כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו כנגדו ברא באדם וכו' עד ברא רחים של גרוסות בעולם וכנגדו באדם טחול שוחק ברא את הטוחנות וכנגדו קרקבן טוחן עכ"ל. ואני יגעתי ומצאתי בפירוש ספר יצירה בפ' ג' במשנה ה' **שכתב הרמב"ם** ז"ל אני אעיד אל החכמים שבגמרות ספרדיות דייקניות ראיתי טחול משחק עכ"ל ולפי זה הקשה שם איך הניחו ז"ל שהטחול שוחק הלא הוא מטבע הפכי אל השחוק ומתרחץ כי הוא סבת השחוק בהיותו מושך בהתמדה הליחה המנגדת אל השמחה ומנקה הדם מחלק השחורה וכו'.

^{כז} עיין כל הענין בתיקון בא דף מט:

כב תיקון כא דף מט: – וטחול (דף מט:) איהו שחוק הפסיל הטחול שהיא הנוקבא דקליפה, והיא המזיאה לשחוק את הכסיל, וז"ל שהיא מראה פנים שוחקות לעוברי עבירה, (ומבאר במס' ברכות דף ס"ב ע"ב, כי בטחול הוא ענין השחוק) **ועליה אתמר** ועליה נאמר (ס"ג דף ז ע"ג) **אם ראית רשע שהשעה משחקת לו אל תתקרה בו** הכי שיש רשע שהנוקבא דקליפה הגקראת "שעה" מראה לו פנים שוחקות, בגין דאיהו טחול תחתית לפי שחוק טומאתו של הרשע הוא כשאלו תחתית, דאתמר ביה שנאמר **בו צדיק ממונו בולע** לדיק שאין לו כח כנגדו הוא בולע, אבל צדיק גמור שהוא שומר הברית דהיינו הסוד הגקרא לדיק, אינו בולע כי בקדושתו מתגבר עליו, וזה הרשע הוא כמו הס"מ שעליו אמרו חז"ל (דף ע"ג ס"א ע"ג) **כבד פועם וקטיל** כבד טועם והורג, וז"ל שזה הרשע צנעטו הורג כלדיק שאינו גמור. (ו"מ ומפדש)

הנה אחר שפירש כחות הרעים של הנוקבא בישא דקליפה, מפרש המעלות של השכינה הקדושה, ואמר שבכח חז"ל שלה, **לב מביין** מזל הבינה, **לב יודע** מזל הדעת, **לב רואה** מזל החכמה, שבה ענין הראיה (כמו שהחכמים נראים (במדבר טו כד) עיני העדה). ועוד **לב איהו שכינתא** לב היא השכינה, לפי שהיא יואלת מכנגד לבו של ז"א, **דלא נטלא אלא דמא צח** שהיא אינה לוקחת אלף דם האה, והיינו דאיהי קרבנא דצלותא נקיה בלא חובין ובלא פסולת שהיא לוקחת רק תפלה שהיא במקום קרבן, שהיא נקיה בלי חטא ובלי פסולת של מחשבות זרות, וז"ל כי הדם הוא הגפש, והתפלה נקראת נפש (כמ"ש (ש"א ח טו) שאמרה מה עלני הכהן "ואשפך את נפשי יוה"ה"), והתפלה היא במקום קרבן, שעל ידה מתבררים כל הברורים ועולים לקדושה, כמו שנתבררו על ידי הקרבנות, ואם התפלה היא נקיה בלי פגם של עונות ובלי פסולת של מחשבות זרות, אז הגוואין מתבררים ועולים למעלה ביסוד דמלכות כבוד מ"ן, וקריבת לגבי בעלה שופרא דכלא והיא מקרבת לפני בעלה את היפה מכל, וז"ל אחר שנתבררו הגוואין ביסודה יפה יפה, אז היא מעלה את המין לז"א בעלה. (ו"מ)

אבל יותרת הפכד שהיא הנוקבא דס"מ, **לא יתיבת לבעלה אלא שיוירין ופסולת** היא אינה נתנת לבעלה אלף השוירים והפסולת, דהיינו את המחשבות זרות של בני אדם שהם המין שלה שמעלה אותם לבעלה, ומפרש וזמאי יניהו בעלה ומי הוא בעלה, כי יש כמה בחינות בדברא דקליפה, ואמר **כבד אל אחר** הוא כבד הנקרא אל אחר שהוא הס"מ שהוא הז"א דקליפה, וזמאיין שיוירין דנטיל מנה ובכח אלו השוירים שהם העונות והמחשבות זרות שהס"מ מקבל מהנוקבא שלו, הוא עולה ומקטרט למעלה, ומתעוררים דינים על ישראל רח"ל, ואז אתעביד דם טחול חשוף ואופמא נעשה דם הטחול שחור ושחור, וז"ל הנוקבא דקליפה הגקראת טחול מתמלחה דינים קשים על ישראל, ומה שהיתה תחלה טחול שוחק ומראה פנים שוחקות לעוברי עבירה, עתה היא נהפכת להם לפנים של זעם וכעס רח"ל, ואמר הוא נחש רמאי דפתי לחנה דאיהי לבא הטחול הוא הנחש הרמאי שפיתה את חוה שהיא סוד הלז, וז"ל שעל ידי זה נפגמה המלכות הנקראת לב וגרם לה מותא וגרם לה אחיזה הקליפה שסם ענין המיתה. (ו"מ ומפדש)

וטחול הוא תרי בתי לבא אינון והרי יש שני בתים בלב, ובחלל הימני שורה יצר הטוב ובחלל השמאלי שורה יצר הרע, למאן פתי מנייהו למי פיתה הנחש מהם, וכי גם יצר הטוב נתפתה והנפך לרע, ומסיב אינו כן אלא ההוא דשמאלא אלף זה השורה בחלל השמאלי שהוא היצר הרע, (ה"ז דף ז) דאתמר ביה שנאמר **בו לב כסיל לשמאלו** כי הוא צח מסיגי הגבורות שבשמאל, ועליה אתמר ועליו נאמר **ומוצא אני מר ממות את האשה** דהיינו את היצר הרע שהיא הנוקבא בישא, אבל לב חכם לימינו הוא יצר הטוב, דא הוא כוד אשת חיל עטרת בעלה כי יצר הטוב הוא בחינת נפש שכלב שהיא בחינת אשה טובה, אשך עלה אתמר עליה נאמר **מצא אשה מצא טוב** ומפרש דאיהי יצר הטוב אשה טובה היא יצר הטוב מוליך דבר נש שהוא מזול של אדם, עלה אתמר על הגפש המשכלת שכלב נאמר להניח ברכה אל ביתך פירוש צנזל אשך הגקראת בית, ויצר הטוב שמלך נפש דקדושה הוא דוגמתה, ועל זה נאמר ברפת יהו"ה היא תעשירי שאלם וזה על ידי יצר הטוב לעוסק של תורה ומלות, ועלה אתמר ועליה נאמר **ראה חיים עם האשה אשר אהבת** כי על ידי יצר הטוב נמשך לאלם חיים ממוזל. (ו"מ ומפדש)

שמוצא ביהודי, ושרשו בנוקבא דקליפה. וכל הרע הזה הן נתבטלים ע"י שמתחזק המזל של עשירות כנ"ל וע"י שמתחזק יצר הטוב כנ"ל שהיא כ"ג בחי' לב חכם לימינו (קהלת י) וד"ה דהיינו בחלל הלב הימני, כמבואר בתיקון כא הנ"ל דאיהו מצא אשה מצא טוב, דהיינו גוף מגן עדן הנ"ל :

עד כאן דיבר מהצדיק כיצד זוכה למדרגת משיח, ועתה יבאר כיצד כשזוכה לשלימות, ע"ז כל המקורבים אליו עובר החושך מעיניהם וזוכים לאור נפלא של אמת מציאותו ית' שמאיר בלבם ואזי ועולים מיראה ואהבה נפולות, שהם שרש כל המדות הרעות, ליראת ה' ואהבת ה' שהן שרש כל המדות הטובות. ואור הנ"ל הוא בחי' אור של פסח אור של תשובה, שמאיר לאדם למעלה ממדרגתו ומסתלק, ואזי מכח הרישמו שנשאר, האדם מכין לו כלים ומקבל אותו בקבע, עד שזוכה לקבוע מקום לתפלתו כנ"ל גם הוא.

ובימין הזה ביצר הטוב שבחלל הימני שבלב המתגבר בגוף קדוש מג"ע של הצדיק הוא מקים את הנפלים לאהבות וליראות רעות דהיינו המקורבים אליו שנפלו לאהבה רעה כגון אהבת נשים וממון וכבוד ומאכלים טעימים וכיו"ב שהן נפילה לאהבת עצמו במקום אהבת ה' ית', והכי נמי יראה רעה היא שנפל לירא מכל איזה דבר אחר חוץ מהקב"ה, הצדיק הנ"ל שזכה ללב חכם בימינו הוא מקים אותם לאהבות ויראות קדושות דהיינו אהבת ה' ויראת ה'. בבחי' כל הנשמה תהלל י"ק (תהלים קן) כי כששולט יצר הטוב בלב, אזי (בבחי' והיה אור הלבנה כאור החמה) מאירה כל הנשמה ברוח שבלב והצדיק הוא איש אשר רוח בו ומקרין את האור הזה לדבקים בו בבחי' "דבקה עצמי לברשי" שהצדיק והדבוקים בו הם כמו נשמה וגוף (כמבואר בתורה כב). נמצא שע"י שבצדיק מתקיים כל הנשמה תהלל י"ק, דהיינו שכל אור הנשמה מאיר בלב, גולש ומאיר לדבקים בו, ומה שאצל הצדיק לב, מאיר י"ק (חכמה ובינה) לדבקים בו ומבטל החושך מעיני השכל, ובלב מעורר התפעלות יראה ואהבה קדושה.

ומבאר רבנו כי ימינו דהיינו יצה"ט של הצדיק, תחילה מעביר את החושך מעיניהם של הנפלים הנ"ל כי הסתרת הידיעה היא מהיצה"ר (תורה סב אות ב') והיצה"ר בורח מהימין של הצדיק. ואז עיניהם רואות נפלאות גדולת הקב"ה בבחי' (תהלים קיט) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, דהיינו דברים המכוסים. ואזי מתקיים בהם כל הנשמה תהלל י"ה, דהיינו שכל אור הנשמה מאיר בלב ומעלה אותו לאהבה ויראה דקדושה ששרשן בי-ה דהיינו חכמה ובינה.

ונפלאות האילוני-האלו הן בבחי' פסח דהיינו האור הנפלא של פסח, שפוסח על כל המדרגות ומאיר הארה שהיא למעלה ממדרגת האדם, בחי' אור המאיר למי שמזמן עצמו לעשות תשובה/כ"ו שהוא ימין דהיינו אור גדול שממנו בורח היצה"ר שבחלל השמאלי ונעשה יצ"ט שבחלל הימני שולט, וזוכה לחירות

וממשיך ואמר כי איהי בדיקנא דשכינתא תתאה הגפש שחלל הימני שכלב האדם, היא בדיוקן של השכינה התחתונה, כי שורש הגפש היא בשכינה, פליא מעשור לכן הגפש כלולה מעשר בחינות, כעין השכינה הכלולה מעשר ספירות. ואמר ואיהי בר מצוה והמלכות נקראת "נר מצוה" לפי שבה הוא התקון של קיום המלות, ודקא דנשיב בה תפארת ישראל ורוח הגושב בה הוא תפארת ישראל, דהיינו הארות החסדים, שמהם מאיר ז"א במלכות, איהי בכנפי ריאה הוא בכנפי ריאה, ור"ל שם נמשכות לז"א מאימא הנקראת ריאה, ודא איהו ותורה אור ואלו החסדים הם בחינת תורה אור, כי יש בריאה חמש אונות כנגד החמשה חומשי תורה, וכנגד חמש פעמים אור הנזכרים ביום ראשון של מעשה בראשית, דנהיר בה דא שכינתא עלאה המאירה בה היא שכינה העליונה שהיא הבינה, ור"ל ז"א המאיר במלכות מן החסדים, הגה שורש החסדים הוא מבינה, הנקראת בשמות חיים לפי דגהתא מן מוחא כי הבינה מוהייה ומושכת את החסדים המביאים חיים מן מוח החכמה, שבה נאמר (קהלת ז ט) החכמה תחיה את בעליה, לאנהרא לון בלבא להאיר מן החסדים על ידי ז"א במלכות הנקראת לב. (ו"מ ומפשים)

²² גם בדפוד"ר ותולדו-היא, ומתולדו- שהוא

^{כד} קהלת פרק י (ב) לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו:

רש"י (ב) לב חכם לימינו - חכמתו מזומנת להטותו אל דרך המיומנת לטובתו. ולב כסיל לשמאלו - לעקשו מן הדרך המיומנת שהיא תפארת ונוחה לו:

^{כה} תהילים פרק קיט (יח) גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך:

רש"י (יח) נפלאות מתורתך - דברים המכוסים בה שאינם מפורשים בה. מתורתך - נפלאים מפירושי תורתך שאינם מפורשים בה (מצאתי):

²³ גם בדפוד"ר ותולדו-האילו, ומתוצו- האלו

^{כז} כמבואר בתורה ו' שמיד כשאדם מזמן עצמו לשוב מאיר לו אור שם אהי-ה מבינה עילאה ומסייע לו לשוב.

ואור התשובה הוא בחי' אור פסח כמבואר בלק"ה ר"ח ג' ג' - פי כף הוא דרבה של תשובה בבחינת פסח שהוא יציאת מצרים. ואזי הוא יום טוב ואחר כך הוא יום טוב של שבויות ובינתים ספירת העמר, פי בתחלה בא התעוררות התשובה מלמעלה על - ידי התגלות ההסתרה, שעל - ידי זה שומעין קול הברוה ומתעוררין בתשובה ואחר כך מניחין אותו לילך מעצמו, שצריך לחזור ולשוב ולילך מדרגא לדרגא לטהר ולקדש עצמו מיום אל יום, שזה בחינת ספירת העמר, שהיא תכף אחר יציאת מצרים, שאז היה התעוררות התשובה מלמעלה על - ידי קול הברוה של התגלות ההסתרה כנ"ל ואחר כך צריכין לספר שבעה שבויות כמו ספירת נקיים של הגדה כדי לקדש ולטהר עצמו מיום אל יום מדרגא לדרגא ואחר כך זוכין לשבויות...

ממיצרי היצירה, בחי' יציאת מצרים, בחי' כימי צאתך ממצרים אראנו נפלאות (מיכה ז) /כח/ [כט/ל] /היינו שהנביא מתנבא שכמו שזכו ישראל לאור נפלאות גדול לביל יציאת מצרים, כך יזכו ישראל לעתיד לבוא, שעל ידו יצאו משיעבוד מלכויות. ומבאר רבנו שאור הזה זוכים ע"י דביקות בצדיק האמת וזוכים לצאת משיעבוד מלכויות דהיינו תאוות ומדות רעות (כמבואר בתורה קא/לא).

ופסח היא לב פה סח כמבואר בכהאריז"ל [לג/לד] שרומז ליציאת הדיבור מהגלות/לה, ואזי מתקיים כל הנשמה תהלל י"ק כנ"ל/ו בחי' תורת אמת היתה בפיהו (מלאכי ב) /לז/ כי עד עתה היה הדעת במה, ורק כשמתגלה האמת בדבור פיו, נעשה בחי' בריאה בפועל. ונחשב לחכאילו ברא את העולם כמבואר

כ"ח מיכה פרק ז (טו) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות: (טז) יראו גוים ויבשו מפל גבורתם ישימו יד על פה אנניהם תחרשנה:

²² עיין תיקון כא דף גג.

ל תיקון כא דף גג: – וְיִזְמְנָא דְנַפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וזמן שישראל ילאו ממצרים, וזכרו והעלו משם את כל הגאון הקדושים שפלו בקליפת נוגה, קשיל מנייהו סגיאיין אז הרג הקב"ה מהם הרבה בשלשת ימי אפלה, שאז מתו הרשעים שהם היו הסיגים, ובגלותא בתראא עתיד הקדוש ברוך הוא לקשילא לון וכן בגלות האחרון לפני בילת המשיח עתיד הקב"ה להרוג את כל הרשעים שהם הערב רב, כי אז תגמר להתברר כל הקדושה מתוך הקליפות, והרע יסאר מת כבוד בלע המות ללנת, וְדָא אִיהוּ וְהוּא שְׂכֵחוּ וְהַדְגָּה אֲשֶׁר בְּיָאוּר מְתָה כי אימון של הערב רב שהיא ליליית המרשעת נקראת דגה, וזל לרמו כי גם היא מתה ונתבטלה. ומש"כ וְיִבְאֵשׁ הַיָּאוּר מִפְּרֵשׁ דָּא אֲוֵרִייתָא היינו התורה הנקראת יאור מלשון אור דְּאֵתְמַר בֵּה שְׂנַמְרָה זֶה וְתוֹרָה אִוֵר, ור"ל כי התורה סְרַחַת לְגַבְיֵיהּ היתה מבזה בעיני הערב רב, כמלאמר חז"ל (בסוף מסכת סוטה) בעקבתא למשיחא חכמת סופרים תסרת, וְאֵתְמַר בְּיִשְׂרָאֵל אַבְל בְּיִשְׂרָאֵל נֹאמַר כָּל הַבְּנֵי הַיְיִלֹד הַיְיִאוּרָה תְּשַׁלְּכֵהוּ פִּירוּשׁוֹ שִׁמְשִׁיטוֹ אַתְּ כָּל בְּנֵי הַיְיִלֹד לְאוּר הַתּוֹרָה הַגְּלוּת וְהַסְתַּרְוֹת שֶׁהֵם סוּד וְז'ו, ומפרש כי אור איהו ר"ז "אור" שהוא סוד ז"א מספרו ר"ו שהוא סודות התורה שמתגלים על ידי ז"א, ומש"כ הַיְיִאוּרָה היינו בת וְהַיְיִאוּרָה אִוֵר בת זוגו של ז"א האור שהיא המלכות הנקראת "אורה", שבה נגלות התורה דְּאֵתְמַר בֵּה שְׂנַמְרָה זֶה וְלְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִיָּה אִוֵר בְּמוֹשְׁבוֹתָם פִּי שֶׁהָאִוֵר שֶׁל ז"א האור במלכותו שהיא מושבותם של בני ישראל. (ו"מ ומפרשים)

בְּגוֹזְנָא דָּא בְּגוֹלְתָא בְּתָרָא כעין זה בסוף גלות האחרון יתגלה האור של רזי התורה, ומפרש כי הַיְיִאוּרָה בֵּיהּ הִוֵּה ר"ז במלת אוה"ד תמלא אותיות או"ה ר"ז, פ"י שבסוף הגלות יתגלו רזי התורה, ור"ז הוא כמספר או"ה דְּאִיהוּ אִוֵר דְּפּוֹרְקָנָא בְּתֵייתָא כי הזהר הוא האור שעל ידו תהיה הגאולה האחרונה לְקַיִים מה שכתוב כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" שהם סודות התורה הנמסכים עתה בגלות, כמ"ס (ההלים קי"ג) גל עיני ואזיטה "פלאות" מתורכד, ואז בסוף הגלות יזכו ישראל להשיג את סודות התורה, ועל ידי זה יגאלו, וְדָא אִיהוּ וְהוּא שְׂכֵחוּ וְהַדְגָּה אֲשֶׁר בְּיָאוּרָה תְּשַׁלְּכֵהוּ שכל מי שהוא זכחית בן עוסקים בפנימיות אור התורה, וְכָל הַבַּת תַּחֲיוֹן וגם מי שאינו זכחית בן, היינו מפני שאינו שיטל לחפש בגנוי אצו המלך בסודות התורה, לכן הוא נקרא בת, והיינו אֵלֶיךָ דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא דְּבַעַל פֶּה אלו הם העוסקים רק בתורה שעל פה, והיא חיחס. (ו"מ וכ"ח)

לא תורה קא – וְכָל מִי שִׁישׁ בּוֹ מִדּוֹת רְעוּת, הוּא נִכְבָּע תַּחַת אֹתָם הָעֵבוֹדִים שֶׁהֵם בְּרוּכִים וּמְקַשְּׂרִים לְאוֹתָם הַמִּדּוֹת רְעוּת. וְהוּא (אָבוֹת פְּרָק ג): 'כָּל הַפּוֹרֵק מִמֶּנּוּ עַל תּוֹרָה נוֹתֵינִן עֲלָיו עַל מַלְכוּת וְעַל דְּרָךְ אֲרָץ, הֵינּוּ שְׁעֵבּוֹד בְּגִשְׁמִיּוּת, שְׂוָהוּ בְּחִינַת עַל מַלְכוּת. וגם דְּרָךְ אֲרָצִיּוּת, דְּהֵינּוּ הַמִּדּוֹת רְעוּת שֶׁל הָעֵבוֹדִים, שְׂוָהוּ בְּחִינַת עַל דְּרָךְ אֲרָץ. כִּי עַל דִּי שְׂפָרַק מִמֶּנּוּ עַל תּוֹרָה, שְׂוָהוּ בְּחִינַת ע' אֲנַפִּין נְהִירִין, עַל דִּי זֶה מִתְּנַגְּבִין עֲלָיו בְּחִינַת ע' אֲנַפִּין חֲשׂוּכִין, שֶׁהֵם הַשְּׁעֵבּוֹד וְהַמִּדּוֹת רְעוּת שֶׁל הָעֵבוֹדִים, שְׂוָהוּ בְּחִינַת עַל דְּרָךְ אֲרָץ בְּנִל. אַבְל, כָּל הַמְּקַבֵּל עֲלָיו עַל תּוֹרָה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דְּרָךְ אֲרָץ, הֵינּוּ מִי שְׁלוּמֵד בְּעִיּוֹן, שְׂמַעֲיָן וּמְבִין חֻמּוֹת הַתּוֹרָה, שְׂוָהוּ בְּחִינַת אֲנַפִּין נְהִירִין, בְּחִינַת (קְהֵלֶת ח): 'חֻכְמַת אֲדָם תֵּאִיר פְּנִיּוֹ', עַל דִּי זֶה מַעֲבִירִין מִמֶּנּוּ עַל מַלְכוּת וְעַל דְּרָךְ אֲרָץ, כִּי נִתְבַּשֵּׁל מִמֶּנּוּ הַשְּׁעֵבּוֹד וְהַתְּאָאוֹת וְהַמִּדּוֹת רְעוּת שֶׁלָּהֶם, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲשׂוּכִין, עַל דִּי שְׂקַבֵּל עֲלָיו עַל תּוֹרָה, שְׂוָהוּ בְּחִינַת אֲנַפִּין נְהִירִין בְּנִל:

²³ גם בדפוס תולדות-היא, ומתורג - הוא

²⁴ פנ"ח חג המצות פ"ד ולעיל תורה עד תנינא ושם נרשם

לד פרי עץ חיים – שער חג המצות – פרק ד – ונחזור לענין, כי כשיורדת (לאה) למטה, כשמגיעת אצל ראש רחל, יוצאת שם ומאירין בה. והנה זהו התוספת שיש לרחל עתה לביל פסח, מה שאין לה בשום פעם, כי עתה יש לה שלה ושל חברתה בבת אחת. והנה כשיורד זה התוספת מלמעלה למטה, בפוגעת במקום הפה, שם הוא מתבקע ויוצא ממנו אור לחוץ, ועשה שם בחי' א"מ אל רחל ג"ב, והשאר נכנס ויורד בפנים, וז"ס בפסח פ"ה ס"ח: והנה ברדתן למטה בראש רחל, הנה המוחין של רחל, הם נעשין טפלים למוחין דלאה בודאי. וז"ס ד' כוסות של פסח, כדי שירדו אותן המוחין דרך הגרון למטה, עד מקום ראש רחל. והנה כשנעשה שמור הזה בימי פסח, ממילא הם נשמרין בשאר ימות השנה, אף אם יאכלו חמץ. וזה שאלת ר"א לרשב"י וכו':

לה כמבואר בזוהר וארא כה: שבגלות מצרים היה הדעת והדבור בגלות. הובא בכמה תורות עיין תורה נו ותורה ב' תנינא אות ד'.

לו תיקון כא דף ג. – וְאוֹר וְנֵר הַגּוֹכְרִים לַמַּעֲלָה עֲלֵייהוּ אֵתְמַר עליהם נאמר כי נר מצוה הוא המלכות כי זה הוא תקון קיום המלכות, וְתוֹרָה אִוֵר שהוא ז"א שהוא אור התורה שכתב, ששם שורש נשמות ישראל, וְאוֹר וְאֵמָאִי אֵתְחַשְׁבוּן בְּהוֹן למה נתחשו נשמות ישראל בשורשם שזו"ן, ומשיב בגין דְּלָא הוּוּ מִשְׁתַּדְּלִין בְּאוֹרֵייתָא וּמִצְוָה לפי שישראל לא היו עוסקים בתורה ובקיום המלכות שהם תקון לו"ן, וְעַשְׂתִּיבּוּ יְחִיד בְּיַמֵּיהֶם, אַבְל אִם לֹא מַמְשִׁיכִים לָהֶם מוֹחִין אִז יֵשׁ אַחִיזָה לַהֲקַלְפוֹת בְּהַשְׁמָוָה. ליתור התורה וקיום המלכות ממשיכים מוחין גדלות מאצל ואימא לו"ן ועשה יחוד בנייהם, אַבְל אִם לֹא מַמְשִׁיכִים לָהֶם מוֹחִין אִז יֵשׁ אַחִיזָה לַהֲקַלְפוֹת בְּהַשְׁמָוָה.

ומידי דְּמִשְׁתַּדְּלִין בְּהוֹן ומי שישראל עוסקים בתורה ובמלכות, בְּדַחֲלִילוּ וְרַחֲמֵימוּ דְּרַחֲמֵימוּ דְּרַחֲמֵימוּ י"ה צילה והטבה וממשיכים מוחין לו"ן, או אומָאָה אִיהוּ לְקַדְשָׁא לְהַעֲבִיר עַל דְּרַחֲמֵימוּ וְרַחֲמֵימוּ תַּחֲסִיבַת הַשְּׁעוּבָה שֶׁל הַקַּבָּ"ה שֶׁנִּשְׁבַּע בִּי"ה דְּהֵינּוּ בְּצֵלָה וְאִימָא שֶׁהֵם שׂוֹרֵשׁ הַיְיִלֹדָה וְהַטְּבִיחָה, וְבִין וְר"ה שֶׁהֵם ז'ו"ן, אַחִיזָה הַקְּלִיפוֹת מַשׁוּשׁ נְשָׂמוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּרַחֲמֵימוּ חֲשׂוּכִין לִפִּי שְׂאוֹתָם הַקְּלִיפוֹת הַשְּׁעוּבוֹת, אֲפִרְשִׁין בִּין י"ה מַפְרִישִׁים בִּין י"ה שֶׁהֵם אַבְל וְאִימָא, וְבִין וְר"ה שֶׁהֵם ז'ו"ן, כְּמָה דְּאוֹקְמוּהוּ כְּמוֹ שִׁפְרִיטוֹ חו"ל דְּכַתִּיב מִה שְׂכָחוּ כִּי יָד עַל כֶּסֶף י"ה פִּי כְּשִׁיטְגוּל הַאֲרוֹת שֶׁל אַבְל וְאִימָא שֶׁהֵם י"ה, או יתקיים מה שכתוב שם "מלחמה ליהו"ה בעמלק" שהקב"ה ימחה את זכרו לעולמים, אַבְל וּבְהַהוּא זְמַנָּא בְּאוֹתוֹ הַזֶּה כְּשִׁיטְגוּל בְּתוֹרָה וּבְמִלְכּוּת צִיְלָה וְהַטְּבִיחָה לִיחַד אֶת ד' אֹתוֹת שֶׁ הוּוּ"ה, אֵתְמַר בְּאֲדָם או נאמר בְּאֲדָם הַעֲלוּן שֶׁהוּא ז"א, לְבָשׁוּ שְׂמֵימִים קְדְרוֹת וְגוֹמֵר היינו ז"א הנקרא שמים שנתלבש בקליפה כדי לשמור את הכנייה מאחזית החלוטנים כ"ל, וּבְהַהוּא זְמַנָּא דְּמַתְעַבְרִין קְדְרוֹתָא וְחֲשׂוּכָא מִגְשָׁמָתָא וְכוּ' הַזֶּה הַמִּשְׁמָה תַּחֲלֵל י"ה שֶׁהַשְּׁמָוָה יֵאִיכּוֹר כְּסוּד הַמוֹחִין שֶׁהֵם י"ה וְהַלְלוּ אֶת עַם י"ה. (ו"מ ומפרשים)

לו מלאכי פרק ב (ו) תורת אמת בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון:

²⁵ גם בדפוס תולדות-כאילו, ומתורג - כאילו

בתיקוני זוהר/ט¹ (בדבורו) **כי שם** בבריאת העולם ביום רביעי **כתיב** שהקב"ה אמר בפיו **יהי מאורות** [מ²/מא] דהיינו שיהיו השמש וירח וככבים תלויים ברקיע, ומאירים לארץ, ואע"פ שכבר ביום הראשון הבדיל בין אור לחושך וקרא להם יום ולילה, אבל רק כשנתלו המאורות הם העבירו את החושך **ועבר מ־חושך שכיסה פני תהום:** כמ"ש בראשית בריאת העולם [מ³/מ] "וחושך על פני תהום", ורק כשנתלו המאורות התחילה הבריאה בפועל. אע"פ שכנ"ל מיד ביום הראשון כתיב "יהי אור ויהי אור" היה זה אור ששימש בערבוביה עם החושך/מ⁴, ואור כזה לא מוציא את הבריאה מהתווה ובוהו ומהחושך שעל פני תהום. ועוד גם אע"פ שבאותו יום הבדיל בין האור והחושך כנ"ל, עדין לא האירו על הארץ אלא ברקיע כמבואר ברבנו בחיי/מ⁵, רק כשנתלו השמש וירח וככבים האירו על הארץ והעבירו את החושך ממנה. ורק אז נחשב תחילת בריאת העולם. וכיוצא בזה תורת אמת נחשבת למאורות ולא לאור וחושך שקדמו להם, לכן רק כשתורת אמת בפיהו נחשב כאילו ברא את העולם, והעביר את החושך המכסה על פני תהום. דהיינו את הסתרת הידיעה, שמכסה את הפנים, דהיינו את האמת, מהתהום שהיא הַתְּהוֹמָה ושאלה, שעל ידו האדם נשאר עם קושיות על הקב"ה, אבל ע"י הנפלאות תורת האמת שבפיהו מתגלה האמת.

וְע"י שמתקיים גל עיני ואביטה נפלאות התורת אמת, אזי אור העינים התגלות האמת מעלין גם כל הבקשות ותחינות אשר יתפללו כי בהתגלות האמת מתחזקת האמונה/מ⁶, ואזי תפילתו שלימה ומתקבלת ועולה אל הבית המקדש [מ⁷/מט] כי שם עולין כל הבקשות [מ⁸/מא] ומשם האור עינים יוצא להאיר אמת בארץ בבחי' שהקב"ה אומר (ד"ר"ה ז) [מ⁹/מ] והיה עיני ולבי שם ועל כן נקרא בית

לט תיקון כא דף ג: – ובהוא זמנא וכו' וזמן של ביאת המשיח, אַתְּחִיב פְּאֵלֵי אֶתְּבִי עֲלֵמָא יהיה נחשב כלינו אז נכח העולם, כי אז יהיה עולם התקון שזה תכלית הבנייה, ויסדר נהוין פְּדָקָא וְהַקְבִּיָּה יסדר את האורות כלאו, ור"ל שיתבדר הטוב מן הרע ולא יהיו עוד מעורבים, הַדָּא הוּא דְּכְתִיב זֶה שְׂכֻמֹּת וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה דהיינו שהיה הכלל בין האור והטוב ובין החשך והרע, ומפרש וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם, דָּא יִשְׂרָאֵל זֶה נִאמַר עַל יִשְׂרָאֵל שֶׁאֵז וְהוּא כֹּלֵס טוֹבִים לְגַמְרֵי מֵלֵךְ הַחֶסֶד שְׂהוּא כְּמִינֵת אֹר וְיוֹם.

² * בראשית א' יד

מא **בראשית פרק א (יד) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי מְאֹרֶת בְּרִקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם וּבֵין הַלַּיְלָה וְהָיָה לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וְשָׁנִים:** רש"י (יד) יהי מארת וגו' – מיום ראשון נבראו וברביעי צוה עליהם להתלות ברקיע וכן כל תולדות שמים וארץ נבראו ביום ראשון וכל אחד ואחד נקבע ביום שנגזר עליו. הוא שכתוב את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותיה:

³ מתוצו - חשך

⁴ בראשית א' ב'

מד **בראשית פרק א (א) בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: (ב) וְהָאָרֶץ הָיְתָה תְהוֹ וְבָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל פְּנֵי הַמַּיִם:**

מה **בפשוט** נראה מהכתובים שהאור ששימש בערבוביה היה אור שנברא אחרי שאור הראשון נגנז, אבל צ"ע אולי הכוונה שאור הגנוז הוא זה ששימש בערבוביה עם החושך, כי זה מהותו שאין בפניו חוצץ, אבל אור הטבעי לכאורה לא יכול לשמש עם החושך.

מו **רבנו בחיי (בראשית א' ג) – יהי אור ויהי אור.** על דרך הפשט שני אורים היו, הראשון האור שמשמשין בו בעולם הזה הוא אור חמה ולבנה, והשני האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא, וידוע כי האור שמשמשים בו בעולם הזה הוא נאצל מן האור הגנוז לצדיקים לעתיד לבוא, וזהו שדרשו חז"ל (בראשית רבה יז, ה) נבראת אורה של מעלה מגלגל חמה, שני אורים אלו הגנוז והנגלה רמוזים בפסוק אחד, הוא שכתוב (תהלים לא, כ) מה רב טובך וגו' כי רב טוב הצפון הוא האור הגנוז פעלת לחוסים כך הוא האור הנגלה, כלומר ממנו פעלת אור נגלה לחוסים כך בצלך בעולם הזה וזהו נגד בני אדם, ואל תתמה ותאמר והלא לא נבראו המאורות עד יום רביעי, כי המאמר ביום רביעי הוא שגזר שיאירו למטה לארץ, זה שאמר להאיר על הארץ שהרי ביום ראשון לא היו מגיעין האורה למטה כי אם ברקיע:

מז **כמבואר בתורה ז' אות ו' אַבְל אֵי אֶפְשָׁר לְבֹא לְאִמּוֹנָה אֲלָא עַל יְדֵי אִמּוֹת, כְּמוֹכָא בְּזֵהר (בְּלֶק קצח):** "וְהָיָה צֶדֶק אֲזוֹר מִתְּנִי וְאִמּוֹנָה וְכו' (ישעיהו י"א) הִינּוּ צֶדֶק, הִינּוּ אִמּוֹנָה. וְאִמְרוּ שֵׁם: 'אִמּוֹנָה אֶתְּקַרֵּאת, כִּד אֶתְחַבֵּר בְּהָ אִמּוֹת':

⁶ * מלכים א-ה ע"ש פסוק ל אשר יתפללו אל המקום הזה. ופסוק מד והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת בה והבית אשר בנתי לשמך עוד ע"ש פסוק נח

מט **מלכים א פרק ח (ל) וְשִׁמְעַתְּ אֶל תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל הַמְּקוֹם הַזֶּה וְאָתָּה תִשְׁמַע אֶל מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל הַשָּׁמַיִם וְשִׁמְעַתְּ וְסִלַּחַת: (מד) כִּי יֵצֵא עַמְּךָ לְמִלְחָמָה עַל אִיבּוֹ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר תִּשְׁלַחם וְהִתְפַּלְלוּ אֶל יְהוָה הָעִיר אֲשֶׁר בְּחַרְתָּ בָּהּ וְהִבִּית אֲשֶׁר בְּנִיתָ לְשִׁמְךָ:**

⁷ פירוש האלשיך דברים נחומים על איכה ב' ו' – כל תפלותינו נוכח המקדש, כי משם כל תפלות עולות וכל השפע יורד לעולם.

כא **פירוש האלשיך ז"ל – דברים נחומים על איכה – פרק ב – והנה על זה יחרד כל לב, למה עשה ה' ככה להשליט זדים ארורים בבית אשר שכן שמו בו. על כן אמר, דע כי ויחמס כגן וכו'. כלומר הנה שני דברים אומר לך, אחד כי במה ששלחו יד לא היה בו כבר קדושה, כי מכסה קדושתו יתברך שהיתה מחופפת עליו סילקו ויגלה הבית ממנו. שנית, כי לא עזב הבית לגמרי כי עדיין שכינה בכותל מערבי (שמות רבה ב ב), וכמו שאמרו ז"ל, כי על כן לא נגעו בה אויבים כדאיתא באיכה רבתי (א לא). עוד שלישי, והוא כי מעולם לא בטלו כל הנחמות טובות וישועות מהיות דרך שם, כי שם שער השמים. ועל כן גם כל תפלותינו נוכח המקדש, כי משם כל תפלות עולות וכל השפע יורד לעולם:**

תורה ז' אות א – וְעַקֵּר אִמּוֹנָה, בְּחִינַת תְּפִלָּה, בְּחִינַת נְסִים, אֵינּוּ אֲלָא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (תהלים ל"ז): "שָׁכֵן אֶרֶץ וְרַעַה אִמּוֹנָה". וְשֵׁם עֶקֶר עֲלִיּוֹת הַתְּפִלוֹת, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (בְּרֵאשִׁית כ"ח): "זֶה שֵׁעַר הַשָּׁמַיִם".

⁸ בתשכס תוקן (מלכים ט) (וצ"ע כי שני המקומות נכונים)

⁹ דברי הימים ב' יז טז * מלכים-ב' ט' ג'

המקדש צוואר העולם, כי כמו הצוואר שמחבר בין הראש לגוף, כך בית המקדש ששם עיניו ולבו של הקב"ה, הוא מחבר בין הקב"ה לבני האדם בארץ, ומשם מאיר להם אור אמת מציאותו ית'.

ואור העינין אור האמת **מעוררין הגאולה** כי עיקר הגלות היא הסתרת האמת, וכשמאיר א' של אמת בגולה, נעשה גאולה **התלויה בלב בבחי' (ישעי' סג/כז) כי יום נקם בלבי** ליבי הנ"ל דהיינו בבית המקדש שעניו ולבו שם, ומאיר ללב איש ישראלי, כי הגאולה תלויה בהכנת הלב של ישראל, המכוונים ליבם לשער השמים לבית המקדש, **כי עיניו ולבו שם** עניו ולבו של הקב"ה בבית המקדש, מצפה לישראל שיכוונו ליבם לעיניו ולבו, ותהיה הגאולה בבחי' אחישנה (סנהדרין צח.י). והגאולה נקראת "יום נקם", כי אז כדי לחזור ולהקים את הכבוד שנפל, יתנקם הקב"ה בגויים שהצרו כל ימי הגלות הארוכה לעם ישראל, שהם כבודו¹¹ כנ"ל, בבחי' הכתוב (ישעי' סג) "פורה דרכתי לבדי וכו' כי יום נקם בלבי וכו'".

וזה בחי' ויקרא לאור יום (בראשית א) (נח/י) רמז להנ"ל/טו כמבואר בתיקוני זוהר¹² שרומז לימות משיח כשיתברר ויבדיל הקב"ה בין הטוב והרע ולא ישרא ישראל שום רע כלל. וזהו ויקרא לאור יום דהיינו יום נקם בגויים שאז יבדיל בין ישראל לעמים. ובפרטיות רומז **שאור העינין מעוררין יום נקם שבלב לבטל** את גלות הדעת, שגורם **לשאור וחמץ של יצר לב האדם רע הנשאר לו מנעוריו** [ס"א/כז] דהיינו אע"פ שכבר זכה ע"י התקרבות לצדיק אמת לאור נפלאות גדול שהעביר את החושך מעיניו ויצא מכל התאוות ומדות רעות, עדיין נשאר בלבו איזה משהו ישות¹³ חמץ ושאר, **ושאור וחמץ שבלב האדם הוא המסית את האדם שיהרהר אחר תלמידי חכמים שבדור**¹⁴ ולומר זה נאה וזה לא נאה

¹¹ דברי הימים-ב פרק ז' (טו) עתה עיני יהיו פתוחות ואזני קשבות לתפלת המקום הזה: (טז) ועתה בחרתי והקדשתי את הבית הזה להיות שמיי שם עד עולם והיו עיני ולבי שם כל הימים:

מלכים א פרק ט (ג) ויאמר ידוד אליו שמעתי את תפלתך ואת תחנונתך אשר התחננתה לפני הקדשתי את הבית הזה אשר בנתה לשום שמיי שם עד עולם והיו עיני ולבי שם כל הימים:

¹² **ישעי' פרק סג (א)** מי זה בא מאדום חמוץ בנגדים מבצרה זה הדור בלבושו צעה ברב כחו אני מדבר בצדקה רב להושיע: (ב) מדוע אדם ללבושך ובגדיך בדרך בנת: (ג) פורה דרכתי לבדי ומעמיים אין איש אתי ואדרכם באפי וארמסם בחמתי ויו נצחם על בגדי וכל מלבושי אגאלתי: (ד) כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה:

מלבי"ם (ד) כי – והטעם שמהרתי לדרכם ולא הארכתי להם אפי, הוא מצד כי הגיע הזמן, או היום נקם המיוחד על עוונם. בו כי שנת גאולי באה לגאול ישראל:

¹³ **ישעי' פרק ס (וכב)** הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני יהיה בעתה אחישנה: (ס)

סנהדרין דף צח – אמר רבי אלכסנדר רבי יהושע בן לוי רמי בתיב (ישעי' ס-כב) בעתה וכתוב אחישנה, וכו אחישנה לא זכו בעתה.

¹⁴ **תורה צד** – הענין הוא כן, שכל העולמות לא נבראו אלא בשביל ישראל דכתיב (ישעי' ג): "לכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", דהיינו בריאה יצירה עשייה לא נברא אלא לכבודי. ובבדי הינו ישראל, דכתיב (שמות כ"ה): "ושכנתי בתוכם", ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה ועין של"ה (מסכת תענית) דף ס' בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, מלמד שהקדוש ברוך הוא משרה שכנתו בתוך כל אחד מישראל. נמצא כל אחד מישראל נקרא לבוש. ולבוש נקרא כבוד, כי רבי יוחנן קרי למאנה מכבודתא' (שבת קיג):

¹⁵ **בראשית פרק א (ג)** ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור: (ד) וירא אלהים את האור כי טוב ויבדל אלהים בין האור ובין החושך: (ה) ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

¹⁶ **אע"פ שרבנו מביא פסוק הנאמר ביום הראשון**, נראה שאין כוונתו לפשט הפסוק אלא שרמוז בו יום נקם, כשתיאר הגאולה.

¹⁷ **תיקון כא דף ג:** – ובהוא זמנא ובאותו זמן של ביאת המשיח, אתחשיב פאלו אתבירי עלמא יהיה נחשב כאלו אז נכרך העולם, כי אז יהיה עולם התקון שזה תכלית הנבואה, ויסדר הנהגות בדיקא וקדוה והקדוה יסדר את האורות כאלו, וי"ל שיתבאר הטוב מן הרע ולא יהיו עוד מעורבים, הדין הוא דכתיב זה שכתוב ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה דהיינו שיהיה הכל בין האור והטוב ובין החשך והרע, ומפסי ויקרא אלהים לאור יום, דא ישראל על נאמר על ישראל שאז יהיו כולם טובים לגמרי מלך החסד שהוא בחינת אור ויום, דשליטנותהון היא לזמנא דפוקנא שממלתה תהיה לזמן הגאולה, כי אז תתגלה גולתם ומעלתם של ישראל, וישעיהו שנתארן בהשוכא והרשעים ישארו בחשך, לפי שהם מצחינת הרע לכן יהיה חלקם בקליפות הרעות, הדין הוא דכתיב זה שכתוב ולחשך קרא לילה הרשעים שהמשיכו עליהם את חשכת הקליפות הם ישארו בחשך כעין הלילה. (ו"מ ומפסי)

¹⁸ בראשית ח כא

¹⁹ לשון הכתוב **בראשית פרק ח (כא)** וירח ידוד את ריח הניחח ויאמר ידוד אל לבו לא אסף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם כי יצר לב האדם רע מנערו ולא אסף עוד להכות את כל חי באשר עשיתי:

²⁰ **ראה תורה נב** שגם אחרי שמבטל כל המדות רעות עדיין נשאר משהו ישות וגם אותו צריך לבטל עי"ש.

²¹ **וכן מבואר גם בתורה ה'** שע"י החמץ מחמיץ מוחו ואזי נכנס באוניו המחלוקת שבין הצדיקים ועי"ז חלק לבו מהצדיקים, ומתרחק מהם. אע"פ החילוק גדול כי שם מדבר מכל אדם וכאן מדבר ממשוהו חמץ שנשאר בלבו אע"פ שכבר זכה למדרגה נפלאה של זיכור כנ"ל.

וזה לשונו **שם אות ד'** – ועקר לשמר מוחו שלא חמיץ, וזהו (תהלים ס"ח): "גער חית קנה", כדאיתא בזהר (פינחס ר"ב): קנה חית תשבר ותעשה ממנה ה"א, ותעשה מאותיות חמץ מצה, הינו שלא תחמיץ חממתך. וזהו לשון גער לשון מריבה, כי מצה לשון מריבה. דצדיקא עבדין מצותא בסטרין אחרנין, דלא יתקריבו למשכנא דקדשה. הינו בשתשמר את חממתך שלא יכנס בו חכמות חיצוניות, שלא תהרהר בהרהורים רעים, שהם בחינת קנה דסטרא אחרא, כנגד קנה חממה קנה בינה דקדשה, על ידי זה תנצל מבחינת חמץ, שהיא סטרא

101 [ס"ה] **בבחי' חלק לבם (הושע י')** פשוטו של מקרא מדבר מבני ישראל שנחלק לבם מהקב"ה, ורבנו דורש את הפסוק לעניין שהחמץ שבלב גורם לאדם שנחלק לבו מצדיקים אמיתיים, וזהו חלק לבם דהיינו על לבם, **לבם הם עין בית ע"ב 72 צדיקים שבדור** כמבואר בתיקוני הזוהר [ס"ח] ע"ש.

דמותא, כדאיתא מחמץ, תמן טרא דמותא: ותאמין, כי כל מצותא ומריבה שיש בין הצדיקים השלמים, אין זה אלא כדי שיגרו שטרין אחרין, וזה פרוש (משלי ט"ו): "אין שמעת תוכחת חיים בקרב חכמים תלין" לשון תלונה ומריבה. בשארתה שומע מריבות שביין הצדיקים תדע, שזה משמיעין אותך תוכחה, על שפגמת בטפי מחך, שעל זה נאמר (משלי ב): "כל באייה לא ישובון, ולא ישיגו ארחות חיים", שארתה דבוק בטרא דמותא, בחינת חמץ, בחינת ירד גבריאל וכו', ותדע ששעץ קנה, הינו חכמות חיצוניות נעוצים בים חכמתך, ובודאי אם לא היה נשעם לך מריבות שביין הצדיקים, ואין המריבה אלא בשבילך, כדי שתשוב ממות לחיים, מחמץ למצה, מיח"ת לה"א, ותשוב מיראה רעה, מקול פגום, מחכמה פגומה ליראה טובה, לקול טוב, לחכמה טובה.

¹⁰⁰ לשון חז"ל בערוכין סד.

¹⁰¹ **עירובין דף סד.** אמר רב נחמן כמה מעליא הא שמעתא אמר רב יהודה אמר שמואל שתה רביעית יין אל יורה אמר רב נחמן לא מעליא הא שמעתא דהא אנה כל כמה דלא שתינא רביעיתא דחמרא לא צילא דעתאי אמר ליה רבא מאי טעמא אמר מר הכי האמר רבי אחא בר חנינא מאי דכתיב ורועה זונות יאבד הון כל האומר שמועה זו נאה וזו אינה נאה מאבד הונה של תורה אמר ליה הדרי בי.

¹⁰² **הושע פרוק י (ב)** חלק לבם עתה ואשמו הוא יערף מזבחותם ישדר מצבותם:

מצודות דוד (ב) חלק לבם – נחלק לבם ונפרד מן המקום ברוך הוא לכן עתה בזמן קרוב יהיו שממה. הוא יערוף – ר"ל המקום ברוך הוא יספיק ביד האויב להשחית מזבחותם ולעשוק מצבותם:

חומת אנך לחיד"א (ב) חלק לבם עתה יאשמו. אפשר לומר שעיקר הכל הוא אחדות. ואם יש לאדם תורה ומצות ויש לו שנהא עם חבריו לא עשה כלום דעיקר התורה הוא השלום ואם יש שנאת חנם לשוא צרף צורף כי האחדות הוא עיקר הכל ואפ"ש זה רמו חלק לבם אם יש שנאת חנם וחלק לבם. עתה היא תשובה כמש"ל כלומר אם יש שנאת חנם עתה אפי' תעשו תשובה כמו שרוצה לרמוז עתה למצות תשובה כמו שאמרו רז"ל בתיבת עתה עם כל זה כיון שיש שנאת חנם יאשמו דהאחדות הוא עיקר הכל:

¹⁰³ תיקון בא דף ג.

¹⁰⁴ **תיקון בא דף ג:** – ומפרש עוד מה שאמר לעיל ופודקנא בלבא תליא שהאולה תלויה בלב, דביה אתמר הלב רואה שבו נאמר "הלב רואה" שהוא סוד אבא כנוכח לעיל, וגיגין דא וכשזיל שאמרנו שהראיה היא בלב, ואוקמוהו מארי מתניתין פירשו חכמי המשנה (בבב"א סנהדרין דף ט"ז ע"א) ללבי גליתיה את זמן האולה, ולאברי לא גליתיה ומפרש מאי ללבי מי נקרא לבי, ואמר אלא אורייתא דבכתב אתקריאת לבי אלא התורה שכתב נקראת לבי, והיינו ז"ל שהוא בפנימיות כלפי המלכות ענין הלב שהוא בפנימיות הגוף, ור"ל לנשמות שהם מו"א להם גליתיה את זמן האולה, לפי שהם מפנימיות ויכולים לשמור על סוד האולה, ואורייתא דבעל פה אתקריאת פיימא והתורה שבעל פה נקראת פה, והיינו המלכות שנקראת עלמא דלחגילא ענין הפה שהוא בגלוי, ועוד שעיקר תיקונה הוא מהגבורות שהם משם אלה"ס, ופ"ה עם הטולל מספרו אלה"ס, ור"ל לנשמות שהם ממלכות לא גליתיה את הסוד, לפי שהם מן החיצוניות ואינם יכולים לשמור מלגות את סוד האולה, וזה שאמר ואוקמוהו מארי מתניתין ופירשו חכמי המשנה (ס"א) מלבא פומא לא גלי דהיינו לנשמות שהם ממלכות שהיא בחינת פה שהוא בגלוי, לכן להם לא נתגלה קץ האולה, אבל ללבי גליתיה לנשמות שהם מו"א שהוא בחינת לב שהוא בסתר גליתיה. ואמר עוד כי מלת "ללבי" מספרו ע"ב, והיינו דא שמא דע"ב שמהן זה רמו על האס של ע"ב שמות שהם בחינת דו"א, ואינון שבעין אנפין לאורייתא והם כנגד שבעים פנים לתורה (כמבואר לעיל בדין הספר "שבעין אנפין לאורייתא פירש רבי שמעון את מלת בראשית"), והם מצבע ספירות התחתונות של ז"ל שכל אחת כלולה מעשר, הרי הם שבעים, דתליין מן ב' שהם תלוים מן ב' בחינות של שני יסודות של אבא ואימא, שז"א נתקן על ידם, הרי ביחד הם ע"ב בחינות, ור"ל שאז נעשה ז"ל כבוד אס ע"ב כמספר ללבי. (ו"מ ומפרשים)

ומפרש עוד מה שאמרנו חז"ל "ללבי גליתיה", ואמר ואורייתא אית לה רישא וגופא ולבא ופימא ואברין התורה הקדושה שאנו לומדים יש לה כמה בחינות, סוד הראש שהוא כללות חז"ל, וגוף שהוא כללות ה"ק, ולב שהוא האלה כללית המתגלה בכל מן המוחין דחז"ל, ופה שהיא סוד המלכות בבחינת לבה, ואבריים הם סוד המלכות בבחינת רחל שהיא נתקנת מאבריים דז"ל, והיא בחינת מעשה הגעשה בחברים.

בגוונא דאית בישראל כעין שיש בנשמות ישראל התלויות באתיות התורה, דאינון רישין, רישעי עמא שהם ראשים, דהיינו ראשי העם כמו המלך והגשיל, שהם מבחינת הכתר, ובמהן עיינין ויש מהם שהם סוד עינים דהיינו מבחינת החכמה, הדא הוא דכתיב זהו שכתוב והיה אם מעיני העדה שהם חכמי העדה, ואית במהון לבא ויש מהם שהם מבחינת בינה שבלב, דאינון לקבל שבעין סנהדרין שהם כנגד שבעים סנהדרין, כנגד שבע תחתונות של ז"ל הכלולות בבניה שכל אחת כלולה מעשר, ומשה אהרן על גבייהו ומשה ואהרן היו למעלה על השבעים סנהדרין, כי הם היו מושקשים ביסודות של אבא ואימא, ועמהם היו בסנהדרין ע"ב חכמים, דלא חסרין מעלמא כותיהו שאינם חסרים מן העולם כמותם, כי בכל דור ודור יש ע"ב דלוקים שהם בבחינת שבעים סנהדרין, ובבחינת משה ואהרן, ודא איהו זהו מה שאמרנו חז"ל, ללבי גליתיה את הקץ, דהיינו לע"ב דלוקים הגדולים כמספר ללבי, שנתמם מבחינת ז"ל, אבל אחרנין דאינון פשאר אברין אבל נשמות אחרות שהם כשאר אבריים, ור"ל שהם מושקשים במלכות שהיא בחינת פה שהוא במקום הגלוי, אתמר בהון נאמר בהם ולאברי לא גליתיה להם לא גליתיה את הקץ, כי הם אינם יכולים לשמור שום סוד ויפסדוהו ללב.

ואמר עוד וכן באורייתא שבעין אנפין וכן יש בתורה שבעים פנים כנזכר לעיל, תליין מתרין תורות והם תלוים משתי התורות ששוקשם מיסודות של אבא ואימא, והיינו אורייתא דבכתב התורה שכתב ששוקשה ביסוד אבא, ואורייתא דבעל פה והתורה שבעל פה ששוקשה ביסוד ואימא. (ו"מ ומפרשים)

וממשך ואמר ובגלותא כחוד חלק לב"ם לז"ם מספרו ע"ב, דהיינו שנתלקו הע"ב דלוקים לשני חלקים לז"ו בצרף ישראל ולז"ו בחון לצרף כללקמן, כי בזמן שצית המקשה היה קיים היו כל הע"ב דלוקים בצרף ישראל, והם היו חכמים גדולים הראויים להיות שבעים סנהדרין, וגשיל ואז בית דין עליהם, דהיינו דאינון ע"ב צדיקים דאינון בגוונא דסנהדרין שהם ע"ב דלוקים שהם כעין ע"ב סנהדרין, ורזא דמלה וסוד הדבר נרמז בפסוק אשרי כל חוכי לז"ו שהיה לו לומר אשרי כל חוכי, לכן דרש מלת לו ואמר לז"ו בחושבנא סליק תלתין ושית לז"ו מספרו שלשים ושל, ואשרי המחכה שם הלז"ו דלוקים שנתקן לצרף יחורו לצרף ישראל, כי עתה בגלות נתלקו הע"ב דלוקים דאינון לז"ו בארעא דישראל הם לז"ו דלוקים נסתרים בצרף ישראל שנגינים על הדמים בה, ולז"ו לבר מארעא דישראל ויש לז"ו דלוקים נסתרים שנגינים על ישראל שכתפולות, ודא איהו זהו מש"כ חלק לב"ם שנתלקו הע"ב דלוקים שהם כמספר לז"ם לשני חלקים. (ו"מ ומפרשים)

והנה אמרו חז"ל (בבב"א סוכה דף מה ע"ב), אמר רבי לא פחות עלמא מלז"ו דלוקי דמחבלי אפי סבינה בכל יום, שנאמר אשרי כל חוכי לו, לז"ו בנימטריא תלחין וסיתא הו. והקשה שם המהרש"א, ממה שזכרנו (בבב"א חולין דף כ"ג ע"א), שיש מ"ה דלוקים שהעולם מתקיים עליהם, במחו מתוקמא מנין מ"ה דלוקים, ור"ל דהתם בלדוקים במעשים בעלמא חאמר, והבא בחכמים בעינו מושקשים קמייהו וק"ל עכ"ל.

ומאן חלק לבם ומי גרם שהע"ב דלוקים יהיו נחלקים, ורק לז"ו דלוקים יהיו בצרף ישראל, (דף נ"א ע"א) ואמר שאור והמץ דאינון ערב רב הם שאור והמץ הרומזים על ז"ו וקלופה שמהם ילאו הערב רב, והם גרמו את האלות על ידי שמעריבים את רע בטוב ועובד בער. ורזא דמלתא וסוד הדבר נרמז במה שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים שלעתיד לכה יבדיל הקב"ה בין ישראל שהם בחינת מים עליונים וקדושים, ובין הערב רב שהם מים התחתונים ומים הזדונים, דעלליהו אתמר ועליהם נאמר אף ביום הראשון שהוא ערב פסח תשבייתו שאר מבתיכם ודקא חז"ל (בבב"א פסחים דף ה' ע"א) אף חלק פי' ערב פסח נתלק לשני חלקים, חזי הראשון של היום מותר בחכילת חמץ, ובחלו האני אסור, ואופרים את החמץ בתחילת עש, וכן יחלק ויבדיל הקב"ה בין ישראל לערב רב שהם זרע עמלק, והקב"ה יסוף וימחה אותם, ואומא דיתמחון ביי"ד ושבע הקב"ה שימחה אותם ביי"ד, כתי"ש (שמות י"ט) כי י"ד על כס י"ה, ופרש"י ידו של הקב"ה הרומז לעשבע בכסאו שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק,

וזוהו רמוז במשנה בריש מסכת פסחים אור לארבעה עשר בודקין את החמץ [ע"ז/ע"ז] רמזו לתיקון העינים כי ארבע עשר רומז לעינים, וצריך להאיר בהן אור אמת, **היינו אור שבעינים שיש בהם** בשתי העינים שני פעמים **שבעה גלדי עינא** [ע"ב/ע"ב] דהיינו שבע עורות המכסין את העין ועל ידם יכול לראות דרך העין. וע"י האור שמאיר ב"ד עורות העין הרוחניים, זוכה לעין טובה, ואזי בעינים כאלו **בהם בודקין את החמץ** הנ"ל דהיינו לחפש ולבער את החמץ שגרים לו לראות רע בצדיקים ולומר זה נאה וזה לא נאה :

דאינון ארבע סרי יומי דפסחא שהם ב"ד ניסן שהוא היום שבו מקריבים את קרבן הפסח, **לקיימא** לקיים מש"כ **פימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות פי** כמו שאז שחטו את האלון שהוא היה העבודה זרה של מצרים ב"ד ניסן, והיה זה הקמה למצרים, כן לעתיד לבא תהיה נקמת ומחית עמלק ב"ד ניסן, (כדליתא) (עס בפסחים דף ה' ע"א). בשכר אך כיום הראשון חשבונו הוא ב"ד ניסן, חכו להבית את זרעו של עשו שהם העמלקים), **ודא שבעה יומי דפסחא דגלותא קדמאה** וזהו שבעה ימים של חג הפסח שעשו ישראל כשיצאו מגלות האשון ממצרים, **ושבעה יומי דפסחא דגלותא בתראה** ושבעה ימים של חג הפסח שעשו אחר שיצאו מגלות האחרון, כי גם לעתיד לבא יהיו שבעה ימים חג הפסח ולכילת מלה, **הדא הוא דכתיב** וזו שכתוב **חג שבעת ימים מצות יאכל** מדלל כתיב תאכלו חלל יאכל שהוא לשון עמיה, משמע שגם לעתיד לבא יהיה שבעת ימים חג הפסח ולכילת מלה, (וכן אמרו חז"ל במס' בכרכות דף יב סע"ב), **לא שחוקר יציאת מצרים ממהומה**, אלא שהיא שבעת מלכויות עיקר, ויציאת מצרים טפל לה). (הגר"א ח"מ ו"מ ובכ"ד) **ובגין דא** ולפי שמחית עמלק תהיה ב"ד ניסן, **לכן אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הגר** כי עמלק הוא בחינת חמץ שצריך לבערו, **ודא אור הגר דאיהו אורייתא ופקודיא** וזהו על ידי אור הגר שהוא התורה והמלות, **דאתמר בהון שנאמר בהם פי גר מצוה ותורה אור** פירושו, שעל ידי התורה והמלות מצרכים את כל הצרכים ומעלן מין לגורם יחוד ז"ל שיתחוו ביחודם שלים צדיקות המשיות, ואז יומה הקב"ה את זרע עמלק מן העולם. ומפרש **גר בלבא** נר הוא צלב, דהיינו נר היא המלכות העומדת במקום הלך של ז"ל, **אור בעינינו** אור הוא צדיקים, דהיינו אור הוא ז"ל שנצטוו מהחסד הנקרא אור, והם חמשה חסדים שכל אחד מהם הוא סס הוי"ה, וחמשה פעמים הוי"ה מספרם ק"ל כמספר ע"ן, **דאיהו אור הגר** ז"ל הוא אור המאיר למלכות שהיא נר, ולאמר כי **בדחילו ורחימו ב"ה** ככה יראה והאבה שהם סוד ו"ה שהם לבא ואימא הוסיים את כל הלויפות, **מתעברין חשוכא וקדרותא מבייהו** יתעברו ויתבטלו החשך והקדרות שהם הו"ן הקליפה מכה הו"ן קדושה שקבלו כח מאכל ואימא לבטלם, **ובגין דא** ובגין זה כותב **פי יום נקם בלבי** כי כלל של ז"ל מתגלים לזכות לאכל ואימא שעל ידם יעשה הקב"ה נקמה בזו"ן דקליפה. (ו"מ ומפ"ס)

* פסחים ב

ע"א משנה מסכת פסחים פרק א משנה א' - אור לארבעה עשר, בודקין את החמץ לאור הגר. כל מקום שאין מכניסין בו חמץ אין צריך בדיקה. ולמה אמרו שתי שורות בפרשת, מקום שמכניסין בו חמץ. בית שמיא אומרים, שתי שורות על פני כל הפרשת. ובית הלל אומרים, שתי שורות החיצונות שהן העליונות:

רע"ב - אור לארבעה עשר - ליל שלמחרתו יהיה ארבעה עשר. וקורא התנא ללילה אור כדרך שקורין לעיור סגי נהור ולישנא מעליא נקט: בודקין את החמץ - אית דמפרשי טעמא דבדיקה כדי שלא יעבור על כל יראה ובל ימצא... ואית דאמרי טעמא דבדיקה גזירה שמא ימצא חמץ בביתו בפסח ויאכלנו.

תפארת ישראל - [א] אור לארבעה עשר - ליל שלמחרתו יהיה י"ד בניסן. אחר צאת הכוכבים ו"ח תל"ג רט"ז א', ו"א ביה"ש ו"פ"מ, אב"י, כ"ב הר"ן בשם הראב"ד, ומשום הכי נקט אור מדעדיין אור היום קצת, ולדיעה א' נ"ל למה דקיל דאור כוכבים נמי אור (בפסחים ד"ב א'), להכי נקט אור, ר"ל משעת יציאת אור הכוכבים!:

^ב עין הקדמת התקונים דף יג: ותיקון ע' דף קכח. ועיי"ש גם דף קטח. וזהו חזק תקונים דף סא: ועיין ספר הברית ח"א טאמר יז ס"ג ושבילי אמונה לרבי מאיר אלדי נתיב ד' (כדפוס וורשא תרף דף לו). בעין ז' מתיבות. ולעיל תורה כט אות י' בהשטתה לאות ח'.

ע"י הקדמת התיקונים דף יג: - הנה מנצח במלמד הכל, כי ז"ן דכריאה נקראים שמש וירח, והם מאזיזים לשבע תחונות לזיכרה שהם סוד שבעה טוכבי לכת, שזינייהם הם החמה והלבנה, שהם סוד ז"ן לזיכרה, וזוה תנין את מלמד הכל בע"ה. ומש"כ יזהירו, א"ל יעיינין אלו הם העינים שהם שוקש הנקודות המזהירות להאזינות, כי כלתי נקודות אי אפשר לבטאות את האזינות, דאתמר בהון שנאמר בהם, ועיינינו שהם סוד הנקודות, מאירות כשמש וכיך שהם מאזיזות בהאזינות, ומפרש ולאמר כי **שבעה גלדי עינא אינון שבעה קרומות יס בלגלל העין המאזיזות מן אור העינים, דגהרין בהון שבעה פוכבי לכת שמאזיזים בהם שבעה טוכבי לכת שהם:**

ספר הברית - חלק א מאמר יז נפש החי שבמדבר - פרק ג - ועתה אמרתי איטיב עמך לבאר לך כל חוש בפני עצמו כפי חסד ה' בהלו נרו עלי, והוא, לחוש הראות ברא הקב"ה עינים, וכל עין בנוי ומורכב משבע עורות, ג' מהם גדולים עד שמכסין כל העין או רוב העין, וג' האחרים הם קטנים מאלה, והשביעי קטן מאד ואינו מכסה אלא נקב העין הנקרא אישון לכן לא חשבוהו חכמי הרופאים בפני עצמו, אבל יש מי שחושב אותו לעור בפני עצמו. ואלו הן הגדולים, א) נקרא עור הלבנה ובלשון ליטיין (אלבוגינא) היא החיצונה והעליונה המסבבת את העין עד לאישון בת עין. ב) נקרא עור הקרנית (הארען הויט) ובלשונם (קארנעא), והיא זכה ובהירה כמו קרני הבהמות שנעשים דקים וזכים כזכוכית על ידי מעשה אומן, היא מונחת תחת עור הלבנה הנוצר והיא חופפת את גיד הראות וסובבת ומלבשת כל העין מלפניה ומלאחריה גם את נקב האישון, רק שהחלק המסבב אחור העין הוא יותר עב מהחלק המסבב פני העין כי יותר שיתקרב אצל האישון יותר הוא מתדקדק, והעור הזה הוא קשה ורך קשה מצד חלקיו ורך מצד כח ההתפשטות אשר בו. ג) נקרא עור גפניית (טרובען הויט) ובלשון ליטיין (אובעא) והיא מונחת תחת הקרנית והיא בעלת גוונים שונים כענבי הגפן שבהם ירוק או אדום לבן גם שחור ובענין מראה הקשת, ולפי שהעור הקרני המכסה אותה הוא זך לכן נראה כמראה הקשת על פני העין מחוצה לה ומיפה אותה בברק זיו הודה, ובאמצע זה העור יש נקב קטן עיגולי הנקרא אישון או בבת עין ובלשונם (פופילא), וזה הנקב מכוסה בעור קטנה שחורה ונאוה הפרוסה עליה אשר כמותה מעט יותר רחב מהנקב, וזוה היותרת היא נאחות על העור ובו תדבק, ולכן מחשבים אותה רוב החכמים לאחת עם הגפניית, והנקב הזה יש לו סגולה נפלאה להיות מתקמץ בזרוח אור גדול ובהיר אל תוכו ומתפשט ומתרחב אצל אור חלש מבלי שנות תמונתו העיגולית או מכסהו הקטנה אשר עליו, לכן ראוי שידע כל אדם שהוא מטריח את עיניו מאד ומחלישם כשהוא עוסק באיזה מלאכה דקה אצל אור חלש או אצל אור גדול במקום השמש, אלא באור ממוצע, ומכ"ש כשיוצא ונכנס ממקום אור למקום חשך ובהפך בזה אחר זה:

ואחריהם באים ג' עורות הקטנים מהם, ואלו הם, ד) נקרא עור רשתיית (נעצין הויט) ובלשונם (רעטינא) בעבור שהיא ארוגה מגידים דקים מאד ועשויה כמעשה רשת ומראה לבן והיא יסוד העין. ה) נקרא אור הבדולחיי ובלשונם (קרישטאלינוס) ותוארה בקורי עכביש. ו) נקרא עור זכוכית ובלשונם (וויטעראוס). ויש בכל עין ג"כ ג' ליחות, ואלו הם, א) נקראת ליחה מימית שהיא לחה כמו טיט (וועסריגע פייכטיגקייט) והיא ממלאת העור הב' הנקראת קרניית, ב) נקראת ליחה הבדולחיי כי עינה כעין הבדולח והיא מונחת סמוך לאישון והיא עצם נוטה יותר לדבר רך מלדבר קשה כמו לובן ביצה מבושלת ונקראת עדשה צלולה (קרישטאל לינע). ג) נקראת ליחה הזכוכיית שהיא צלולה זכוכית (גלאז פייכטיגקייט) והיא ממלאת עור הששית הנקרא עור הזכוכית:

ואז יכול הלב להתלהב בלימוד התורה דהיינו כשיש לו עין טובה על כל אחד מישראל, אזי שום אות בתורה לא חשוכה אצלו (שיחות הר"ן צא/טז), ואז דברי התורה מאירים לו התלהבות **בשלהובין דרחימותא** – בשלהבת אהבה, דהיינו ע"י אהבת ישראל זוכה לאהבת התורה ואהבת ה' ית' **ומים רבים** המדות הרעות של אומות העולם **שהם אהבת ויראת חיצונית**^ע – אהבות רעות ויראות חיצוניות, **אי אפשר להם לכבות התלהבות** דקדושה **הזאת בבחי' מה שאמר שלמה המלך בשיר השירים (ש"ה ח/טז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה** ונהרות לא ישטפוה, מים הם האומות ונהרות הם שריהם ומלכיהם, ובפרטיות הכוונה לכל מדות ותאוות רעות/טז וברוחניות הכוונה לקליפות והסט"א לא יוכלו לכבות את האהבה של ישראל להקב"ה.

והשכינה בזכות הצדיק שמוסר נפשו על ישראל היא מכסה בכנפיה על דמהון של ישראל דם הבושה שמתביישים בעוונותיהם, **באהבה הזאת** שאוהבים ישראל ובעיקר הצדיק/טז את הקב"ה כנ"ל **שלא ישלטו עליהם זרע מריעים** [טז/א] **שהם בחי' מי המבול**^א דהיינו שלא יענשו על עוונותם ע"י בני ישראל זרע מרעים דהיינו רעים בני רעים המבזים את הצדיקים כמ"ש לא חרבה ירושלים אלא שביוז בה תלמידי חכמים/טז. ובזוהר משמע שהם הערב רב המעורבים בישראל. ובתיקון כא הנ"ל מבואר שמי המבול הכוונה לקליפות דהיינו עוונות בני ישראל המקטרגות עליהם. והכל אחד כי הקליפות מתלבשות בזרע מרעים ומנסות להכשיל את ישראל. והשכינה בזכות הצדיק מכסה עליהם. נראה כוונת רבנו שע"י אהבת ה' הנ"ל שנובעת מהתלהבות בלימוד התורה, מתביישים ישראל בעוונותיהם, ואז יש כח לשכינה לכסות ולבטל את הקטרוג שגרמו עוונות ישראל. ובזכות הצדיק (כנ"ל שחצי אחרון של התורה

^ע **שיחות הר"ן אות צא** – סגלה להתמדה שיזכה להיות מתמיד בלמודו, הוא להזהר לבלי לדבר על שום איש ישראל. כמו בשפה פלה היא יפה אזי האהבה בשלמות. אבל בשיש להפלה איזה חסרון ומום, אזי בודאי אין האהבה בשלמות. כמו כן התורה נקראת פלה כמו שכתוב "תורה צוה לנו משה מורשה" ודרשו רבותינו, זכרונם לברכה "אל תקרי מורשה אלא מאורסה", וכל אחד מישראל יש לו אות בתורה, כי ששים רבוא אותיות התורה פנגד ששים רבוא נשמות ישראל וכשיש חסרון באחד מישראל נמצא שיש חסרון בתורה ששים שרש נשמות ישראל פנ"ל. ועל"פ בן בודאי אי אפשר לאהב את התורה בשלמות. אבל בשיזיהר מלדבר על שום ישראל ולבלי למצא שום חסרון בשום ישראל נמצא שאין בהתורה שום חסרון ומום אזי בודאי יאהב את התורה מאד. ואזי יתמיד בלמוד התורה מגדל האהבה פנזכר לעיל. וזהו "תורת ה' תמימה" – הינו בשתורת ה' היא תמימה בלי שום חסרון ומום דהיינו פשנזרהין לבלי לדבר ולבלי למצא שום חסרון בשום ישראל שהוא אות מהתורה, נמצא שאז תורת ה' תמימה בלי שום חסרון ומום, אזי הוא משיבת נפש. כי אז דיקא זוכין לאהבת התורה ומרגישים טעם מתיקות התורה שמשביה את הנפש מאחר שאין בה שום חסרון פנ"ל. ואז זוכין להתמדה פנזכר לעיל:

^{טז} גם בדפוס ותרגום אהבת ויראת חיצונית. ותרגום אהבות ויראות חיצוניות

^ע **שיר השירים פרק ח (ז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה ונהרות לא ישטפוה** אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה בוז יבזו לו: **רש"י** (ז) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה – על שכנים בלשון רשפים נופל עליהם לשון לא יכבו. מים רבים – האומות. ונהרות – שריהם ומלכיהם. לא ישטפוה – על ידי חזק ואימה ואף על ידי פתוי והסתה. אם יתן איש את כל הון ביתו – כדי להמיר אהבתך. בוז יבזו לו – כל אלה הקב"ה ובית דינו מעידים שכך כנסת ישראל מתרפקת על דודה:

^ע **כמבואר בתורה קא** – וכל מי שיש בו מדות רעות, הוא נכנע תחת אותם העבוי"ם שהם פרוכים ומקשרים לאוהם המדות רעות. ^ע **צ"ע כי מהלך התורה משמע שמדבר באהבת עם ישראל הדבוקים בצדיק**, אבל בתיקון כא בביאור המתוק מדבש שם משמע שבזכות אהבת ה' של הצדיקים מכסה שכניה על ישראל שהם בחי' דם.

^{טז} לשה"כ ישעיהו א' ד' וטס יד ב'

^ב **ישעיה פרק א (ד) הוי גוי חטא עם פגד עון זרע מרעים בנים משחיתים עובי את ידוד נאצו את קדוש ישראל נזרו אחר:**

רש"י – זרע מרעים – והם היו זרע ברך ה', בנים היו להקב"ה נהפכו למשחיתים.

ילקוט ראובני על התורה – פרשת כי תשא (אות פד): לילית מתמן קא אתיין ערב רב דאינון מעורבי בישראל דאתמר בהו גוי חוטא דאינון זרע מרעים בנים משחיתים ואמרו אלה אלהיך ישראל לעגל ובג"ד ואל קין ואל מנחתו לא שעה וכו': תיקון סט דף קיב:

^א **תיקוני זהר דף נא.** – ואחר המאמר של הזרע חטא שמיים בפסוק "ולא יכנף עוד מוריד" בל מלמד הזה, והיינו וְגַדְפוּ דְשִׁבְיָתָא וכנפי השכינה לאלימות, אינון הס סוד פסוי דם תיק ויעוף ור"ל הם מכסות על הגפנות הנקללות חיה ועוף, שהם כסוד דם, כמ"ס (הגייס יג טז) כי הדם הוא הגפש, ואלו הגפנות הם מעולם היצירה מנמינת מלאך מט"ט, שסם הגפנות הנקללות חיה ועוף, ויש שם אחיזה להקליפות כסוד עץ הדעת טוב ורע, לכן כנפי השכינה מכסות עליהם להגן עליהם מן הקליפות, דמכפי עלליהו ברחימו שהשכינה מכסית עליהם כנח אלו הדיוקים שמקיימים את המלות בלהבה, וכד מכפי עלליהו ברחימו דאהבה וכשהשכינה מכסה עליהם בלהבה, אז מי טופנא לא שפוטא עלליהו מי המבול הרומזים על הקליפות, אינם יכולים לשלוט עליהם, מכח החסדים שהיא ממשכת עליהם, ומפרש עוד מים רבים דמי טופנא מים הרבים של מי המבול שהם מים הזונים של הקליפות, לא יוכלו לכבות את האהבה דישאל באבוהו דבשמיא אינם יכולים לכבות את אהבתם של ישראל לאזיהם ששמים, כי כשעוקים מלות מאהבת ה', הם ממשכים חסדים עליונים שלא יוכלו הקליפות לכבות את אהבתם לאזיהם ששמים. (ו"י)

^ב **חומת אנך (ישעיה א' ד)** – עזבו את ה' נאצו את קדוש ישראל. אפשר במ"ש שבשבת דף ק"ט אמר רב יהודה לא חרבה ירושלים אלא שביוז בה ת"ח וכו' ע"ש ופירשנו בענינותנו כי כל מה שהחמירה תורה בכבוד ומורא ת"ח הכל הוא לכבודו יתברך דוקא שאם הת"ח מכובדים וכלם נוהגים כבוד בת"ח ושום א' לא יזלזל בהם ונותנים לב שיתפרנסו בכבוד בלי שום זלזול. מזה נמשך שיראים המון העם לחטוא מסיבת הת"ח ואם ת"ח ישמע או יראה אחד מההמון שחוטא מוכיחו ואם אינו שומע גוער בו ודיבר אתו משפט ונמצאו כל המון העם שומרים התורה. אמנם אם עשירי עם והגדולים המיוחדים שבעם אינם נוהגים כבוד בת"ח ומזלזלים בהם ומדברים בגנותם והם טורחים למצוא טרף לביתם באופן שאינם חשובים כלל לעיני ההמון מזה נמשך דההמון חוטאים בפרהסיא ואינם יריאים מהת"ח. והת"ח יריאים להוכיחם כי כבר ידעו בעצמם שהם מזלזלים בעיני ההמון ותדיר הם מספרים בגנותם והם בצער גדול על המחיה ועל הכלכלה.

מדבר מהצדיק כיצד עורר לאנשיו) משמע שהבושה לבד לא מכפרת אלא רק עם אהבת ה', כי הבושה היא דם, בחי' שחיטה, אבל כיסוי הדם, דהיינו המתקת הדין, הוא רק מכח אהבת ה'. ונ"ל כיון שהמתקת הדין הוא ע"י שהשכינה מעלה את דם הבושה למעלה ומתקשטת בו לפניו ית' ראה שבנך שחטא קיבל ענשו, אבל זה לא מועיל למחילה גמורה, כי עדין המקטרג טוען הוא גרם לעצמו בושה בחטאו, אבל כשהבושה נובעת מאהבת ה', ע"י הצדיק כנ"ל, אזי השכינה מתקשטת בתשובה מאהבה של החוטא ואזי נמתק הדין לגמרי, ונהפך לזכויות/18.

וזה בחי' מה שאמרו חז"ל/19) העובר עבירה ומתבייש בה מוחלין לו על כל עוונותיו וכו' (ברכות יב)/20) כי על כל פשעים תכסה אהבה (משלי י)/21) דהיינו דווקא בושה הנובעת מאהבת ה' היא מכסה את דם הבושה שחייב הפשע, ומבטלת את הקטרוג שגרם.

כי ע"י הבושה נשפך דמו/22) ואז השכינה מכסה דמו באהבה דהיינו אהבת ה' כנ"ל בבחי' כיסוי דם. וע"י כיסוי הזאת שמכסה השכינה את דם הבושה בזה שמתקשטת לפניו ית' בגודל אהבת ה' של זה שנשפך דמו/23, ע"י24 נתכסה כל פשעיו ממילא :)25
(מתחילת סימן זה26 ע"כ. הוא לשון רבינו ז"ל)

כהמשך לדברי רבנו הנ"ל שע"י שמתבייש בעבירה שעבר נשפך דמו והשכינה מכסה כל פשעיו בבחי' כיסוי הדם, מביא מוהרנ"ת מה ששמע מרבנו לבאר את העניין יותר. וצ"ע כוונתו כי מדבר בכלליות, ולכאורה היה צריך לומר בפירוש שהכוונה כיצד הצדיק מכפר לדבוקים בו כנ"ל. ונראה שתחילה מדבר בכלליות, שכשהקב"ה רוצה לטעות ממצות עשה של איש ישראלי שהוא צדיק. בדרך כלל לבד מהצדיק האמת שביטל לגמרי כל חומרותיו (כמבואר בתורה ד') אזי עדיין יש בו איזה ישות כמבואר בתורה נב שגם אחרי ביטול כל המדות רעות ותאוה עדיין נשאר איזה מעט ישות שגם אותה צריך לבטל. ורבנו ממשיך את הצדיק שיש בו קצת ישות לבהמה קודם שחיטה, והמצווה שעושה נחתכת ממנו, כמו אבר מבהמה שלא נשחטה שאסורה באכילה משום אבר מן החי. כי כל מצווה היא אבר מרמ"ח איברים, כי כל המצוות הן תרי"ג, רמ"ח ושס"ה, קומת אדם, וכל אחת בחי' אבר בקומת האדם.

27 עיין יומא פו: שבתשובה מאהבה ודונות נהפכים לזכויות.

28 ברכות דף יב: ואמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עוונותיו שנאמר (יחזקאל טז סג) למען תזכרי ובשת ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי לך לכל אשר עשית נאם ה' אלהים.

29 בתקפא ובתולד מי"ח זה נמצא בי חסורים. ובמקומו סימן, בתקפא כזה * ובתולד כזה * בתרצו ציינו בהערה למטה ובמקומו ציינו (א) ובתשכ"ט ציינו ב' פעמים במקומו ובסוף הקטע. בתולד ציינו במקומו הראוי.

30 ברכות דף יב: ואמר רבה בר חנינא סבא משמיה דרב כל העושה דבר עבירה ומתבייש בו מוחלין לו על כל עוונותיו, שנאמר (יחזקאל טז-סג) "למען תזכרי ובשת ולא יהיה לך עוד פתחון פה מפני כלמתך בכפרי לך לכל אשר עשית נאם ה' אלהים", דילמא צבור שאני? אלא מהבא (שמואל א כח-טו) "ויאמר שמואל אל שאול למה הרגותני להעלות אותי? ויאמר שאול צר לי מאד ופלטתים נלחמים בי וה' סר מעלי ולא ענני עוד גם ביד הנביאים גם בחלומות ואקראה לך להודיעני מה אעשה", ואילו אורים ותומים לא קאמר משום דקטליה לנוב עיר הכהנים, ומנין דאחילו ליה מן שמיא? שניא' (שמואל א כח-יט) "ויאמר שמואל אל שאול) ו) מחר אתה ובניך עמי", וא"ר יוחנן עמי במחיצתי, ורבנן אמרי מהבא (שמואל ב כא-ו) "והוקענום לה' בגבעת שאול בחיר ה'", יצתה בת קול ואמרה "בחיר ה' "

ועי"ש חברותא (שולביץ) הערה 40. הריטב"א ביאר, שבכל עוון שעשה ומתבייש, מוחלים לו על אותו עוון. אך ה"רי"ף בעין יעקב נקט כפשוטו שמפני בושתו בעוון אחד, מוחלין לו על כל עוונותיו, שהרי נמחל לשאול עוון השאלה באוב, מפני בושתו על הריגת אנשי נוב. והנה בתוס' להלן (לד ב ד"ה כסין) משמע שהכוונה לבושה לפני הקב"ה בעצם החטא, ולא מפני שראוהו אחרים, וראה מנחת חינוך ושסד ט) שעל חטא ע"ז חייב להביא שעירה כדי שיתבייש מאחרים, כי לכפרת חטא גדול טעונה בושה גדולה יותר, ומשמע שעצם הבושה מאחרים היא סיבה לכפרה. והטעם שבושה מכפרת הביא השל"ה (יומא, תשובה) בשם האר"י שהעלבונות החירופים והגידופים, מעולים יותר מכל מלקות וסיגופים שבעולם. והגר"ח שמואלביץ (לא ה, לב יא) כתב שכל מטרת היסורים הם לבייש את האדם, כי הם מגלים על פחיתות כוחו, וע"י העונש נוכח בטעותו, והמתבייש בעבירה הגיע מעצמו להכרה זו שהיא מטרת היסורים, ואינו צריך לעונש נוסף

31 משלי פרק י (יב) שְׁנֵאָה תְּעוֹרֵר מְדֻנִים וְעַל כָּל פְּשָׁעִים תִּכְסֶה אֶהָבָה:

32 ב"ט נח: אויל סומקא ואתי חורא

33 בבא מציעא דף נח: תני תנא קמיה דרב נחמן בר יצחק כל המלביץ פני חבריו ברבים כאילו שופך דמים אמר ליה שפיר קא אמרת דחוינא ליה דאזיל סומקא ואתי חורא.

ועי"ש חברותא (שולביץ) הערה 10. ביאר רבינו יונה ושערי תשובה ג קלטו, שיש שני חלקים בהלבנת פנים, האחד, בעצם סילוק הדם פניו, והרי זה כמעשה רציחה; והשני, עצם צער ההלבנה, שהוא מר ממוות, ולפיכך אמרו לקמן "לעולם יפיל אדם את עצמו לכבשן האש ואל ילביץ פני חבריו ברבים".

34 בדפיר ובתקפא - כיסו, ובתולד ותולד - כיסו, ובתולד ותולד - כיסו

35 כך נראה לי המהלך כנ"ל הסיפא מדבר בישראל הדבוקים בצדיק. אבל בתיקון כא משמע שמדובר באהבת ה' של הצדיק וצ"ע.

36 הסימן הזה (נמצא כאן גם בדפיר ותולד ותולד. ובתורו חזק חציו כך) : ובתשכ"ט ציינו במקומו (ברכות יב)

37 בתולד - סימן פ' (תיבת זה נחמק)

ורק ע"י שהקב"ה מביא לו ניסיון של איזה חרפה ובזיון עד שנשפך דמו, אזיל סומקא ואתי חוורא, ע"ז זוכה לשפלות, בחי' מה, גמט' אדם, ואזי כל מצווה שיעשה היא כמו אבר מבהמה שחוטתה. ונראה שכאן רבנו רומז שהצדיק האמת כיון שכבר לא צריך שחיטה לעצמו/צ"ל, יכול ע"י שמוסר עצמו לבחי' מיתה, דהיינו שיבזו אותו ונשפך דמו, לכפר על ישראל הדבקים בו, כי הם ענפים ממנו/צ"ל. דהיינו לגרום שהשכינה תכסה דמם בזכותו, וע"ז יעלו המצוות שלהם. ולפעמים כשמתגברים הדינים א"א אלא ע"י מיתה ממנו/צ"ל.

וכשהקב"ה רוצה לטעום ממ"ע-ממצוות עשה/צ"ל [צ"ח] של איש ישראלי שהוא צדיק, צ"ל

אזי היא בחי' אבר מן החי שהוא אסור באכילה כמבואר דינו בש"ע יו"ד סימן סב/ק, שאבר או בשר שנחתך מבהמה חיה או עוף אסור באכילה משום אבר מן החי. וטעם שמצוה נקראת אבר, כי כל המצוות הן תרי"ג, דהיינו שס"ה לאוין ורמ"ח עשין, שבכללן הן קומת אדם, שיש בו רמ"ח איברים ושס"ה גידין, נמצא כל מצוות עשה, היא אבר אחד מרמ"ח האיברים שבקומת המצוות. וצריך שחיטה להתירה/ק"ל. אבר מן החי הפירוש אבר שנתלש מחיה או בהמה או עוף לפני שנשחטו, ועל כן צ"ל שהביזיון דהיינו השחיטה הוא קודם שעושה את המצווה, כי המצווה שצדיק עושה נפרדת ממנו ועולה למעלה, וכשעולה בלא שחיטה אזי היא בחי' אבר מן החי, ע"כ צריך שיבא עליו בושה שהיא שפיכות דמים בחי' שחיטה כי לבד מהצדיק האמת, כל הצדיקים נשאר בהם משהו ישות/ק"ל שנותן טעם לפגם במצוות שעושים, וע"י בזיון

צ"ד ראה תורה ע' - והצדיק הוא בחינת עפר הנ"ל, כי הצדיק הוא יסוד עולם כמו שקתוב (משלי י'): 'צדיק יסוד עולם', וכל הדברים עומדים עליו. ויש לו בוח המושף, להמשיך כל הדברים אליו. כי זה הצדיק, הוא רק יחיד בעולם, שהוא יסוד עולם, שכל הדברים נמשכים ממנו, ואפלו כל הצדיקים הם רק ענפים ממנו, כל אהד לפי בחינתו. יש שהוא בחינת ענף, ממנו, ויש שהוא בחינת ענף מן הענף. כי זה הצדיק היחיד בעולם, הוא ענו ושלל, ומשים עצמו כעפר, בבחינת (בראשית י"ח): 'ואנכי עפר ואפר'. ועל כן הוא יסוד עולם, הינו בחינת עפר, שכל הדברים הם עליו כנ"ל. וזה שאנו מבקשים: ינפשי כעפר לכל תהיה'.

צ"ה כמבואר בתורה טו - והתלמידים הם עם הצדיק משרש אחר, רק שהם תלויים בו בענפים באילן. שהאילן יונק חיותו משרשו, והענפים יונקים החיות דרך האילן. ויש בזה כמה בחינות, כי יש תלמידים שהם בבחינת ענפים ויש שהם בבחינת עלים, וכן שארי הבחינות.

צ"ו עיין ימי מוהרנ"ת ח"א אות נט - ואז בלילה חזר ודיבר מענין הנשמות הנזכר-לעיל מה שצריך לתקן כאן הרבה הרבה נשמות מאוד. ואמר כמה משפטים יש כאן. כמה קדושים היה כאן וכו'. ענה רבי נפתלי ואמר לו הלא אמרתם בהתורה 'ויאמר בועז אל רות הנזכר-לעיל שהצדיק הגדול המופלג במעלה מאוד יכול לגמור הענין בחייו עיין שם. ענה הוא זכרוננו-לברכה ואמר. 'לא אמרתי לכם כי אם איזה בחינה מזה. כי ההכרח לילך ולהסתלק בשביל זה'.

צ"ז לטעום ממצוות עשה - צ"ע לטעום משמע טעימה בלבד. וממנה משמע קצת ממנה ולא כולה. מיעוט אחר מיעוט. וצ"ע מה הכוונה לטעום האם אין לו ית' במצווה רק טעימה, או כלשון בני אדם שטועמים לפני האכילה.

ממצוות עשה - צ"ע מדוע דווקא מצוות עשה ולא גם טעם לאו, ולכאורה אפשר לומר כיון שהלאוין כנגד הגידים ואינם ראויים לאכילה. אבל כיון שמדובר ברוחניות עדיין צ"ע. ואולי כי בעשה יש עשיה של כוונות והתלהבות ורחילו ורחימו לטעום ממנה, אבל לאו אין בה עשיה לטעום. ואולי גם עפ"י תורה ה' תנינא אות יד שיראה נקלטת בחוש הריח ומטעמים כאשר אהבתי נקלט בחוש הטעם ע"ש. גם עיין תיקון בא שהפסוק עשה לי מטעמים כאשר אהבתי הכוונה לפיקודין דעשה. ואולי גם עפ"י הרמב"ן (עדה"ת שמות כ', יח) שמבאר כי מצוות 'עשה' היא מאהבה, ו'לא תעשה' היא מיראה, ולכן בגלל חשיבות האהבה היא דוחה יראה ע"ש. וצ"ע לבד ממה שמקשים עליו מיבמות ז. שם מבואר שלא חמור מעשה. צ"ע לענין שלנו שסתמא לא נראה לחלק מצד חומר המעשה, גם צ"ע כי גם לאו נחשב לעשה כמבואר בקידושין דף לט: תנן כל העושה מצוה אחת מטיבין לו, עשה אין לא עשה לא? ורמינהי ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה. אמר ליה התם כגון שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה. ואולי באמת כשבאה לידו ומתגבר נחשב לו מצוה עשה, וגם היא צריכה שחיטה.

צ"ח ממצוות עשה

צ"ט איש ישראלי שהוא צדיק - צ"ע מדוע רק צדיק ולא כל מצווה של כל אחד מיישראל? האם רק מצוה של צדיק היא אבר מן החי בלא שחיטה? ואולי בדוחק צ"ל שרק שמצוה של צדיק נחתכת ממנו לעלות למעלה ונעשית אבר מן החי, אבל מצוה של אינו צדיק נשארת למטה. וצ"ע. ואולי כיון שהתיקון הוא שחיטה, דהיינו בזיון, זה יועיל רק לצדיק שיודע לקבל את הבזיון באהבה, אבל מי שלא יקבל את הביזיון באהבה אזי אדרבה ינקנו החיצונים ממנו ויפילו אותו לכעס ומריבה ושנאה, דהיינו שיתגבר בו הישות יותר.

ק שו"ע יו"ד סימן סב (א) אבר מן החי אסור בבהמה, חיה ועוף: (ב) אבר הפורש מן החי, אסור, ובשר הפורש מן החי אסור משום ובשר בשדה טרפה (שמות כב, ל) ואפ"י הפורש מבהמה ועדיין הוא בתוכה, כגון שנחתך מהטחול או מהכליות ונשארה החתיכה בתוכה, אסור:

כף החיים - [א] סעיף א. אבר מן החי אסור וכו'. לא תאכל הנפש עם הבשר זה אבר מן החי, ובשר בשדה טרפה לא תאכלו זה בשר מן החי. חולין ק"ב ע"ב. ופירש רש"י שם דאבר חי מקרי נפש שאם יחתכו אינו עושה חליפין שלא ישוב עוד כנפש הנוטלה שאינה חוזרת, והכי משמע לא תאכל הנפש בעודו עם הבשר בעוד החיות עם הבשר, ובשר בשדה משמע שפירש ממקומו זהו בשר מן החי עכ"ל. והביא דבריו בית יוסף:

ק"א צריך שחיטה להתירה - צ"ע האם הכוונה לפני עשייתה או אחרי עשייתה? כי אם אחרי עשייתה היא אבר מן החי לא מובן איך מועיל שחיטה, הרי כבר נחתכה ממנו. אלא צ"ל שלפני עשייתה צריך הצדיק שחיטה, כדי שהמצווה שיעשה, לא תהיה אבר מן החי, נמצא כל מצווה שאדם עושה היא נחתכת ממנו לעלות למעלה. וצ"ע דלקמן משמע שהשחיטה מטהרת את האבר אחרי שכבר נקרא אבר מן החי.

ק"ב ראה תורה נב שגם מי שביטל כל מדותיו הרעות עדיין נשאר משהו ישות שגם אותו צריך לבטל. וזה לשונו שם - ...על כן צריך שילך לבדו בליקה, בדרך יחיד, במקום שאין שם אדם. ושם ילך ויתבודד, ויפנה לבו ודעתו מכל עסקי עולם הזה, ויבטל הכל, עד שייזכה

שהצדיק מקבל באהבה זוכה לשפלות בחי' שחיטה, כמ"ש זבחי אלקים רוח נשברה **שהיא מטהרת** ^{ק"א} **האבר מן החי** צ"ע כיון שכבר נקרא אבר מן החי, משמע דכבר נחתך מאמו לפני השחיטה, וא"כ כבר לא מועיל שחיטת אמו לאבר החתוך. על כן צריך לדחוק שהכוונה לביזיון שלפני עשיית המצווה ^{ק"ב}, והוא מטהר את כל אבריה שלא יהיו אבר מן החי, ואזי **יוכל הש"י** – השם יתברך **לטעום מהמצוות עשה שלו** וביזיון אחד מועיל לטהר **בין מצות עשה אחת בין מצוות ק"ה רבות** שיעשה אח"כ ^{ק"ג}. **כי המצות עשה נקראים מטעמים כ"ש** – כמו שכתוב שיצחק אבינו ביקש מעשו **(בראשית כז)** ^{ק"ד} **ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי** ופשוטו של מקרא שיצחק אבינו מבקש מעשו שיצוד בהמה או חיה כשרה, וישחוט כראוי, ויכין לו ממנה מטעמים, שיאכל ואזי יברך אותו, ואמרו בזוהר שהכוונה ^{ק"ה} **בפיקודין דעשה** דהיינו שביא ליצחק אביו מצוות שעשה, דהיינו מצוות שחיטה וניקור ומליחה וכיבוד אב ובזכות הזו יהיה ראוי לברכה, **כמובא (בת"ז תי' כ"א ד' נ' [ק"ט/ק"ו])**. נמצא שהמצוות נקראים מאכל, וכנ"ל שהן בחי' אבר מן החי, עד שיהיה נשפך דמו ע"י חרפה וביזיון, וידום וישתוק ויהיה נחשב לו זביחת היצר. **וכשנשפך דמו ע"י הבושה כנ"ל אזי צריך לשמור שלא יינקו ממנו החיצונים הידועים שרוצים לינק מזה הדם הנשפך** ^{ק"ו} **אם לא מצליח לקבל את הבזיון באהבה ושמחה כראוי. ע"כ צריך כיסוי שהשכינה מכסה דמהון של ישראל שנשפך באהבה הזאת של הצדיק בחי' מטעמים**

לכחינת בטול באמת. הינו שבתחלה ירבה בתפלות ושיחות בהתבודדות בלילה בדרך יחידי כנ"ל, עד שיזכה לבטל זה הדבר, דהיינו לבטל מדה ותאנה זאת. ואחר כך ירבה עוד בהתבודדות הנ"ל, עד שיבטל מדה ותאנה אחרת. וכן ינהג זמן רב בהתבודדות, בזמן הנ"ל, ובמקום הנ"ל עד שיבטל הכל. ואחר כך עדין נשאר ממנו איזה דבר וכו', ואחר כך מבטלין גם זה, עד שלא נשאר ממנו כלום: ופרוש כי יוכל להיות אחר שבטל כל התאנות ומדות רעות, עדין נשאר ממנו כלום. דהיינו שעדין לא בטל לגמרי הגאות והגסות, עד שנתחשב בעיניו לאיזה דבר. ועל פן צריכין להתנגע ולהרבות בהתבודדות הנ"ל, עד שלא ישאר ממנו כלום, שיהיה בכחינת מדה באמת, עד שיזכה לכחינת בטול באמת: ואזי כשזוכה לבטול באמת, ואזי נכלל נפשו בשרשו, דהיינו בו יתברך, שהוא מחיב המציאות. עכ"ל.

ועיין תורה יד אות ה' – שישבר גאונותו מארבע בחינות שפלות. כי צריך האדם להקטין את עצמו לפני גדולים ממנו, ולפני בני אדם בערכו, ולפני קטנים ממנו, ולפעמים, שהוא בעצמו קטן שבקטנים וצריך להקטין את עצמו כנגד מדרגת עצמו, וידמה בעיניו שהוא למטה ממדרגתו, בכחינת (שמות ט"ז): "שבו איש תחתיו".

ועיין תורה סו תנינא שהצדיק הוא יסוד פשוט שממנו נמשכים הד' יסודות ועיין לק"ה ערלה ה' ד' – שזוכה לזה ע"י בחי' הנ"ל כשמבטל מעצמו גם את המשוה ישות שנשאר דהיינו שמשפיל עצמו תחת מדרגת עצמו.

^{ק"ז} **מטהרת** – צ"ע לכאורה צ"ל מתירה. ואע"פ ששחיטת האם לא מתיר את האבר אבל גם לא מטהר אותו.

^{ק"ח} **או לדחוק עוד יותר**, שאין הכוונה אבר מן החי כפשוטו, אלא שכיון שיש בו ישות, אזי הוא קצת בחי' חיה, על כן קודם השחיטה נחשבת המצווה אבר של חיה ולא אבר של אדם. כי כל טיפת ישות וגאוה שיש לאדם פוגמת בכל הקומה להיות בחי' חיה (כי זו מהות החיה להבדיל מאדם), וע"י השחיטה דהיינו הביזיון שמקבל אותו בשמחה, זוכה לשפלות ורוח נשברה, ואזי המצווה היא לא אבר מאדם. אלא אבר מאדם.

^{ק"ט} מותרו - מצות

^{ק"י} **צ"ע האם הכוונה באותו היום**, או עד שישכח את הביזיון? או עד שיחזור לו הישות?

^{ק"יא} **בראשית פרק כז** (א) ויהי כי זקן יצחק ותבהין עיניו מראת ויקרא את עשו בנו הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני (ב) ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי: (ג) ועתה שא נא כלך תליך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה (ד) ויעשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכך נפשי בטרים אמות:

פרש"י – (ג) תליך – חרבך שדרך לתלותה: שא נא – לשון השחזה כאותה ששינו (ביצה כח) אין משחזין את הסכין אבל משיאה על גבי חברתה חדר סכין ושחוט יפה שלא תאכילני נבלה. (ב"ר): וצודה לי – מן ההפקר ולא מן הגזל:

רבנו בחי – (ד) ועשה לי מטעמים וגו' בעבור תברכך נפשי. אין כוונת יצחק בשאלת המטעמים בתענוג הגוף וחוש הטעם, אלא כדי שתהיה נפשו שמחה ומתענגת, כי בהתחזק כוחות הגוף יתעוררו כוחות הנפש ומתוך שמחת הנפש תחול עליו רוח הקודש, והוא שאמרו חז"ל (פסחים קיז). אין השכינה שורה לא מתוך עצלות ולא מתוך עצבות אלא מתוך שמחה שנאמר (מלכים ב ג, טו) והיה כנגד המנגן ותהי עליו יד ה', ומטעם הזה יזכיר הנפש בכל פעם ופעם עם הברכה, ואמר בעבור תברכך נפשי, בעבור תברכני נפשי, למען תברכך נפשי: ומה שבקש מטעמים לשמחת הנפש ולא בקש כנור לנגן כמנהג הנביאים, מפני שהיה עתיד לברכו בדברים גופניים, טל השמים ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש, ועל כן רצה שתהיה סיבת השמחה מאכל ממיין הדבר שהוא רוצה לברכו בו.

^{ק"כ} גם בדפוס ותולדו בפיקודין, ותולדו - מפיקודין

^{ק"כא} בדפים שלנו דף נא: נב.

^{ק"כב} **תיקוני זהר דף נא**. – **בההוא זמנא** כמותו הזמן של ביאת המשיח, יאמר הקב"ה לישאל **ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי** ומפרש מפיקודין **דעשה דאתייהבו מאהבה** שעל ידי קיום מצות עשה שניתנו מאהבה, ור"ל על ידי קיום המצות יתברכו הגאונים קלישין, ותתקנה הקדושה העליונה, **ולא מפיקודין דלא תעשה** ולא כשעובדים על מצות לא תעשה, **דהוא אקריב ליה ממנא דעשו** שאתו מקריב הממונה של עשו שהוא ה"ם המביא לפני הקב"ה שישאל עבדו על מצות לא תעשה, **לקטרנא בהון לישראל** לקטרנא על ישראל ולעורר עליהם דינים, **דבגינייהו אתמר** שבשכילס נאמר **ואת עשו שונאתי** לפי שהקב"ה שונא את מי שמקטרנא על בניו. (ו"מ ומגשיס)

^{ק"כג} **כשהמקורב לצדיק מקבל בזיון כדי להתיר את המצווה שלו יש חשש שינקו החיצונים ממה שלא מקבל את הבזיון בשמחה ואהבה באמת לכן צריך שהשכינה תכסה דמו ע"י אהבת ה' של הצדיק האמת. כך נ"ל וצ"ע.**

כאשר אהבתי דהיינו אהבת ה' ק"ב של יצחק כנ"ל [ק"ג]: כך נ"ל כוונת רבנו שכשאישישראל מקבל בזיון ולא מצליח לקבלו באהבה אזי יש יניקה לקליפות, והשכינה מכסה עליו ע"י אהבת ה' של הצדיק, דהיינו במסירות נפש שיש לו על ישראל לקבל עבורם בזיונות ושפיכות דמים.

ועיין לק"ה שחיתה ב"ק"י שכיסוי הדם נעשה ע"י תיקון הברית, והוא לתקן את מותרי ניצוצות והנפשות שנשארו בהדם עצמו, אחרי השחיטה כי הדם הוא הנפש. דהיינו שגם אחרי שהאדם מקבל בזיונות עדיין צריך כסוי הדם כדי להעלות את ניצוצות הדמים שעדיין לא נתבררו ע"י הזיון.

בהמשך למבואר לעיל בעניין כיצד זוכים הדבוקים בצדיק לתיקון, יבאר עתה כיצד מכפר עליהם הצדיק ע"י בזיונות שמקבל על עצמו באהבה. ולפעמים אפילו בהסתלקות ממש.

ובענין שפיכות דמים של ישראל יש דברים עליונים ונסתרים הרבה. בין שפיכות דמים ע"י בושח בין שאר ש"ד-שפיכות דמים ממש. כי יש כמה וכמה נשמות נפולות שאין להם עליה כ"א-כי אם ע"י שפיכות דמים ע"י בזיון ובושה של ישראל של אדם גדול. ולפעמים אין להם עליה כי אם על ידי ש"ד-שפיכות דמים ממש כמבואר היטב בתורה רס [קט"ו/קט"ז] שכל שפע לעולם הזה נעשה ע"י יחוד עליון וכל יחוד צריך עליית מיין נוקבין, דהיינו שהמלכות מעלה מצוות ומעשים טובים של ישראל, אבל כשרוב ישראל לא עושים רצונו של מקום, אזי גובר הדין, ולא מוצאת השכינה מספיק מיין נוקבין אלא נשמות של ישראל, ולפעמים הקטרוג כל כך גובר עד שא"א להמתיק אותו אלא ע"י הסתלקות של צדיקים גדולים ששקולים כרבים מישראל וכמבואר בעץ חיים (לט א) בענין עשה הרוגי מלכות.

ק"ב פשוטו של מקרא מדבר מאהבת יצחק את המטעמים, ובוהור מבואר שהכוונה למצוות התלויות בהם, וזה בעצמו נובע מאהבת ה' של הצדיק.

י"י עיין כל הענין בתיקון כא דף נא.

ק"ד לק"ה שחיתה הלכה ב אות ח) וזה בחינת כסוי דם בעפר. בעפר דיקא, שהוא בחינת חרב הנ"ל, שהוא בחינת תפלה, בחינת מלכות, בחינת הדיבור של שלמות לשון הקדש כנ"ל, שקל זה הוא בחינת עפר, שהוא בחינת תפלה, בחינת חרב הנ"ל כמו שכתב רבנו, נרו יאיר, במקום אחר (בסימן ט), בבחינת (ישעיה מא, ב) יתן בעפר חרבו, כמו שכתב רבנו, נרו יאיר, על וישקל עפרא ומורח וכו' (ב"ב עג), עפר הוא בחינת מלכות, פידוע. ועל פן הכסוי אף שהוא מצוה בפני עצמה, הוא גמר השחיטה, (פמוכא בשלחן ערוך), כי הוא בחינת שחיטה ממש והיא גמר השחיטה, כי השחיטה היא פסבין הנ"ל, אשר על ידו מכניעין רוח ההמיות בבחינת חרב נקמת נקם ברית, בחינת חרבי האכל בשר, כי הוא בחינת פלה, דאכלא פלא ושצי פלא כנ"ל. ועל ידי השחיטה זו בעצמו פחרב הנ"ל מתקנין ומחייזין את הנפש שיש שם, בבחינת (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים וכו' כנ"ל. וזה הוא גם פן בחינת כסוי הדם, לתקן מותרי הניצוצות והנפשות שנשארו בהדם עצמו. כי הדם הוא הנפש וכמו שאמרו רבותנו זכרונם לברכה, דם, שהנפש יוצאה בו וכו'. על פן צריך לכסות אותו בעפר שהוא בחינת חרב הנ"ל, כדי לכלא הפשע ולהתם החטאת, לזכר ולטהר הנפש שיש שם, להכניע הרע שסביבו ולכלותו ולבערו על ידי העפר בחינת חרב הנ"ל. ולתקן ולהעלות הנפש שיש שם להעלותו לשרשו לחיותו בזה כנ"ל. ועל פן מי ששחט, הוא יכסה, (יורה דעה סימן כח, סעיף ח) כי הוא בחינת שחיטה ממש וגמרה של השחיטה כנ"ל. ומי שהתחיל במצוה, שהתחיל לתקן הנפשות על ידי הסבין של שחיטה כנ"ל, הוא יגמר אותה (על פי ירושלמי פסחים פרק י הלכה ה), לכסות הדם בעפר. גם פן לתקן מותרי הניצוצות והנפשות כנ"ל. וכל זה נעשה על ידי בחינת תקון הברית כנ"ל, שעל ידי זה נעשה השחיטה והכסוי כנ"ל. ועל פן בשאין שחיטה, אין כסוי (יורה דעה שם סימן יז), דהינו כשנתבלה בידו, אין הדם טעון כסוי, כי כשלא תקנו, העקר על ידי השחיטה שהיא עקר התקון, על פן אי אפשר לתקן עוד המותרי הנפשות שנשארו בדם הנפש על ידי הכסוי, כי כבר התגברה ושלטה עליהם סטרא דמותא ונעשית נבלה כנ"ל ואי אפשר לגמר התקון של הכסוי, כי אם כשכבר נתמקנה בהגן על ידי השחיטה כנ"ל. נמצא, שבחינת כסוי דם נעשה על ידי תקון הברית כנ"ל.

קט"ו ראה תורה רס

קט"ז תורה רס - השם הוא הנפש, כמו שמבאר בהתורה היכל הקדש (בסימן נ"ט). עיין שם. בבחינת (בראשית ב): 'נפש חיה הוא שמו' עיין שם. ויש בבחינה זו מסירת נפש: כי יש עשרה הרוגי מלכות שמסרו נפשם על קדוש ה' בשביל יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה פידוע, שעקר היחוד על ידי מסירת נפש, והם ראו באותן הדורות, שאי אפשר לתקן ולעשות יחודים למעלה כי אם על ידי נשמותיהם, על פן מסרו נפשם על קדוש השם, כי בשנפשות עולות למעלה על ידי מסירת נפש, אזי הם חוזרים להשכינה, כי משם יצאו, כי ישראל הם חלק אלוה ממעל ממש, שהם חלקי השכינה ממש, בבחינת "העמסים מני בטן" (ישעיה מ"ו). וכשהם חוזרים להשכינה אזי השכינה מתפארת חזו במה ברא קאטינא לגבך (זהר ויקרא י"ג). ואז מתעורר השתוקקות עליו ונעשה יחוד פידוע, ולפעמים בא לצרף זה הריגה, חס ושלום, שנהרגין, חס ושלום, כמה וכמה נפשות מישראל, כדי שיהיה יחוד על ידי נפשותיהם העולות למעלה, כי לפעמים צריכין אל היחוד הרבה נפשות מאד, חס ושלום, על פן בא הריגה, חס ושלום: וכן על ידי אבדת השם, הינו המפרסם, דהינו שיש אחד שהוא מפרסם ואינו מפרסם, דהינו שהוא מפרסם בפי כל והכל מדברים ממנו, ואף על פי כן אינו מפרסם, כי אינו חשוב כלל, ויש אחד שאינו חפץ בזה, רק שאבד את המפרסם, דהינו אבדת השם שהיא הנפש, דהינו אף על פי שאין רצונו שלא יהיה מפרסם, אף על פי כן אבד אותו, כמו שאדם אובד דבר שלא ברצונו, דהינו שאבד את השם, שהוא בחינת מפרסם שיש לו שם בעולם, אבל יש אחד שעושה זאת ברצונו ובדעתו, שמוסר את נפשו על קדוש השם, דהינו המפרסם שלו, שהוא בחינת שם כנ"ל, שהוא בחינת נפש כנ"ל, ומחמת זה אף על פי שהוא מפרסם, אף על פי כן אינו מפרסם כלל כי אדרבא הוא להפך, כי הכל דוברים עליו, ובודים עליו כזבים שלא עלה על דעתו, ויש לו שפיכות דמים ממש מזה ועושה זה ככונה, כי הוא בחינת מסירת נפש ממש, כי השם הוא הנפש כנ"ל, וגם יש לו שפיכות דמים מזה כנ"ל, והוא מציל את ישראל בזה ממה שהיה ראוי לבוא עליהם, חס ושלום, בשביל היחוד כנ"ל, ועל ידי מסירת שמו שהוא נפשו כנ"ל, הוא מציל אותם כנ"ל:

וזה בחי' [ק"י]/[ק"י] המבואר בגמרא שע"י תשובה מאהבה זדונות נעשין כזכיות ומבאר רבנו שע"י הבושה ושפיכות דמים שנשפך ע"י הבושה, השכינה מכסה דמהון באהבה הנ"ל אהבת ה' של הצדיק, היא מכסה את דמם של הדבקים בו וכל ישראל. וזה בחי' על כל פשעים תכסה אהבה דהיינו תשובה מאהבה, שזכו ע"י שדבקים בצדיק והוא מעלה אותם מאהבה נפולה לאהבה דקדושה, וע"י אהבת ה' של הצדיק הגדול מתכפר לכל ישראל כנ"ל, ונתהפכין הזדונות לזכיות, ונתעלו הנשמות ישראל הנפולות שהן בחי' פשעים כי ע"י שנשפך דמו מרוב בושה נתעלין ונתהפכין פשעי הנופלים לאהבות רעות לזכיות על ידי כיסוי דם שהשכינה מכסה את דמו באהבה הנ"ל : (עיי' בתיקון כ"א [ק"י])

עד כאן ביאור חברותא לתורה פג תנינא

נראה שכל תורה זו או עכ"פ רובה רמוז בתיקוני הזוהר תיקון כא דף מח: ומדף מט: עד דף נא. ובפנים העתקנו קטעים השייכים לכל עניין במקומו.

וכאן נעתיק את כל מה שנראה שייך לתורה שלנו, בדפים הנ"ל. גם מה שכבר הועתק לעיל, כדי לראות את העניין בשלימותו במקום אחד, כיצד מבואר בתיקונים תיקון כא עם ביאור המתוק מדבש.

תיקון כא דף מח: – מובא במלשן (שמות רבא כח), על הפסוק (שמות 3 ה) ותכל בת פרעה לחמוץ על היאור, שבת פרעה היתה מנוגעת בנגעים קשים ויחדה לחמוץ היאור, כיון שנגעה בחיבה נחפזת.

ועוד יק דבר שהוא דומה לפרה אדומה כי **מטהרת את הטמא** ומטמאה את הטואר, והוא **כד נולד משה אתמר ביה** כשנולד משה נלמד בו (ה"ג צ"ח וכו' להלכה) **ותרא אותו כי טוב הוא** לפי שהיה גופו מחשמל לאילנות, **דחממת עמיה שכינתא** כי אמו יוכבד ראתה את השכינה ששרתה עליו, **ומיד דנגעה ביה בת פרעה** ומיד שנגעה בו בת פרעה שהיתה מלורעת מזל הרע של קליפת נוגה, **איהי אתדכיתא ואתסיאת מצרעתא דילה** היא נטירה ונחפזתה מלרעתה, מחמת התגברות הקדושה של משה על הרע של קליפת נוגה שבה, **ומשה אתדבקת ביה צרעת** אבל במשה נחדבקה בו הצרעת, כי פרח ממנו מקצת הטוב שבו ונחדבקה צבת פרעה, ונחדבקה בו קצת מהרע לטובה שבה, **כמה דאת אמר** כמו שנלמד **והנה ידו מצורעת בשלג** מחמת אחיזת קליפת נוגה, ומפני דבריו **דבהיה זמנא דנגעה ביה בת פרעה פרחת שכינתא מניה** כי בזמן ההוא שנגעה בו בת פרעה פרחת השכינה ממנו מחמת הסתלקות הלבוש דקדושה דחשמל שהיה מלוכס בו, **ובגין דא כד בעא לאתקרבא לגבה בסנה** ובשכיל זה כשלאה משה להתקרב אל השכינה בסנה, **אמרה ליה אמרה לו השכינה אל תקרב הלוים** בגוף דקליפת נוגה, אלא תחלה **של נעליך מעל רגליך** ראה לומר **עד דיתפשט מההוא גופא דנגעת ביה בת פרעה** עד שיחפשט מגוף של קליפת נוגה שנגעה בו בת פרעה, ואמר **תמן אחזי ליה** כי שם בסנה הראה הקב"ה למשה, **דגופא דבר נש בהאי עלמא איהו צרעת ממשכא דחויא** כי גוף האדם בעולם הזה הוא מעור הנחש שלקח בצרעת, והוא סוד כחנות עור שהיתה מקליפת נוגה שמשם הצרעת. (הגר"א ח"מ ומפרישים)

לבתר דאתפשט מניה ואחר שנתפשט האדם מגופו שהוא מעור הנחש המלורע, **והדר לגנתא דעדן** וחזר לגן עדן אחר הסתלקותו, **אתלבש בגופא קדישא דיליה** שם הוא מתלבש בגוף הקדוש שלו, דהיינו בחלוקת דרבנן כעין גוף של אדם הראשון קודם החטא, **ודא איהו ועל זה רומז מה שכתוב והנה שבה כבשרו** דהיינו כגוף של אדם הראשון שהיה מחשמל של עץ הדעת טוב לאילנות, **והכי אתלבש משה בה** וכך נחלבש משה בסנה, **ודא איהו** וזהו מה שכתוב **והנה שבה כבשרו** ומפני **פקדמיתא** כמו אדם הראשון קודם החטא, **דאתמר ביה** שנלמד בו שאמר על חוה **עצם מעצמי ובשר מבשרי** כי גם גופה היה מחשמל לאילנות.

ובגין דא אמר ליה ובשכיל זה אמר הקב"ה למשה, **של נעליך מעל רגליך** ומפני **דא גופא דהוה ליה כנעל** זהו הגוף שהיה לו כנעל מקליפת נוגה, **ההוא דנגעה ביה בת פרעה** אחר הגוף שנגעה בו בת פרעה שהיתה מקליפת נוגה, **ואתלבש באחרא** ונתלבש בגוף ולבוש אחר מחשמל דקדושה, **ובההוא זמנא אהדרת עליה שכינתא** ונחזרו הזמן חזרה אליו השכינה, ור"ל שנחשבה אליו ונעשה בעלה למטרונותא. (הגר"א ח"מ)

ובגין דא ובשכיל לרמז על זה, **אחזי ליה באתין דעבד** הראה הקב"ה למשה בצורות שעשה לעיני העם, את ענין קליפת נוגה שלפעמים היא חוזרת לקדושה ולפעמים היא קליפה, **באת קדמאה** בצורת הראשונה שעשה לעיני העם לפני שעשה האורות לעיני פרעה (פי' בסנה אות הראשונה היתה שהמטה נחפזה לנחש), **ואמר ליה הקב"ה למשה הבא נא ידך בחיקך** ומפני **ואמאי בחיקך** למה דוקא בחיקך, אלא **הכא רמזי** כחן רמז לו מה שכתוב **משוכבת חיקך** מחמת חטא חוה שהיתה שוכבת בחיקו של אדם הראשון שצחטה נהוה הצרעת, **שמור פתחי פיך** שלא תכניס בו עוד מאכל אסור כזה, והיינו **והנה ידו מצורעת בשלג** מחמת שנחמה בו קליפת נוגה, **ולבתר אחזי ליה** אחר כך הראה הקב"ה למשה, **דאתדכיא באורייתא** שנטהר בחורה, כי התקון של צרעת הוא על ידי עסק החורה, כבוד מש"כ (ויקרא יג ט) זאת תהיה תורת המלורע, כי על ידי החורה מתבררת קליפת נוגה והטוב שבה עולה לקדושה, **הדא הוא דכתיב בה** זה שכתוב בקליפת נוגה **והנה שבה כבשרו** שחזרה לקדושה בבחינת גוף של אדם הראשון שהיה מחשמל דקדושה הנקרא בש"ר. (ח"מ ומפרישים)

תיקון כא דף מט. – ויחול (דף מט ע"ב) איהו שחוק הפסיל הטחול שהיה העוקבא דקליפה, והוא המזיאה לשחוק את הכסיל, ור"ל שהיא מראה פנים שחוקות לעוברי עבודה, (ומבואר ב"מ' צ"ב, כי טחול הוא עינו השחוק) **ועליה אתמר** ועליה נלמד (שם דף ט"ז ע"ב) **אם ראית רשע שהשועה משחקת לו אל תתגרה בו** הרי שיש רשע שהעוקבא דקליפה הנקראת "שעה" מראה לו פנים שחוקות, **בגין דאיהו שאול תחתית** לפי שחוק טומאתו של הרשע הוא כשחול תחתית, **דאתמר ביה** שנלמד בו **צדיק ממונא בולע** לויק שאין לו כח כנגדו הוא בולע, **אבל צדיק גמור** שהוא שומר הבכית דהיינו היסוד הנקרא לויק, **אינו בולע** כי בקדושתו מתגבר עליו, וזה הרשע הוא כמו הס"מ שעליו אמרו חז"ל (שם דף ט"ז ע"ב) **כבד פועם וקטיל** כד כועס והורג, ור"ל שזה הרשע ככעסו הורג ללויק שאינו גמור. (ח"מ ומפרישים)

ק"י * יומא פו: – איני והאמר ריש לקיש גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכיות שנאמר (ויחזקאל לג-יט) ובשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה עליהם (חיה) יחיה לא קשיא כאן מאהבה כאן מיראה

לב מבין לב יודע לב רואה לב איהו שכינתא דלא נטלא אלא דמא צח דאיהי קרבנא דצלותא נקיה בלא חובין ובלא פוסלת וקריבת לגבי בעלה שופרא דכלא אכל יתרת הקבד שהיא העוקבא דס"מ, לא יתיבת לבעלה אלא שיוירין ופסולת היא אינה נוחתה לבעלה חלא השוירים והפסולת, דהיינו את המחשבות זרות של בני אדם שהם המין שלה שמעלה אותם לבעלה, ומפרש ופאי גיהו בעלה ומי הוא בעלה, כי יש כמה בחינות בדבורא דקליפה, ואמר קבד אל אחר הוא כבד הנקרא אל אחר שהוא ס"מ שהוא הו"א דקליפה, ומאלין שיוירין דנטיל מנה ונכח אלו השייכים שהם העוונות והמחשבות זרות שהם מן מקבל מהעוקבא שלו, הוא עולה ומקטרג למעלה, ומתעוררים דינים על ישראל רח"ל, ואו אתעביד דם טחול חשוד ואופמא נעשה דם הטחול חשוד ושחור, ור"ל העוקבא דקליפה הנקראת טחול מתמלאת דינים קשים על ישראל, ומה שהיתה תחלה טחול שוחק ומראה פנים שוחקות לעובדי עבירה, עתה היא נהפכה להם לפנים של זעם וכעס רח"ל, ואמר הוא נחש רמאי דפתי לחנה דאיהי לבא הטחול הוא הנחש הגמאי שפיתה את חוה שהיא סוד הלב, ור"ל שעל ידי זה נפגמה המלכות הנקראת לב, ויגרם לה מותא וגרם לה לחיות הקליפה שסם ענין המיתה. (ו"מ ומפרשים)

ואוהל והא תרי פתי לבא אינון והרי יש שני בחים בלב, ובחלל הימני שורה יצר הטוב ובחלל השמאלי שורה יצר הרע, למאן פתי מנייהו למו פיתה הנחש מהם, וכי גם יצר הטוב נחפזה והנפך לרע, ומשיב אינו כן אלא הואא דשמאלא אלא זה השורה בחלל השמאלי שהוא היצר הרע, (ה"י ד"ר) דאתמר ביה שנאמר בו לב פסיל לשמאלו כי הוא צח מסוגי הגבורות שבשמאל, ועליה אתמר ועלו נאמר ומוצא אני מר ממות את האשה דהיינו את היצר הרע שהיא הגוקבא בישא, אבל לב הכם לימינו הוא יצר הטוב, דא הוא סוד אשת חיל עטרת בעלה כי יצר הטוב הוא בחינת נפש שכלל שהיא בחינת אשה טובה, אשר עלה אתמר עליה נאמר מצא אשה מצא טוב ומפרש דאיהי יצר הטוב אשה טובה היא יצר הטוב מזליה דבר על אדם, עלה אתמר על הגנפ האשכלת שכלל נאמר להניח ברכה אל ביתך פירוש שבזיל אשחך הנקראת בית, ויצר הטוב שמלך נפש דקדושה הוא דומתה, ועל זה נאמר ברכת יהוה היא תעשיר שאלם זוכה על ידי יצר הטוב לעושר על תורה ומצוה, ועלה אתמר ועליה נאמר ראה חיים עם האשה אשר אהבת כי על ידי יצר הטוב נמשך לאלים חיים ממזלו. (ו"מ ומפרשים)

וממשך ואמר כי איהי בדיוקא דשכינתא תתאה אגפם שחללל הימני שכלל האדם, היא בדיוקן של השכינה התחתונה, כי שורש הגנפ היא שכינה, כלילא מעשר לכן הגנפ כלולה מעשר בחינות, ענין השכינה הגלולה מעשר ספירות, ואמר ויהי גר מצוה והמלכות נקראת "גר מצוה" לפי שבה הוא התקון של קיום המלות, ורוחא דנשיב בה תפארת ישראל ורוח העשב בה הוא תפארת ישראל, דהיינו הארות החסדים, שמהם מאיר ז"א במלכות, איהי בכניפי ריאה, ור"ל שהם נמשכות לז"א מזימא הנקראת ריאה, ורא איהו ותורה אור ואלו החסדים הם בחינת תורה אור, כי יש בריאה חמש אותות כנגד החמשה חומשי תורה, וכנגד חמש פעמים אור הגזכרים ביום ראשון של מעשה בראשית, דנהיר בה דא שכינתא עלאה המאירה בה היא שכינה העליונה שהיא הבינה, ור"ל ז"א המאיר במלכות מן החסדים, הגה שורש החסדים הוא מבינה, הנקראת בשמות חיים לפי דנתתא מן מוחא כי הבינה מורידה ומושכת את החסדים המביאים חיים מן מוח החכמה, שבה נאמר (הכלה 2 ע) החכמה תחיה את בעליה, לנארתא לון בלבא להאיר מן החסדים על ידי ז"א במלכות הנקראת לב. (ו"מ ומפרשים)

מאי נ"ר נפשא רוחא דנפשא איהי פתילה רוחא דא זיתא נשמתא נר י"י נשמת אדם אדם דאיהי אור נר נהיר ביה אורייתא דבכתב ונשמתא דאיהי נר נהיר בה מצוה ובוזמנא דלא גהירין בה אור ונר וזמון שאינם מאירים בנשמתו אור התורה מ"א ונר המלות ממלכות, לפי שאינו לומד תורה ואינו מקיים את המלות, ואו אתמר בנשמתא אז נאמר בהגשמה, כאילו היא לומדת אל תראוני שאני שחרהרת פי ששחרתי מחמת עוונתי הרבים, ואתמר באדם ואז נאמר בלשם אלביש שמים קדרות כי הגשמה הנקראת שמים נחלבה בקדוה הקליפות, (זו נמו, "נשמתא" היא השכינה, ו"אדם" הוא ז"א). (ו"מ ומפרשים)

ומפרש ופאי ג"ר על מה נרמו הג"ר מצוה, ואמר שהוא ראשי תיבות נ'פשא ר'וחא והיינו נ' נפשא, ר' רוחא, ואמר עוד כי לקבל תלת קטריין אלין כנגד אלו השלשה קטריי הגרין הגזכרים, אינון תלת גוויין הם שלשה גוונים של אור הגר, שהם אשא אופמא אש שחורה כנגד הגנפ שממלכות, שעיקרה גבורות שהם גוון שחור, חוריא אש לבנה היא כנגד הרוח שמו"א, שעיקרו חסדים שהם גוון לבן, ותתקבא ואש גוון תכלת, היא כנגד הגשמה שמבינה, שגוונה תכלת, מאן דנטיר מי ששומר את ג"ר יהוה נשמת אדם ר"ל ששומר את הגרין שלו שלא יפגמו, והוא באוריתא על ידי למוד התורה, בפקודין דעשה ולא תעשה ועל ידי קיום מלות עשה ומלות לא תעשה, לא שליט עליה נורא דגיהנם בזכות און אש הגיהנם שולטת עליו, ומפרש ורא איהו ואש הגיהנם היא סוד קבד ומרה וטחול היא המלכות דקליפה כזכור לעיל, ומפרש אידם הם אש של גיהנם, ואמר קבד אשא סומקא הכבד הוא אש אדומה, מחמת הוא ז"א דקליפה, מרה היא בינה דקליפה, וטחול היא המלכות דקליפה כזכור לעיל, ומפרש אידם הם אש של גיהנם, ואמר קבד אשא סומקא הכבד הוא אש אדומה, מחמת אודם הם שזכור, מרה אשא ידוקא המרה היא אש ידוקה, כי יש בה לימות בגוון ידוק, טחול אשא אופמא הטחול הוא אש שחורה, כי בו נאספים כל הלכלוכים של הגוף ונעשים שם בגוון שחור, יתרת הקבד היא בחינת עוקבא דקליפה הכוללת את כל עשר ספירות דקליפה, היא כלילא דכלהו היא כוללת את כל הגרין דקליפה, והיא כבוד תכלת חשוד דהיינו דינים גמורים, אבל ותכלת דציצית מצוה אבל התכלת שעשו ציצית היא מורה, והיא בקדושה ותכלת לית בסטרא אחרא כי אין גוון תכלת בסטרא אחרא, רק תכלת חשוד, בגין דאיהו דומה לברסא יקירא לפי שהתכלת דומה לכסא הכבוד, כמאמר חז"ל (במש' סוטה 47 ע 6א), ור"ל כי הבינה היא בחינת תכלת, מקנת צעולם הבריאה הנקראת עולם הכסא, וגם שם דוחה את החושנים. (ו"מ ומפרשים)

ואמר עוד כי גוויין דשרגא השלשה גוונים של הגר, שמלך הסטרא אחרא, אינון לבושיין הם לבושים לג"ר יהוה נשמת אדם דהיינו לגרין של האדם, אם טימא אותם בעוונותיו, ומפרש גוון אופם דאיהו טחול גוון השחור של הגר הוא כנגד הטחול שלמו שחור, כד מתלבשת תמן נפשא בחובין כשנפג האדם בעוונותיו נפלה והתלבשה בקליפת טחול, אז איהי אמת השכינה שהיא סוד הגנפ אומרת, אל תראוני שאני שחרהרת ומפרש שחרהרת בקדרותא דבני בני בני שחורה בשביל חשבות של בני ישראל, בדוחקא דלהון ובשביל הרוח שלהם, בענייתא דלהון ובשביל העוונות שלהם, ור"ל אז גם השכינה שהיא בחינת נפש יודעת נבלות, ומפרש עוד כי קדרותא חשבות השכל בלור התורה, ולצונותא ומה שמחלוצים מעובדי השם יחברך, וענייתא ועניות הדעה, משחול נפקא כל אלו הדברים יוצאים מן הטחול, כי הטחול שחור וחשוד, ואמר כד נשמתא אסייא בה בגלותא כשהגשמה אכורה בגלות הטחול, ורא איהו וזה הוא שחוב ופשחה פי תירש גבירתה השפחה היא הטחול נוקביה דס"מ, הוורשת את גבירתה, שהיא הגנפ הקדושה, או שורשת את הארות המלכות, ובההוא זמנא טחול שוחק ובאורו הזמן הטחול שוחק ונהנה בברכה של ישראל, כמ"ס (איהה 6 ע 4) שחוקו על משבחיה, אבל ולזמנא דייתי מלכא משיחא וזמון שיבא מלך המשיח, לנטלא נוקמא משחול דאיהי שפחה שתחילת מעשיו יהיה לקחת נקמה מטחול שהיא השפחה הגזכרת, אז יתקיים מה שכתוב יושב בשמים ישחק, ויפגש ישחק, איהו באבודא דלהון הקב"ה ישחך בצנייה שלהם, דהיינו כשיתבטלו מן העולם, כמה דאת אמר כמו שנאמר ובאבד רשעים רבה הקב"ה ירון וישמח באבידת הרשעים. (ו"מ ומפרשים)

רנ"ה איהו הנ"ר איהו נה"ר יוצא מעדן ומאי גיהו מצות עשה ומצות לא תעשה כחושבן נה"ר גו"ן ה"א ר"ש ואיהו הנר המאיר לאדם ועל דא באבד רשעים רנ"ה ובההוא זמנא ובאורו הזמן של ביאת המשיח, הטחול דשוחק אתאביד העוקבא דקליפה ששחקה על כרתם של ישראל תתאבד ותחבטל מן העולם, ואז יתקיים מה שכתוב אז מלא שחוק פיננו (ור"ל שאז יתמלא הכבוד המלכות בשתי פעמים אור"י שספרים שחוק"ה), ולישוננו רנ"ה ורא איהו שאז יקיימו ישראל את כל התרי"ג מלות הנרמזות במלות אותיות רנ"ה כנ"ל, ואז יתקיים מש"כ לא יכבה בלילה גר"ה לפי שהמלות יאירו לבני ישראל עד עולם, בגין דטעמה פי טוב סהרה לפי שאז ייעטמו טעם התורה, כמ"ס (ההלים 48 ע 6) טעמו ורלו כי טוב יהוה, היינו תורת יהוה הנקראת סחורה, כמ"ס (משלי 2 יד), כי טוב סחרה מסחר כסף. (ו"מ ומפרשים)

ובההוא זמנא ובאורו הזמן של ביאת המשיח, מתקבא ארשלים דאיהי לבא תתקון ירושלים שהיא סוד הלב, ור"ל שתתקון המלכות הנקראת ירושלים והיא סוד הלב כנ"ל, והטעם כי לבא איהו לה"ה המזוהב כי הלב"ב הוא אותיות לה"ה, המורה על המלכות שכל עיקרה הוא להבות וגבורות, ומפרש מה שכתוב לא יכבה בלילה נרה, כי מלת יכבה היא פחושבן ה"ב והוא אותיות לה"ה בסוד הגבורות, אבל ה"ב"ל הוא רוח כבוד החסדים, והאור"ג בשני בתי הלב, ובשתקבל המלכות את החסדים והגבורות אז לא יכבה נרה בגלותא דאיהי לילה נגלות שהיא דומה ללילה, ותהיה נבנית כפרטוף שלם, שזוהו סוד בנין ירושלים, ואתבנייתא על ידא דקדשא בריה הוא ותהיה בנייה על ידי הקב"ה בעלמו, כמה דאת אמר כמו שנאמר בונה ירושלים יהוה וכשם שהוא חי וקיים לעד, כן מעשי ידיו לא יתבטלו לעולם. (ו"מ ומפרשים)

מאמר המוסבר כאן, כתב בספר דרך אמת ששיך לעיל בד"ה ומאי ג"ר (בביאוריו עמ' קח), וכן נתון ונרמז שם בדפוס קושטא שלפנינו, ורק שכלן הוכפל במספר, ובס"ד ביאטוריה שם.

ועוד מרה טחול קבד המרה היא בחינת הבינה דקליפה, והטחול היא בחינת המלכות דקליפה, וכדו שהוא בחינת ז"א דקליפה, אינון גלותא לנשמתא ורוחא ונפשא הם הגלות להגשמה שהיא מבינה דקדושה, ולרוח שהוא מ"א דקדושה, ולנפש שהיא ממלכות דקדושה.

ואמר עוד דאיהי שכינתא כד גלת בכבד והגנפ היא סוד השכינה כשגלתה בכבד שהוא הו"א דקליפה, אתמר באבריים דאינון עמא קדישא אז נאמר באבריים שהם עם הקדוש בני ישראל, חילקא דילה שהם החילים של המלכות, והם לריכים לעסוק בתקונה, אבל נבלות נאמר עליהם תכבד העבודה על האנשים שהם משועבדים

לכב"ד שהוא הס"מ המכביד את עול הגלות על ישראל ומונע אותם מעבודת הבורא ב"ה, וכן **בד גלת במרה** שהשכינה גלתה עם ישראל במרה שהיא הבינה דקליפה, **אתמר בה** נאמר בה **וימררו את תייהם** שהחיותים ממררים את חיי בני ישראל, שלא יוכלו לקבל את החיים מבינה דקדושה, **בד גלת בשחול** כשהשכינה גלתה עם ישראל בשחול שהיא הגונבה דקליפה, **אתמר בה** נאמר בה **ולא שמעו אל משה מקצרו רוח**, **דהיה בבטנם** (ה"ג ד"ו) ור"ל שהיו בקצור רוח בבטנם מחמת המרה שחורה שנתגברה עליהם, וזו חן הכוח שבריא ויכול לנשכע היטב על הלכ לקרר חומו, וזו לעקו בני ישראל להקב"ה, ומש"כ **וימעבדה קשה** דהיינו **דהיה בשחול** מלד הגונבה דקליפה, **והו צווחין לקדשא בריך הוא מנה** והו ישראל לועקים להקב"ה מלכת הטחול, **הדא הוא דקתיב** זהו שכתוב **מבטן שאול שועתי שמעת קולי** כי השאול הוא בחינת טחול, **ואתמר בהו** ונאמר בישראל שחור כן **ותעל שועתם אל האלהים מן העבודה** וזו החיול אור הגאולה להאיר להם, עד שיאור ממלכים נכסים ונפלאות. (הגרי"א ח"מ)

וממשך ואמר **ונשמתא בגלותא בתראה (דף נ ע"א) אתמר בה** והגשמה שהיא השכינה נאמר בה בגלות האחרון הלו, **ותגל מרגלותיו** וגלתה למרגלותיו, ור"ל שהלכה בגלות ויורה עד הגלות של אדם בליעל לכבר גם משם את הגשמות והגלוץ הקדושים, (בסוד מה שמבאר בזה פ' פקודי דף נח ע"א, "עד דמאטו בגלוו בגלוו"), **ותשכב היינו שכיבת לעפרא** השכינה שכבה לעפר שהיא ירידתה לעולם הבריאה בגלות, וכן **וי ליה לבר נש דנשמתיא נחיתת תחות רגליה** אוי לו לאדם שבעותיו ירדה נשמתו תחת רגליו, שהיא תכלית הידיעה והשפלות, **דבההוא זמנא אתמר במזליה** שצדוהו הזמן נאמר במזלו שהוא שורש נשמתו למעלה שהיא השכינה, שבעותיו **נפלה** השכינה בגלות, אבל **לא תוסף קום** מעצמה, כלומר שלא יהו ישראל ראוי לגאולה מלד מעשיהם, **ולית ליה עלוי וסלוק** ואין לו היינו להשכינה ולבניה עליה, **אלא בידא דקדשא בריך הוא** אלף בידו של הקב"ה בכבודו ובעצמו, ומפרש **דאזיל שמא קדישא לימינא ואוקים לה** שילך השם הקדוש הוי"ה לימין של הקב"ה ויקים את השכינה, דהיינו שהגאולה שלימה תהיה מלד התעוררות החסד העליון בלי זכויות התחתונים. (ח"מ ומפשיס)

ורא דמלה וסוד הדבר נרמז במה שאמר בועז לרות הרומת על השכינה **ליני הלילה** בגלות, **והיה בבקר** כשהיה התעוררות חסד העליון של הבקר לדברכה, או **אם יגאלך טוב יגאל ומפרש טוב דאיהו ברית** אם יזכר שהיה הגאולה מלד תקון הברית והיסוד הנקרא טוב, **יגאל** מה טוב ונכון שיהיה הגאולה מלד היסוד, אבל **ואם לא יתפוץ לגאלך** ור"ל כשלא יהו ישראל ראוי לגאולה מלד תקון היסוד, או **וגאלתיך אנכי** היינו שהיה הגאולה מלד החסדים לזכר המאוריס בלומא הגקראת אנכי, **חי יהוה שכבי עד הבקר** פירוש, עד שיתעוררו החסדים הנקראים בקר, והיו נמשכים לך ח"י חוליות שבערה עד היסוד שנקרא ח"י.

ועתה מפרש ואמר **אנכי, דאיהו אימא עלאה** שהיא הבינה הנקראת "אנכי", **אנכי דיציאת מצרים** היא אנכי שעליה נאמר אנכי יהוה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ומה שכתוב **חי יהוה שכבי עד הבקר**, (ה"ג הכל"ג) **דאיהו ימינא** בקר הוא החסד שנימון, **דביה תוקפא דאורייתא דבכתב** שכתב הוא עיקר הבנין והתוקף של ז"א הנקרא תורה שכתב, (ה"ג הגרי"א) **דאיהו עמודא דאמצעותא** שז"א הוא עמוד האמצעי, **דמימינא אתייהיבת אורייתא דכתב** כי מחסד שנימון נמתה התורה שכתב, ור"ל מהחסדים נתקן ז"א, **ומשמאלא אתייהיבת אורייתא דבעל פה**, **דאיהו נוקבא** והגבורה שכתבאל נמתה ונתקנה התורה שבעל פה שהיא העוקבא ח"י. (ח"מ ומפשיס)

ובגין דא ובגין שהמלכות עיקר תוקנה היא על ידי הגבורות, לכן **טוב צדיק ח"י עלמין איהו מסטרא דשמאלא** היסוד הנקרא טוב, ונקרא לדיק, והוא מתייחס את כל העולמות. הוא מלד הגבורה שכתבאל, כדוע שהיסוד נוטה לשמאל כדי שהחשק גבורות המוקבולות בו ישיעם למלכות שהיא בחינת שמאל, **דאיהו** כי היסוד הוא **גבור הכובש את יצרו**, **דאיהו סמאל** שהלך הוא הס"מ, ור"ל על ידי הגבורות שביסוד כובשים ומכניעים את הס"מ, **ובגין דא** ובגין זה **שמאל דוחה** הגבורות שכתבאל דוחות את החילונים, **ובמינא יקום** ובחסד שנימון תקום השכינה, **דמאן דנפיל לא צריך לאקמא אלא בידא ימינא** כי מי שנפל אין צריך להקימו אלף ביד ימין, ור"ל מי שנפל ממדרגתו, העיקר להקימו על ידי החסדים שעל ידיהם קמים ועולים למעלה, **ובגין דא** ובגין זה נאמר **חי יהוה שכבי עד הבקר** פירוש, עד שיתעוררו החסדים העליונים הנקראים בקר לגאול את השכינה ובניה ישראל. (ח"מ ומפשיס)

ואמר עוד **וישמאלא איהו ראש השנה** והגבורה שכתבאל הוא ראש השנה, שאז הוא יום הדיון, וזו מתחיל הגסירה על ידי הגבורות, **וימינא פסח** והחסד שנימון הוא חג הפסח, שאז יש התעוררות החסדים וכניסתם בתוך המלכות, בהמשך מ"ט ימי ספירת העומר (כמ"ג בשעה"כ בדדושי העומר), **ובייה הוה אומא** ובחסד היה הגבורה, כמ"ט (ישעה סב ח) נשבע יהוה בימינו, והיינו **בי"ד יומין** שנשבע הקב"ה להעביר ולחכות את זרע עמלק מן העולם ביום י"ד של חשב ניסן שהוא ערב פסח, (כמ"ג בזה פ' פסח דף רמט ע"א), וז"ל ב"ד וכו' חנו אומי לאעברא מעלמא זרעא דעשו מעלתי, פ' נשבע הקב"ה להעביר ולחכות את זרע עשו שהם העמלקים מן העולם ביום י"ד ניסן), כעין שהיה הגמיה ב"ד בניסן על ידי שחיטת זכאן שהוא היה האלה של המלכים לקרבן פסח, כן יהיה לעתיד לבוא, **ודא איהו** וזו מש"כ **פי יד על פס י"ה** כמובא לתקון (דף נג ע"ג) **י"ה** אינו חכמה ובניה וכו', וברון יתמחון עמלקים מעלמא, ור"ל על ידי שיתגלו החסדים לזכר ואימא על ידי זה ימחו העמלקים מן העולם.

ואמר כי **ועל ההוא זמנא** על אותו הזמן כששולטת הגבורה שהוא לז שמאל בעולם שאז אין הזמן של הגאולה, **איהו אמרת** השכינה אומרת **אל תראוני שאני שחררת ומפרש אל תראוני** היינו **מסטרא דשמאלא דיצחק** כאשני מלד הגבורות שכתבאל, שהיא מדתו של יצחק, **דאנא בקדרותא ביה** שבה המדה אני נלחית שחרותי, **הדא הוא דקתיב** זהו שכתוב **צדקת ותיקת עיני מראות ומפרש מראות ודאי בפון קנא דאיהו אור** מלכאות בגאולה שהיה מלד החסד הנקרא אור, ועיניו כהו מלכאות אז את אור הגאולה, דהיינו שנסתמה ממנו **מראות דבגואה** מלהשיג הגאולה בעצמה, **דאתמר בהו** שנאמר במלכות הגבורה, שיחזקאל הנביא אמר **נפתחו השמים ואראה מראות אלהים** אבל מילחם שהיה בגבורה נסתמו ממנו, **ודא איהו** זהו הוא שכתוב **ותקתי עיני מראות** דהיינו **מסטרא דשמאלא** לפי שהיה מלד הגבורה שכתבאל, **ואתמר בההוא זמנא בקדשא בריך הוא** ונאמר בקב"ה בלוחו הזמן כשלד הגבורות גוברות בעולם, **אלביש שמים קדרות** כי שמים הוא ז"א ומלד הגבורות נלכש כחשך כדי להגן על מלכות מלחיות החילונים (בסוד מה שמבאר לעיל (בהקדמה דף ט"ג), ובביאורינו כדף ח' עמ' ח) על הכתוב **לפפור נודת מן קנה**, שהיא המלכות, "כו אש נודת ממחור", הוא ז"א). (ח"מ הגרי"א ומפשיס)

כאן חוזר לדורש של הפסוק **כי נר מורה ותורה אור** הנזכר בדף הקודם, ואמר **נר איהו ה'** נר הוא המלכות שהיא סוד אות ה' האחרונה דקס הוי"ה, ולכן **חמש גוונין נהירין בה** חמשה גוונים שהם חמשה גבורות מאירות ומתפשטות בה, **ואיפון תיור** והם גוון לבן בחסד שנגבורה, **סבימך** וגוון אדום בגבורה שנגבורה, **ידוק** וגוון ירוק שתפארת שנגבורה, **ואופם** וגוון שחור בגלות שנגבורה, **ותקלת** וגוון תכלת בזהו שנגבורה, אבל **ו' אור הנר מלגא** אות ו' של השם הוי"ה שהוא סוד ז"א, הוא סוד אור הנר המאיר בפנימיות המלכות להמתיק את גבורותיה על ידי החסדים שלו.

אבל **סמאל השף** הס"מ הוא חשך הקליפה, **נחש קדרות** נחש שהיא הנקבא דס"מ היא שחורה, ור"ל ס"מ ונתחם הם האו"ן דקליפה המלכזים על האו"ן דקדושה, **ועלה אתמר** ועליה נאמר **אלביש שמים קדרות** אלכיש את ז"א הנקרא שמים בקדרות, שהוא **נוקבא דיליה** הנקבא של הס"מ שהיא מלכזת על ז"א, ומש"כ **ושק אשים פסותם** וסק רומות על הקליפות שנסעות כסותם של ז"א דקדושה, **וי לגשמתא** **בד אתלבשת בקדרותא דלהו** אוי לנשמה המתלבשת בחשך הקליפות, ור"ל שירדת נשמתו בקליפות, **ועלה אתמר** ועליו נאמר **ותקתי עיני מראות** שאינו יכול לראות בקדושה, **ואיפון חשוכין דמכסיין על עיינין** והקליפות הם החשך המכסות על העינים, ור"ל שמתאספות את עיני השכל, **דלית לון רשו לאסתכלא** **בקדשא בריך הוא** וישכינתיה שאין להם רשות להסתכל ולהשיג ולהתבונן בהקב"ה ושכינתו, ור"ל בלוח הגדול המאיר בכל העולמות. (ח"מ ומפשיס)

ואור ונר דנהירין בהו ואור שהוא ז"א ונר שהיא המלכות, המאירים בהגשמות הראויות להארתם, הנה הם העונות גורמים **אתמר בהו** נאמר באלו הגשמות שבעונותם ירדו בקליפות, **ותשכו הוראות בארבות** היינו שגורש נשמתם שכתבאל נחשך אורם, **כמה דאתמר קהלת** כמו שאמר שלמה המלך בספר קהלת, **עד אשר לא תחשך השמש והאור וגומר** שגורש נשמתם של ישראל למעלה, ועתה מפרש **ואור ונר** הנזכרים למעלה **עלייהו אתמר** עליהם נאמר **פי נר מצוה** הוא המלכות כי בה הוא תקון קיום המצוה, **ותורה אור** שהוא ז"א שהוא אור התורה שכתב, שש שורש נשמתו ישראל, ושאול **ואמאי אתחשכן בהו** למה נחשכו נשמתו ישראל שורשם שצו"ן, ומש"כ **בגין דלא הו משתדלין באורייתא ומצוה** לפי שישאל לא היו עוסקים בתורה ובקיום המצוה שהם תקון ז"א, **בדחילו ורחימו דאיפון י"ה** ביראה והאבה שהם סוד י"ה שהם תקון אלף ואימא, ור"ל שעל ידי לימוד התורה וקיום המצוה משיכים מוחין דגלות מאבא ואימא לזו"ן ונעשה יחוד ביניהם, אבל אם לא משיכים להם מוחין אז יש אחיזה להקליפות שנגשמות.

ומיך דמשתדלין בהו ומי שישאל עוסקים בתורה ובמצוה, **בדחילו ורחימו** ביראה והאבה וממשיכים מוחין לזו"ן, או **אומא איהו לקדשא בריך הוא פי"ה דאיפון דחילו ורחימו** תחסיים הגבורה של הקב"ה שגשבע ב"ה דהיינו בלכא ואימא שהם שורש היראה והאבה, **לאעברא לון מעלמא דנשמתא** להעביר ולכטל את לחיות הקליפות משורש נשמתו ישראל, **בגין דאיפון חשוכין** לפי שאותם הקליפות החשוכות, **אפרשיין בין י"ה** מפרישים בין י"ה שהם אלף ואימא, **ובין ו"ה** שהם זו"ן,

כמה דאוקמוה כמו שפירשו חז"ל דכתיב מה שכתוב **פי יד על כס י"ה** פי כשיתגלו הארות של אבא ואימא שהם י"ה, אז יתקיים מה שכתוב שם "מלחמה ליהו"ה בעמלק" שאב"ה ימחה את זכרו לעולמים, אבל **ובההוא זמנא** באותו הזמן כשאני משתלבים בתורה ובנצחא ביאלה ורבה ליהודא ד" אריות שם הו"ה, **אתמר באדם** אז נאמר באלה העליון שהוא ז"ל, **לבושו שמים קדרות וגומר** היינו ז"ל הנקרא שמים שנלכד בקליפה כדי לשמור את השכינה מאחזות החימונים כנ"ל, **ובההוא זמנא דמתעברין קדרותא וחסוכא מנשמתא** ובאותו הזמן שיעברו ויתבטלו הקדרות והחשך שהם הזו"ן דקליפה מן הגשמה, **מיד נאמר כל הגשמה תהלה י"ה** שהגשמות יאירו כבוד המוחין שהם י"ה והללו את שם י"ה. (ו"מ ומפדשים)

ומפרש עוד **זמנא אינון אלין חשוכין** ומי הם אלו חשכות הקליפות המתחשכות את אור נשמת האדם, ואמר **אלין סמאל ונחש** אלו הם הס"מ והגתש שהם הזו"ן דקליפה, **זמנא גרים לון לשלשטא עלייהו** ומי גרים להם לקבל רשות לשלוט על הגשמות, ואמר **אלא רזא דקרא אוליה** אלא כוד הפסוק בעלמנו מלמד על זה, שכתוב **פי אם עונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלהיכם** כי העונות נעשים מסך המבדיל בין נשמתם שגופם לבין אורש נשמתם העליון, ועל ידי זה ניוון להם כח ורשות לשלוט על הגשמות, ודוד **בגיניהו אמר** ודוד בשביל הגשמות שנחשכה אורם אמר **גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך** ור"ל על ידי אסור הקב"ה את המסך המבדיל מעיני השכל, אז מיד יזכר לראות נפלאות בתורה הקדושה. **ובההוא זמנא** ובאותו הזמן כשיתחלף מסך המבדיל מעיני השכל, **מה דהוה שולטין חשוכין על גהורין דעיניו** מה שהיו שולטים החשכות על האורות של העינים, ור"ל שהחשכו את עיני השכל, **מתהפכין גהורין** עתה יתהפכו לאורות של קדושה, **ושולטין על חשוכין** ושלטו על חשכות הקליפות.

ורזא דמלה וסוד הדבר מרומז בהעמדים, דהיינו **שופר מהופך דקדמא** שופר לשון שופר והיינו התפארת שנחשף ממה שהיה מקודם כבוד קטנת בנחיתת **ק"ף קטין** שבעיבור היה כבוד חלת כליון בחלת, ובשעת הלידה והיניקה נזקף קלת להיות בן ו', וענין זה נרמז **ההוא דאתמר ביה** בעיקב שנאמר בו **קטנתי מכל החסדים** ור"ל כי בזמן הקטנות נקטן ז"ל מכל החסדים, ולא נשאר בו רק גבורות בלבד, ואז נקטן **ומכל האמת** שאז היתה חסרה לז"ל הארת תקון ו"ואמת" מתקוני דדיקא דל"ה, ועתה כשבא לז"ל מוחין גדלות **אודקא ואקרי זקף גדול** הוא נזקף ונקרא זקף גדול על שם שזקף ונתגדל כבוד גדלות המוחין, ואז כל הקליפות מתפשטות ומתבטלות ממנו, ואמר **זאין אמת אלא תורה** היינו ז"ל הנקרא תורה שנכתב, **הדא הוא דכתיב** זה שכתוב **תורת אמת יהיה בפייהו** שקיבל הארת תקון ואמת דל"ה שזה היה חסר לו כזכור. (ו"מ ומפדשים)

ובההוא זמנא ובאותו הזמן כשז"ל יקבל את המוחין גדלות, **מתהפכא פריסיא מדינא לרחמי** יתהפך הכסא שהיא המלכות מדין לרחמים, ור"ל שיתמתקו כל הגבורות של מלכות חסדים ז"ל, ואז הימים יתהפכו לרחמים שהוא התכללות החסדים בגבורות, **ודא היא רזא דאוקמוה מארי מתניתין** וזהו הסוד שפרשו חכמי המשנה (במ"ג סוה"ה דף י"ג ע"ב) **צדיקים מהפכין מדת הדין למדת רחמים** כי הצדיקים שם ביסוד הם ראוים ליהודא את ז'ו", דהיינו התחברות החסדים והגבורות והמתקתם. (ו"מ ומפדשים)

ובההוא זמנא ובאותו הזמן של ביאת המשוח, **אתחשבי כאלו אתברי עלמא** יהיה נחשב כאלו אז נברא העולם, כי אז יהיה עולם התקון שזכו תכלית הבריאה, **ויסדר גהורין דקרא יאות** והקב"ה יסדר את האורות כלאו, ור"ל שיתבדר הטוב מן הרע ולא יהיו עוד מעורבים, **הדא הוא דכתיב** זה שכתוב **ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה** דהיינו שהיה הבדל בין האור והטוב ובין החשך והרע, ומפרש **ויקרא אלהים לאור יום**, **דא ישאל** זה נאמר על ישאל על אלו כולם טובים לגמרי מלד הסוד שהוא בחינת אור ויום, **דשולטנותהוה** **הא לזמנא דפורקנא** שמשמלתם היתה לזמן הגאולה, כי אז התגלה גדולתם ומעלתם של ישראל, **ורשיעאי שיתארון בחשוכא** והרשעים ישארו בחשך, לפי שהם מבחינת הרע לכן יהיה חלקם בקליפות הרעות, **הדא הוא דכתיב** זה שכתוב **ולחשך קרא לילה** הרשעים שהחשכו עליהם את חשכות הקליפות הם ישארו בחשך כעין הלילה. (ו"מ ומפדשים)

וממשיך ואמר **ואתמר בימינא (דף ג ע"ב) וישמאלא** ונאמר בחסד שבזמין ובגבורה שבשמאל, שלא יהיו עוד נפרדים זה מזה, אלא **ויהי ערב ויהי בקר יום אחד** ומפרש **דאיהו ערב דיצחק** שהוא בחינת הגבורה, **ובקר דאברהם** שהוא בחינת החסד, יהיו יחד בחינת יום אחד ולא יתפרדו עוד. (ו"מ ומפדשים)

בההוא זמנא ובאותו הזמן כשיתבדרו ויחוקטו העולמות, אז **מה דהות נשמתא מהדקא בין רגלין** מה שהיתה הגשמה שהיא המלכות מהדוקת בין הרגלים, ור"ל שהיתה נקודה תחת היסוד, **הדא הוא דכתיב** זה שכתוב ברות שהיתה בחינת המלכות **ותגל מרגלותי ותשבב** שרומזת שירדה המלכות תחת היסוד, **דאתחזרת ללבא** ובאותו הזמן תחזור המלכות למעלתה ולמקומה כנגד הלכ שבחיה דז"ל, **דאיהו פגוונא דירושלים** שהיא היתה אז כעין ירושלים, ור"ל כעין לאה שמקומה למעלה, שעומדת מהדעת דז"ל עד החזה שבו. **בההוא זמנא** באותו הזמן נאמר **הלב רואה** כי שם כלל מתגלות הארות היסודות לאבא ואימא, ומלד הארות אבא הלכ רואה, **הדא הוא דכתיב** וזה שכתוב **ולא יבנה עוד מוֹרֵךְ** פי לא יהיה עוד מכוסה בלבושים המסתירים את אור ז"ל ממלכות, אלא **והיו עיניך רואות את מוֹרֵךְ** ז'ו"ן יעמדו פנים בפנים והנוקבא תקבל הארת אור פניו.

ואמר עוד כי **הלב שומע** מלד הארות אימא המתגלות כלל ז"ל, **דאתחזר עבודה וקרובים לבי מקדשא** שזכח הארה זו תחזור עבודת הקרבות שהם תקון המלכות, ויחזרו הכרובים עם הארון שהם סוד נלח והוד לאימא, שיכנסו בז"ל עם המוחין גדלות, וכלם יאירו במלכות הגהרלת בית המקדש, **דאתמר בהון** שנאמר בכרובים, **וישמע את הקול מדבר אלי מעל הכפרת מבין שני הכרובים** והכפרות הוא סוד לנשק היסוד של אימא המסתיים בחזה דז"ל (במנוח"ל בע"מ ע"ג ע"ה), ומשם שמע משה את הקול שאלה משבעה קולות של פנימויות אימא, ומשכו בין נלח והוד הנקראים שני כרובים, וכן לעתיד לבא תחזור הגבוהה למשה ולהנביאים.

ואמר עוד כי לעתיד לבא **וכל עניני דאינון מכסיין על צלותין** כל הענינים שהם הקליפות המכסות על התפלות ומונעות את עלייתם, **הדא הוא דכתיב** זה שכתוב **סכותה ענין לך מעבוד תפלה** שעל ידי עונות ההחמונים נסתמים שערי תפלה ואינם מתקבלות, **מתעברין** אבל לעתיד לבא כל הקליפות עובדות ומתבטלות, **ונגהרין עינין** ויאירו העינים שהם סוד רחל ולאה (במ"ג בע"מ ע"ג ע"ה) **דאינון** שהם כנגד **בית ראשון ובית שני** כי בית ראשון הוא סוד אימא שהיא בחינת לאה, ובית שני הוא סוד רחל, ולעתיד לבא הקב"ה יבנה שני בתי מקדשות, אחד רחוני מלד אימא שהיא בחינת לאה, והשני מלד רחל (במ"ג בע"מ ע"ג ע"ה) **דבהון סלקין צלותין** שבהם עולות התפלות, כי עליות התפלות הם דרך הבית המקדש. (ו"מ ומפדשים)

דבזמנא דאינון ישראל מלוכלכין בטנופין דשאר עמין, נשמתא דאיהי שכונתא אמרת, אל תראוני שאני שחרחרת, וצלותא נפלת, **הדא הוא דכתיב נפלה לא תוסף קום בתולת ישראל**, וכד נפלת שכיבת לעפרא בין רגלין, **והא אוקמוהו ותגל מרגלותיו ותשבב**, ואיהי מצלי לקודשא בריך הוא דייקים לה מעפרא, **הדא הוא דכתיב ופרשת כנפך על אמתך כי גואל אתה**:

בההוא זמנא ויחדר האיש וילפת, **ההוא דאתמר ביה ה' איש מלחמה**, מאי וילפת כמה דאת אמר ילפתו ארחות דרכם, **בההוא זמנא** ייתי קודשא בריך הוא ויימא לה, ליני הלילה והיה בבקר, ליני הלילה דאיהי שמאלא, והיה בבקר דאיהי רחמי ימינא, **דמתמן גהיר אור**, **הדא הוא דכתיב הבקר אור**, אם יגאלך טוב יגאל, אם יעבידך בך ישראל עובדין טבין לסלקא לך מבין רגלין שפיר, **תגאל על ידי דישראל עלאה דאיהו בעלך**, טוב ודאי, ואם לא יעבדוך בך עובדין טבין, וגאלתיך אנכי:

והא אוקמוהו וכבר ביארו החכמים לעיל (בע"מ) מה שכתוב **חזי יהו"ה שוכבי עד הבקר** ומפרש **אומאה בח"י** כי שבעת הגאולה היתה ביסוד הנקרא חזי העולמים, **דאיהו קליל ח"י ברבאן דצלותא** שהוא כלול את ח"י ברות של תפלת העמודה, כי ביחוד ז'ו"ן על ידי היסוד שקים שלום, נמשך השפע של הח"י ברות, **שוכבי עד הבקר** דהיינו **עד ההוא נהרא** עד שאור עפת אור החסד ביסוד הנקרא חזי, **דבההוא זמנא** כי בזמן הגאולה, **צלותא תהא נהרא בלבא** התפלה שהיא השכינה תהיה מאירה בכל, דהיינו שתאיר על ידי הארות היסודות של אבא ואימא המתגלות כלל ז"ל שם מקום עמודיה, **ובעינין** ותאיר בעינים, דהיינו בהארות החסדים והגבורות של דעת שכל אחד יש לו חמשה שמות יהו"ה שמספרם ק"ל כמנין עיון, **ובגין דבחי"י ברבאן דצלותא תליא פורקנא** ולפי שזכ"ח ברות של התפלה שביסוד תלויה הגאולה, כי על ידי התפלה מעלים את הכרובים וגורמים את יחוד ז'ו"ן, וכשיגמרו להתבדר כל הנגזרין אז תהיה הגאולה, **וביה אתגליא** וביסוד מתגלה עפת החסד לאורך היחוד, **דאיהו יסוד ח"י עלמין** שהוא היסוד הנקרא ח"י העולמים, שעל ידו נעשה יחוד העליון, **אתמר ביה** לכן נאמר בו **והיו עיני עיני** שהם הארות החסדים והגבורות, **ולבי דהיינו הארות היסודות של אבא ואימא, שם כל הימים** כי המלכות מתבלתם דרך היסוד. (ו"מ ומפדשים)

ומפרש עוד מה שכתוב **והיו עיני וליבי דהיינו אדפיר עינין ולבא** לכן מזכיר עינים ולב, ולא אמר סתם וזהו שם כל הימים, **בגין דצריך בר נש בצלותיה למתווי עיניו לתתא** לפי שאמרנו חז"ל (במ"ג יבמות דף ק"ה ע"ג) **שליך האדם בתפלתו להיות עניו למתוה**, כבוד כוס של ברכה שצריך ליתן עניו בו, **ולגיבי נשמתא דאיהי שכונתא** כדי להמשיך אל הגשמה שהיא השכינה חסדים ומשך גבורות שהם שתי פעמים כמספר עיון כנ"ל, **דאיהי אסירא בגלותא** שהיא חסרה בגלות בין החימונים,

ועל ידי המשכות אורות החסדים אליה היא יוראת ועולה מביניהם, ולביה לעילא בקדשא בריך הוא וכי להיות לבו למעלה להקב"ה, דהיינו להמשיך לז"ל לב אורות מיסודות לזכא ואימא המתגלים בלבו דז"ל, ורוא דמלה וסוד זה נרמז בפסוק עיני תמיד אל יהוה כדל למשיך מו"ח את האורות החסדים והגבורות למלכות, פי הוא יוציא מרשת דגלי על ידי החסדים והגבורות תאל המלכות שהיא בבחינת גלגול מהרשע של החיטונים, ולביה לעילא והטעם שזריר להיות לבו למעלה, כדי להמשיך האורות היסודות לזכא ואימא, או נמי כדי להמשיך סוד ל"ב אלהים דמעשה בראשית שבאימא, המתגלים בלב ז"ל שמחמת זה האור, הלב שורף, ועל ידי זה לנטילא נוקמא מעמלק יקח הקב"ה נקמה מעמלק, שזיטולס הוא על ידי התגלות אורות לזכא ואימא, הדא הוא דכתב זה שכתוב פי יום נקם בלבי ומפרש בלבי ודאי ודאי הנקמה היא בלב, דהיינו בסוד התגלות האורות הלב יהיה יום הנקם, ביה עתיד לנטילא נוקמא וכלל עמוד הקב"ה לקחת נקמה מכל המעיקים לישראל, כמא דנטיל ביה נוקמא ממצראי כמו שלקח נקמה מן המצרים, על ידי הל"ב אלהים שבאימא. (ו"מ ומפרשים)

ואמר עוד דאיהי לבי"י סוד לבי"י הוא שם בן ארבעים התריין כמספר לבי"י, וזאת לפי שכוונתו כמו שהקמה היא בלב בסוד התגלות ל"ב אלהים דאימא, כן הגאולה היא בלב, על ידי התגלות ל"ב שמות או"ה לזכא, ותחלה מפרש את שלשה שמות הראשונים שבזו"ג, ואמר אבגית"ץ שם זה הוא בחסד, ביה אפיק לישראל מגלותא בשם זה הואיל הקב"ה את ישראל מגלות מצרים, קר"ע שט"ן, דאיהו שמה תנינא שהוא שם השני שהוא גבורה, דיימא תנינא והוא כנגד יום שני של ששת ימי בראשית, ביה קרע ימא בשם זה קרעה הבינה את היס סוף וטבעו בו המצרים, ובהאי שמה אתמר ובשם זה נאמר ביום שני יהי רקיע בתוך המים והיא מזדיל בין מים למים, שהבדלה נעשה מלד הגבורה, ג"ד יכ"ש הוא שם השלישי שבתפארת, כנגד זה נאמר נגד כל עמך אעשה נפלאות כי בתפארת האורות מגולס כלילו היו נגלים נגד כל אחד, ואמר כי בכל שמה בכל שם משבחה שמות של השם מ"ב נטיל נוקמא במצרים לקח הקב"ה נקמה במצרים, כי כולם הם בחינת גבורות שהם הנקמה. (ו"מ ומפרשים)

וממשיך ואמר ופורקנא בלבא תליא הגאולה תלויה בלב, דהיינו בהתגלות הל"ב שמות או"ה של אבא בלב של ז"ל, דאתמר ביה שנתמר בו הלב רואה מלד אבא שבו סוד הראיה, ובגין דא ובשניל זה כתוב פי יום נקם בלבי ומפרש נקמה במאי בכה מה היא הנקמה, ואמר בלבי ביה דהיינו בכה אבא ואימא שבה י"ה דשם או"ה שאורותיהם מתגלים בלב ז"ל, דאתמר ביה שנתמר בשם זה כל הנשמה ונשמה היא מהארת י"ה של אבא ואימא, ולכן על כל נשמה ונשמה מחוייבים אנתנו להלל י"ה, ועליה אתמר ועל שם זה נאמר פי דעל פס י"ה כי עיקר הכח למחות ולכבול את קליפת עמלק הוא על ידי האורות שם י"ה של אבא ואימא.

ומפרש עוד מה שאמר לעיל ופורקנא בלבא תליא שהגאולה תלויה בלב, דביה אתמר הלב רואה שהוא סוד אבא כוזר לעיל, ובגין דא ובשניל שנתמר שהראיה היא בלב, אוקמוהו מארי מתניתין פירשו חכמי המשנה (בבב"ב פ"ג ע"ג ע"ב) ללבי גליתי את זמן הגאולה, וילאברי לא גליתי ומפרש מאי ללבי מי נקרא לבי, ואמר אלא אורייתא דבכתב אתקריאת לבי אלא התורה שבכתב נקראת לבי, והיינו ז"ל שהוא בפנימיות כלפי המלכות כעין הלב שהוא בפנימיות האור, ור"ל לנשמות שבה מו"ח להם גליתו את זמן הגאולה, לפי שהם מפנימיות ויכולים לשמור על סוד הגאולה, ואורייתא דבעל פה אתקריאת פיא והתורה שבכתב פה נקראת פה, והיינו המלכות שנקראת עלמא לתגליא כעין הפה שהוא בגלוי, ועוד שעיקר תיקונה הוא מהגבורות שהם משם אלהים, ופי' עם הכולל מספרו אלהים, ור"ל לנשמות שהם ממלכות לא גליתו את הסוד, לפי שהם מן החיטונות ואינם יכולים לשמור מלגות את סוד הגאולה, וזה שאמר ואוקמוהו מארי מתניתין ופירשו חכמי המשנה (סו"ט מ"ב) ללבי גליתי לנשמות שהם ממלכות שהיא בחינת פה שהוא בגלוי, לכן להם לא נתגלה קץ הגאולה, אבל ללבי גליתי לנשמות שהם מו"ח שהוא בחינת לב שהוא בסתר גליתו. ואמר עוד כי מלת "ללבי" מספרו ע"ב, והיינו דא שמה דע"ב שמה זה רמז על השם של ע"ב שמות שהם בחינת ד"ל, ואינון שבועין אנפין לאורייתא והם כנגד שבועים פנים לתורה (במבואר לעיל בריש הספר "בשבעין אנפין לאורייתא פירש רבי שמעון את מלת בראשית"), והם משבע ספירות התחתונות של ז"ל שכל אחת כוללה מעשה, הרי הם שבועים, תלתיין מן ב' שהם תלוים מן ב' בחינות של שני יסודות של אבא ואימא, שז"ל נתקן על ידם, הרי ביחד הם ע"ב בחינות, ור"ל שאז נעשה ז"ל בסוד שם ע"ב כמספר ללבי"י. (ו"מ ומפרשים)

ומפרש עוד מה שאמר חז"ל "ללבי גליתו", ואמר ואורייתא אית לה רישא וגופא ולבא ופימא ואבריין התורה הקדושה שאנו לומדים יש לה כמה בחינות, סוד הראש שהוא כללות חז"ל, וגוף שהוא כללות הו"ה, ולב שהוא הארה כללית המתגלה בלב מן המוחין דחז"ל, ופה שהיא סוד המלכות בבחינת לבה, ואכריס הם סוד המלכות בבחינת רחל שהיא נתקנת מאכריס דז"ל, והיא בחינת מעשה הנעשה באכריס.

בגוונא דאית בישראל כעין שיש בנשמות ישראל התלויות בזוהרות התורה, דאינון רישין, רישוי עמא שהם ראשים, דהיינו ראשי העם כמו המלך והגשית, שהם מבחינת הכתר, ובגוונא עינינו ויש מהם שהם סוד עינים דהיינו מבחינת החכמה, הדא הוא דכתב זה שכתוב והיה אם מעיני העדה שהם חכמי העדה, ואתי מגוונא לבא ויש מהם שהם מבחינת בינה שבלב, דאינון לקבל שבועין סנהדרין שהם כנגד שבועים סנהדרין, כנגד שבע תחתונות של ז"ל הכלולות בבניה שכל אחת כוללה מעשה, ומשה ואהרן על גבייהו ומשה ואהרן היו למעלה על השבועים סנהדרין, כי הם היו מושקעים ביסודות של אבא ואימא, ועממה היו בסנהדרין ע"ב חכמים, דלא חסרין מעלמא בותיהו שאינם חסרים מן העולם כמותם, כי בכל דור ודור יש ע"ב דלוקים שהם בבחינת שבועים סנהדרין, ובבחינת משה ואהרן, ודא איהו וזהו מה שאמר חז"ל, ללבי גליתי את הקץ, דהיינו לע"ב דלוקים הגדולים כמספר ללבי, שנתמם מבחינת ז"ל, אבל אחרוני דאינון פשאר אבריין אבל נשמות אחרות שהם כשאר אכריס, ור"ל שהם מושקעים במלכות שהיא בחינת פה שהוא במקום הגלוי, אתמר בהון נאמר ביה וללאברי לא גליתי את הקץ, כי הם אינם יכולים לשמור שום סוד ופירסמוהו בלב.

ואמר עוד וכן באורייתא שבועין אנפין וכן יש בחורה שבועים פנים כוזר לעיל, תלתיין מתריין תורות והם תלוים משתי התורות ששורשם מיסודות של אבא ואימא, והיינו אורייתא דבכתב התורה שבכתב ששורשה ביסוד אבא, ואורייתא דבעל פה והתורה שבעל פה ששורשה ביסוד לאימא. (ו"מ ומפרשים)

וממשיך ואמר ובגלותא כתוב חלק לבי"י מספרו ע"ב, דהיינו שנתלכו הע"ב דלוקים לשני חלקים ל"ו בארץ ישראל ול"ו בחוץ לארץ כדלקמן, כי בזמן שנית המהקש היה קיים היו כל הע"ב דלוקים בארץ ישראל, והם היו חכמים גדולים הראוים להיות שבועים סנהדרין, ונשיא ואב בית דין עליהם, דהיינו דאינון ע"ב צדיקים דאינון בגוונא דסנהדרין שהם ע"ב דלוקים שהם ענין ע"ב סנהדרין, ורוא דמלה וסוד הדבר נרמז בפסוק אשרי כל חוכי ל"ו שהיה לו לומר אשרי כל חוכי, לכן דרש מלת לו ואמר ל"ו בחושבנא סליק תלתיין ושית ל"ו מספרו שלשים ושל, ואשרי המחכה שגם הל"ו דלוקים שבחוץ לארץ יחזרו לארץ ישראל, כי עתה בגלות נחלקו הע"ב דלוקים ואינון ל"ו בארעא דישראל הם ל"ו דלוקים נסתרים בארץ ישראל שמגינים על הדמים בה, ול"ו לבר מארעא דישראל ויש ל"ו דלוקים נסתרים שמגינים על ישראל שבתפלות, ודא איהו והו"ח חלק לבי"י שנתלכו הע"ב דלוקים שהם כמספר לבי"י לשני חלקים. (ו"מ ומפרשים)

והנה אמרו חז"ל (בבב"ב פ"ג ע"ג ע"ב) אמר רבי לא פחות עלמא מל"ו דלוקי דמחבלי אפי סינה בכל יום, שנתמר אשרי כל חוכי לו, ל"ו בנימטריא תלחין ושיחא הוו. והקשה שם המהרש"ל, ממה שזכר (בבב"ב חולין דף ע"ב ע"ב) שיש מ"ה דלוקים שהעולם מתקיים עליהם, במאי מתקמא מנון מ"ה דלוקים, ור"ל דהם כלל דלוקים במעשים בעלמא חאמר, והכל בחכמים בעינו מושקעים קמייהו וק"ל ע"ב.

ומאן חלק לבי"י ומי גרס שהע"ב דלוקים יהיו נחלקים, ורק ל"ו דלוקים יהיו בארץ ישראל, (דף נ"א ע"א) ואמר שאור והמץ דאינון ערב רב הם שאור והמץ הרומזים על ז"ן לקליפת שמה ילאו הערב רב, והם גרמו את האלות על ידי שמעריבים את רע בטוב ועובד בער. ורוא דמלתא וסוד הדבר נרמז במה שכתוב יהיה מבדיל בין מים למים שלעתיד לזכא וידיל הקב"ה בין ישראל שהם בחינת מים עליונים וקדושים, ובין הערב רב שהם מים התחתונים ומים הזונוים, דעלייהו אתמר וליהי אף ביום דהאשון שהוא ערב פסח תשיביתו שאר מבתיכם ודרשו חז"ל (בבב"ב פסחים דף ה' ע"א) אף חלק פי ערב פסח נחלק לשני חלקים, חזי הראשון של האוס מותר בחכילת חוץ, ובחזיו השני אסור, ואכריס את החמץ בתחילת שש, וכן יחלק וידיל הקב"ה בין ישראל לערב רב שהם זרע עמלק, והקב"ה ישרוף וימחה אותם, ואומא דיתמחוון ב"ד ונשבע הקב"ה שימחה אותם ב"ד, כו"ש (שמות ח' טז) כי י"ד על כס י"ה, ופרש"י ידו של הקב"ה הורמה ונשבע בכסאו שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחה שמו של עמלק, דאינון ארבע סרי יומי דפסקא שהם ב"ד ניסן שהוא היום שבו מקיימים את קרבן הפסח, לקיימא חקיים מש"כ פיימי צאתך מארץ מצרים ארעא נפלאות פי כמו שאז שחטו את האלן שהוא היה העבודה זרה של מצרים ב"ד ניסן, והיה זה נקמה למצרים, כן לעתיד לזכא תהיה נקמת ומחית עמלק ב"ד בניסן, (בדלויחא ע"ס נפסחים דף ה' ע"א). בשכר אך ביום הראשון תשיבו שהוא ב"ד ניסן, חבו להבית את זרעו של עשו שהם העמלקים), ודא שבועה יומי דפסקא דגלותא קדמא וזהו שבעה ימים של חג הפסח שעשו ישראל כשילאו מגלות הראשון ממצרים, ושבועה יומי דפסקא דגלותא בתרא ושבועה ימים של חג הפסח שיעשו אחר שילאו מגלות האחרון, כי גם לעתיד לזכא יהיו שבעה ימים חג הפסח ואכילת מלה, הדא הוא דכתב זה שכתוב חג שבועת ימים מצות יאכל מלחא כתיב תאכלו אלא יאכל שהוא לשון עמיד, משמע שגם לעתיד לזכא יהיה שבעת ימים חג הפסח ואכילת מלה, (וכן אמרו חז"ל בבב"ב פ"ג ע"ג ע"ב), לא שחוקה יואה מצרים ממחמה, אלא שהיא שבעה מלכות עיקר, ויאח מצרים טפל לה. (הגר"ח ו"מ וזכ"ל)

ובגין דא ולפי שמחיות עמלק תהיה בי"ד ניסו, לכן אור לארבעה עשר בודקין את החמץ לאור הפך כי עמלק הוא בחינת חמץ שלרוב לבעור, ודא אור הפך דאיהי אורייתא ופקודיא וחו על ידי אור הגר שהא התורה והמלות, דאתמר בהון שנאמר בהם פי גר מצוה ותורה אור פירושו, שעל ידי התורה והמלות מברכים את כל הבריות ומעלין מ"ן לנרוס יחוד וז"ן שיחידו ביחודא שלים בציאת המשיה, ואז ימחה הקב"ה את זרע עמלק מן העולם. ומפני גר בלבא נר הוא בלב, דהיינו נר היא המלכות העומדת במקום הלכ של ז"א, אור בעינין אור הוא בעיניו, דהיינו אור הוא ז"א שנינו מהחסד הנקרא אור, והם חמשה חסדים שכל אחד הוא שם הוי"ה, וחמש פעמים הוי"ה מספרם ק"ל כמספר עי"ן, דאיהו אור הפך שז"א הוא אור המאיר למלכות שהיא נר, ואמר כי בדיחילו ודחיימו פי"ה בכה יראה ואתנה שהם סוד י"ה שהם אבא ואימא הדומים את כל הקליפות, מתעברין חשוכא וקדרותא מצייהו יתעברו ויתעטבו החשך והקדרות שהם הזו"ן דקליפה מכה הזו"ן דקדושה שקבלו כח מאבא ואימא לבטלם, ובגין דא ונשכיל זה כתוב פי יום נקם בלבי כי בלב של ז"א מתגלים אורות לאבא ואימא שעל ידם יעשה הקב"ה נקמה בזו"ן דקליפה. (ז"מ ומפשיס)

ועוד בלבי דא ל"ב אלהים דעובדא דבראשית, ועשר אמירן דאינון י' מן לבי, ולב האי איהו לב, דביה נהיר תהוא דאתמר ביה (שמות ב) ותרא אותו פי טוב הוא, וביה עתיד לאתגלייא קודשא בריך הוא למשה באורייתא בגלותא בתרא, פגוונא דפוקנא קדמאה, דאתמר ביה (שם ג ב) וירא מלאך יהו"ה אליו בלבת אש, בקדמיתא בלבת אש דנבואה, ובגלותא בתרא בלבת אש דאורייתא:

ודא ב"ת מן בראשית, דאיהי כלילא מעשר אמירן ול"ב אלהים דעובדא דבראשית, בת כלילא מעשר אמירן איהי בת עין אוקמא, דאתמר בה שחורה אני ונאווה, וביה נהיר אור, הדא הוא דכתיב (משלי ו כג) ותורה אור, ל"ב אלהים ביה נהיר מצוה, דאתמר ביה (שם כ כז) גר יהו"ה נשמת האדם וכו': (כאן חסר והוא בתיקונים זוהר חדש דף כו.):

ואחר המאמר של הזכר חשך שמסיים בפסוק "ולא יכנף עוד מוריד" בא מאמר הזה, והיינו ונדפוי דשכינתא וכנפי השכינה לאלילות, אינון הם סוד פסוי דם חיה ועוף ור"ל הם מככות על הגפשות הנקראות חיה ועוף, שהם בסוד דס, כמ"ש (דברים יב כג) כי הדם הוא הגפס, ואלו הגפשות הם מעולם היצירה מבחינת מלאך מט"ט, ששם הגפשות הנקראות חיה ועוף, ויש שם אחיזה להקליפות בסוד עץ הדעת טוב ורע, לכן כנפי השכינה מככות עליהם להגן עליהם מן הקליפות, דמכסי עלייהו שהשכינה מכסית עליהם בכה אלו הדלוקים שמקיימים את המלות בראשית, וכד מכסי עלייהו ברחימו דאהבה וכשהשכינה מכסה עליהם בראשית, אז מי טופנא לא שלטא עלייהו מי המנובל הרומזים על הקליפות, אינם יכולים לשלוט עליהם, מכה החסדים שהיא ממשכת עליהם, ומפני עור מים רבים דמי טופנא מים הרבים של מי המנובל שהם מים הזדונים של הקליפות, לא יוכלו לכבות את האהבה דישאל באבוחון דבשמיא אינס יכולים לכבות את אהבתם של ישראל לזביהם שבשמים, כי כשעושים מלות מאהבת ה', הם ממשכים חסדים עליונים שלא יוכלו הקליפות לכבות את אהבתם לזביהם שבשמים. (ז"מ)

בהוא זמנא פרסיא יהא על ארבע חיוון בלותו הזמן של ציאת המשיה, הכסא דהיינו הבינה שהיא כסא לאבא, תשרה על ארבע חיות, שהם חגית"ס דז"א שהם בסוד ארבע חיות הקודש, ודא איהו ועל זה רומז הטעם שופ"ד הולף שבינה הנקראת שופר, היא הולכת לכות על ז"א, והטעם רבי"ע רומז על מרובע שהבינה רובלת על ארבע חיות חגית"ס דז"א, והטעם דר"ג"א רומז בשית דר"גין שהבינה תשרה בשש מדרגות, דהיינו בכל הוי"ק דז"א, דאינון שנגדס הם שש מעלות לפסא שהם הוי"ק דבריאה, הא איהו מלכא על פרסיא הכי אז גם אבא מלכא עלאה שורה על בינה שהיא כסא אליו. (באר יצחק)

בהוא זמנא בלותו הזמן של ציאת המשיה, יאמר הקב"ה לישראל ועשה לי מטעמים באשר אהבתי ומפני מפקודין דעשה דאתייחיבו מאהבה שעל ידי קיום מלות עשה שניתנו מאהבה, ור"ל על ידי קיום המלות יתבררו הנלווין קליטין, ותחברנה הקדושה העליונה, ולא תעשה ולא כשעוברים על מלות לא תעשה, דהוא אקריב ליה ממנא דעשו שאלותו מקריב הממונה של עשו שהוא הס"מ המביא לפני הקב"ה שיראל עברו על מלות לא תעשה, לקטרגא בהון לישראל לקטרג בשבילם על ישראל ולעורר עליהם דינים, דבגינייהו אתמר שבשכילם נאמר ואת עשו שנאתי לפי שהקב"ה שונא את מי שמקטרג על בניו. (ז"מ ומפשיס)

ודא איהו דר"ג"א תרי טעמ"י, דמסטררא דפקודין דלא תעשה ממנא דעשו איהו רבי"ע על ישראל, ואיהו דר"ג"א עלייהו, ואי תימא דשלטא על שכינתא דאיהי עמהון בגלותא, הא אמר קרא (ישעיה מב ח) אני יהו"ה הוא שמי וכבודי לא אחר לא אתן ותהלת לי לפסילים, וכבודי שכינתא עלאה, לא אחר לא אתן אל אחר, ותהלת לי לפסילים דא שכינתא תתאה, ובגין דא בשית יומין דשלטא סם המות, אל אחר, אתמר בשכינתא (יחזקאל מו א) יהיה סגור ששת ימי המעשה, בשבת ובראשי חדשים דלא שלטין ממנן בישין, אתמר בהון (נ"א בה) וביום השבת יפתח וביום החדש יפתח:

ועוד רבי"ע איהו פגוונא דא כ, ולזמנין פגוונא דא [צירוף] בת מלך פגימה סגידא בבייתא, ואיהי סיהרא קדישא לעולם לא אסתכלת בה חמה בישא, גיהנם סם המות נוקבא בישא, כל שבין אל אחר, דהכי אוקמוהו קדמאין, לעולם לא חזא חמה פגימותא דסיהרא, דבזמנא דחמה נפקא (נפקא) ממזרח, סיהרא חזרת אנפיה מינה פגוונא דא [צירוף] ובגין דא אמר בלעם הרשע לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל (במדבר כג כא), עמל ואון סמאל ונחש:

עד כאן ד' דפים בתיקון כא דפים מוח מט נ' נא שכנראה התורה פג תנינא שלנו היא ביאור עליהם.

